بسم الله الرحمن الرحیم

وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

نام کتاب : راهنمای عملی آزمون‌های نهایی

پدیدآورنده : سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

مدیریت برنامه‌ریزی درسی و تألیف : دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی ابتدایی و متوسطه نظری

مدیریت آماده‌سازی هنری : اداره‌ی کلّ نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی

نشانی سازمان : تهران: خیابان ایرانشهر شمالی ـ
ساختمان شماره‌ی ۴ آموزش و پرورش (شهید موسوی)
تلفن: ۹ـ۸۸۸۳۱۱۶۱، دورنگار: ۸۸۳۰۹۲۶۶، کد پستی: ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹

سال انتشار و نوبت چاپ : چاپ اول ۱۴۰۳

برای دریافت فایل pdf کتاب‌های درسی به پایگاه کتاب‌های درسی به نشانی chap.sch.ir یا oerp.ir مراجعه نمایید.

راهنمای عملی آزمون‌های نهایی

دوره دوم متوسطه
شاخه نظری

وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

سال تحصیلی
۱۴۰۲-۰۳

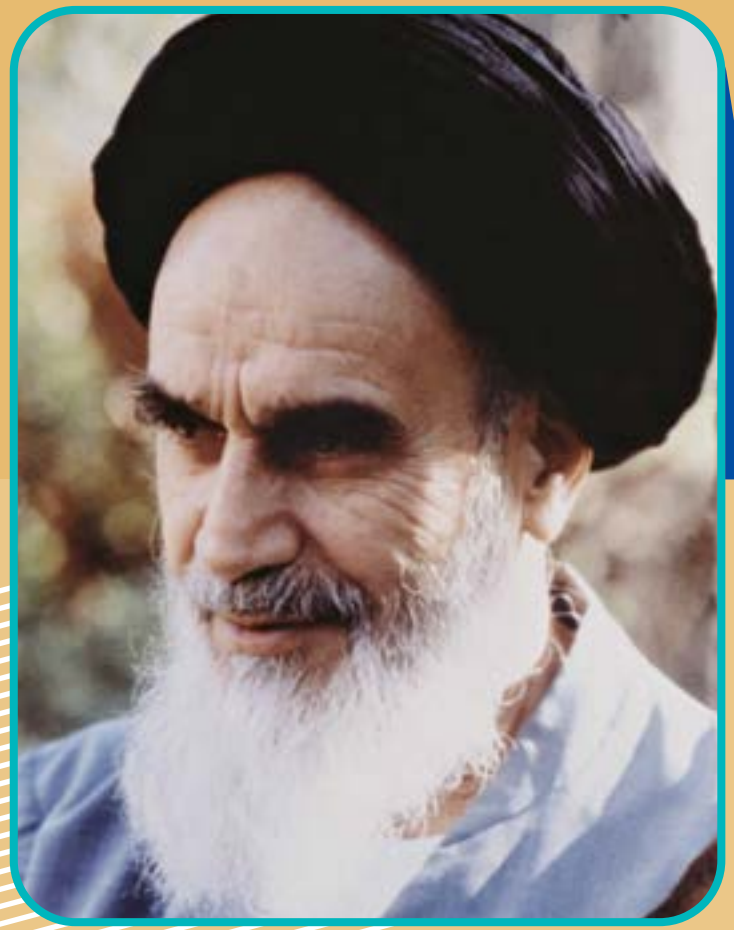

مسامحه و سهل‌انگاری در
تعلیم و تربیت، خیانت به اسلام
وجمهوری اسلامی و استقلال
فرهنگی یک ملت و کشور
می‌باشد و باید از آن احتراز کرد.

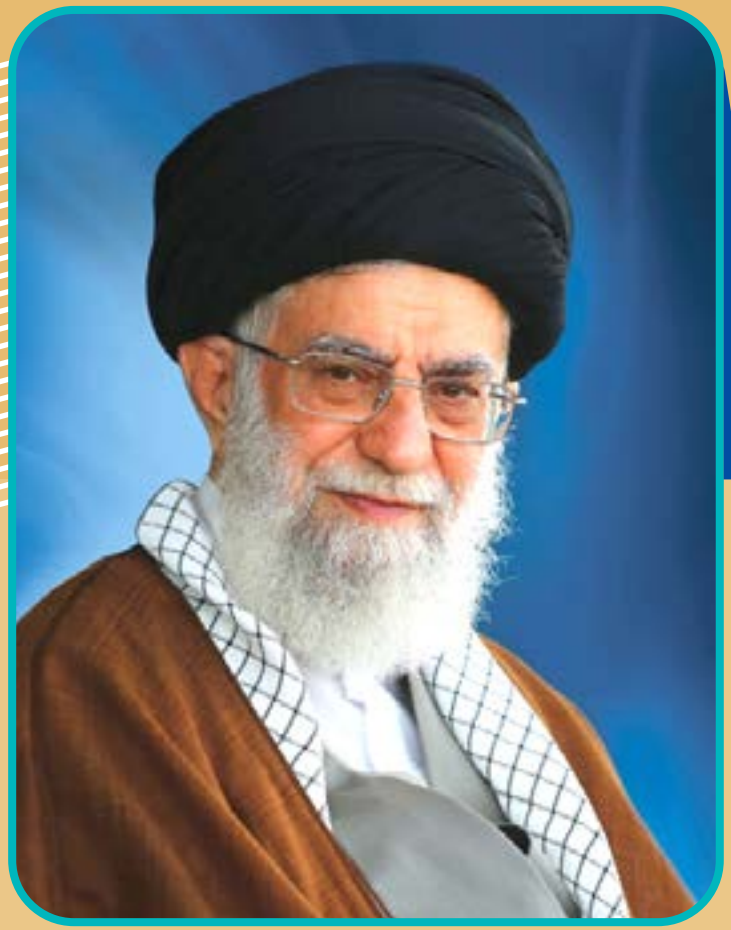

سازمان پژوهش و
برنامه‌ریزی آموزشی قلب
آموزش و پرورش است.

فهرست

عملی راهنمای آزمون‌های نهایی

مقدمه

۱۰ دوره دوم متوسطه/ پایه دهم نظری

ادبیات و علوم انسانی | علوم و معارف اسلامی | ریاضی فیزیک | علوم تجربی

وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی
دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی ابتدایی و متوسطه نظری

عملی راهنمای آزمون‌های نهایی
سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۳

فهرست
ادبیات و علوم انسانی
علوم و معارف اسلامی
ریاضی فیزیک
علوم تجربی

۱۰ پایه دهم / ادبیات و علوم انسانی

دوره دوم متوسطه / شاخه نظری

فارسی (۱)

علوم و فنون ادبی (۱)

دین و زندگی (۱)

عـــربی، زبان قرآن (۱)

ریاضی و آمار(۱)

جغرافیای ایران

تاریخ (۱) (ایران و جهان باستان)

جامعه‌شناسی (۱)

اقتصاد

منطق

انگلیسی (۱)

۱۰ پایه دهم / علوم و معارف اسلامی

دوره دوم متوسطه / شاخه نظری

فارسی (۱)

علوم و فنون ادبی (۱)

عـــربی، زبان قرآن

ریاضی و آمار (۱)

جغرافیای ایران

جامعه‌شناسی (۱)

اقتصاد

منطق

اصول و عقاید (۱)

انگلیسی (۱)

تاریخ اسلام (۱)

علوم و معارف قرآنی

۱۰ پایه دهم / ریاضی فیزیک

دوره دوم متوسطه / شاخه نظری

فارسی (۱)

دین و زندگی (۱)

عـــربی، زبان قرآن (۱)

انگلیسی (۱)

فیزیک (۱)

شیمی (۱)

ریاضی (۱)

هندسه (۱)

جغرافیای ایران

۱۰ پایه دهم / علوم تجربی

دوره دوم متوسطه / شاخه نظری

فارسی (۱)

دین و زندگی (۱)

عـــربی، زبان قرآن (۱)

شیمی (۱)

ریاضی (۱)

فیزیک(۱)

زیست شناسی (۱)

جغرافیای ایران

انگلیسی (۱)

فهرست
ادبیات و علوم انسانی
علوم و معارف اسلامی
ریاضی فیزیک
علوم تجربی

مقدمه

دانش‌آموزان عزیز

با سلام و آرزوی سلامتی و بهروزی شما

همان‌گونه که اطلاع دارید، در سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۲ در همهٔ پایه‌های تحصیلی دورهٔ دوم متوسطهٔ نظری، آزمون نهایی برگزار می‌شود. ازاین‌رو برای آشنایی بیشتر شما با ویژگی‌های آزمون نهایی، فرایند طراحی، تصحیح و اجرای آن، «راهنمای عمل آزمون‌های نهایی» تدوین شده است. این راهنما با مشارکت جمعی از کارشناسان و صاحب‌نظران وزارت آموزش‌وپرورش تهیه شده است تا با ارائهٔ رهنمودهای لازم، به آمادگی شما برای شرکت در این آزمون‌ها بیفزاید. توصیه می‌شود آن را به همراه اولیای خود به‌دقت مطالعه و در صورت نیاز به راهنمایی بیشتر در این زمینه به دبیران و مدیران محترم مدارس خود مراجعه نمایید.

برای یکایك شما عزیزان موفقیت و شادکامی آرزو داریم.

آزمون نهایی چه ویژگیهایی دارد و چرا برگزار می‌شود؟

«آزمون نهایی» آزمونی کتبی است که وزارت آموزش‌وپرورش به شکل سراسری و استاندارد در سطح ملی برگزار می‌کند. این آزمون برای تعیین میزان پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان طراحی و اجرا می‌شود. آزمون پیشرفت تحصیلی، میزان موفقیت دانش‌آموزان را در یادگیری موضوعات و محتواهای درسی بررسی و تعیین می‌کند و از این طریق، امکان ارتقای دانش‌آموزان به پایهٔ تحصیلی یا دورهٔ تحصیلی بالاتر را فراهم می‌سازد. ازاین‌رو، سوالات آزمون نهایی بر اساس اهداف و محتوای کتاب‌های درسی و در چارچوب آن ها طراحی می‌شود. سوالات آزمون‌های نهایی به‌گونه‌ای طراحی می‌شوند تا دانش‌آموزانی که در کلاس درس حضور فعّال داشته و مطالب کتاب را به‌درستی فراگرفته‌اند، می‌توانند اطمینان خاطر داشته باشند که قادر به پاسخ‌گویی کامل به این سوالات خواهند بود.

نتایج آزمون‌های نهایی علاوه بر تعیین میزان پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان، به دبیران، مدیران مدارس، مجریان، برنامه‌ریزان و سیاستگذاران آموزش‌وپرورش نیز در تشخیص مسائل و مشکلات آموزش‌وپرورش و اصلاح آنها کمک خواهد کرد. یکی دیگر از کاربردهای نتایج آزمون‌های نهایی، ایجاد «سابقهٔ تحصیلی» است که در کنار نتایج کنکور سراسری، در فرایند گزینش و پذیرش دانش‌آموزان برای ورود به مراکز آموزش عالی مورداستفاده

فهرست
ادبیات و علوم انسانی
علوم و معارف اسلامی
ریاضی فیزیک
علوم تجربی

قرار می‌گیرد. منظور از سابقهٔ تحصیلی، نمرات دروس عمومی و تخصصی در هر رشتهٔ تحصیلی در دورهٔ دوم متوسطه است که آزمون آنها به شیوهٔ سراسری و نهایی برگزار شده باشد[1].

براین‌اساس، رتبه‌بندی داوطلبان ورود به مراکز آموزش عالی بر اساس «نمرهٔ کل» آنان انجام می‌شود که از دو قسمت تشکیل می‌شود:

۱- نمرهٔ سابقهٔ تحصیلی: میانگین نمرات آزمون‌های نهایی است که توسط «مرکز ارزشیابی و تضمین کیفیت نظام آموزش‌وپرورش» (وابسته به وزارت آموزش‌وپرورش) به‌صورت سراسری برگزار می‌شود.

۲- نمرهٔ آزمون اختصاصی: (کنکور یا آزمون سراسری): میانگین وزنی نمرات دروس تخصصی آزمون سراسری (کنکور) است که «سازمان سنجش آموزش کشور» (وابسته به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری) مسئول برگزاری آن است.

سهم هر کدام از این نمرات در نمرهٔ کل به شرح جدول زیر است[2].

جدول ۱: سهم سابقهٔ تحصیلی، آزمون اختصاصی (سراسری) و دروس عمومی/ تخصصی در نمرهٔ کل

سال پذیرش	سال آزمون	پایه‌های تحصیلی	سابقه‌تحصیلی		آزمون سراسری (اختصاصی)
			عمومی	اختصاصی	
۱۴۰۲-۱۴۰۳	۱۴۰۲	دوازدهم	٪۲۶	٪۱۴	٪۶۰
			مجموع: ٪۴۰		
۱۴۰۳-۱۴۰۴	۱۴۰۳	دوازدهم	٪۲۸	٪۲۲	٪۵۰
			مجموع: ٪۵۰		
۱۴۰۴-۱۴۰۵	۱۴۰۴	یازدهم	٪۳۰	٪۳۰	٪۴۰
		دوازدهم	مجموع: ٪۶۰		
۱۴۰۵-۱۴۰۶	۱۴۰۵	دهم	٪۳۰	٪۳۰	٪۴۰
		یازدهم	مجموع: ٪۶۰		
		دوازدهم			

۱ـ برای اطلاع از درس‌هایی که ارزشیابی آنها از طریق آزمون نهایی تعیین می گردد، به جدول پیوست مراجعه کنید.

۲ـ درصدهای فوق، مصوب جلسه شماره۳۲(فوق العاده) تاریخ ۱۴۰۱/۰۶/۱۵ شورای سنجش و پذیرش دانشجو است. این درصد ها مرتبط با گروههای آزمایشی اصلی و سهم سابقهٔ تحصیلی در گروههای آزمایشی هنر و زبانهای خارجی متفاوت است. همچنین توجه داشته باشید که معیار سنجش سوابق تحصیلی، تراز کسب شده براساس نمرات است، نه خود نمره. پس اگر در یک آزمون نمرهٔ خوبی کسب نکرده‌اید، نگران نباشید؛ زیرا ممکن است تمام دانش‌آموزان به دلیل ضریب سختی بالای پرسش در آن درس، عملکرد خوبی نداشته باشند و این موضوع باعث شود درنهایت، تراز شما نسبت به سایرین مطلوب باشد.

فهرست
ادبیات و علوم انسانی
علوم و معارف اسلامی
ریاضی فیزیک
علوم تجربی

برای شرکت در آزمون نهایی و موفقیت در آن چگونه آماده شویم؟

برای موفقیت در آزمون نهایی، کتاب‌های درسی خود را دقیق و کامل مطالعه کنید. به این منظور همهٔ محتوای کتاب‌درسی از جمله متن‌ها، فعالیت‌ها، تصاویر، سؤالات، آزمایش‌ها، نمودارها، تمرین‌ها و... را بیاموزید، بطوری‌که مطمئن شوید همهٔ مفاهیم موجود در کتاب‌درسی را درک کرده‌اید و پاسخ سوالات و مسائل طرح شده در کتاب‌درسی را به‌درستی یادگرفته‌اید.

محتوای هر کتاب‌درسی؛ اهداف شناختی، نگرشی و مهارتی معینی را دنبال می‌کند که برآیند آنها، شایستگی‌های معینی هستند که دانش‌آموزان در فرایند یاددهی یادگیری آن کتاب به دست می‌آورند. درحالی‌که بخش قابل‌توجهی از این شایستگی‌ها از طریق آزمون‌های مستمر و در طول سال تحصیلی ارزشیابی می‌شوند ، آزمون‌های نهایی عمدتاً بر ارزشیابی اهداف شناختی کتاب‌های درسی تمرکز دارند. به بیان دیگر، نظام آموزشی از اهداف نگرشی و مهارتی و شایستگی‌های پایه که لازمهٔ تربیت نسل آگاه و توانمند است، چشم‌پوشی نمی‌کند، بلکه تأکید دارد که این اهداف و شایستگی‌هاباید در آزمون‌های مستمر و با مرجعیت دبیران و اولیای مدرسه به‌طورجدی پیگیری شوند.

به‌منظور تبیین شفاف اهدافی که آزمون‌های نهایی بر اساس آنها طراحی می‌شود، جدول‌هایی با عنوان «جدول اهداف، محتوا و ارزشیابی» به تفکیک پایههای تحصیلی و کتاب‌های درسی تدوین شده است. این جدول‌ها به شما کمک می‌کنند تا هنگام مطالعهٔ درس‌ها، ارتباط میان محتوای آنها با اهداف را درک کنید. کشف رابطهٔ میان اهداف و محتوای هر درس به معنای دست‌یافتن به نقشهٔ آن درس است. این نقشه همچون چراغ و نورافکنی مسیر صحیح یاددهی یادگیری درس را به شما نشان می‌دهد. هر درس مانند بدن انسان، جسم (متن‌ها، شکل‌ها، جدول‌ها و...) و روحی (مفهوم‌ها و معناهایی) دارد. نقشهٔ درس به شما کمک میکند که این دو را در ارتباط با هم درک کنید تا مطالعه و یادگیری برای شما معنادار، شیرین و دلپذیر شود.

در این جداول، محتوا و بارم هر درس متناسب با هرکدام از این اهداف نیز تعیین شده است[1]. در بارم‌بندی درس‌ها، ملاحظات و توضیحاتی دربارهٔ بایدها و نبایدهای آن درس ذکر شده است. بااطلاع از بارم و ملاحظات هر درس، میتوانید زمان مطالعه و برنامه‌ریزی فعالیت‌های یادگیری خود را مدیریت کنید. توجه داشته باشید که دبیران محترم نیز هنگام آموزش، طراحی و تصحیح آزمون‌ها بر اساس همین اهداف و اولویت‌ها عمل می‌کنند.

فرایند طراحی و تصحیح آزمون‌های نهایی چگونه است؟

الف) سؤالات چگونه طراحی می‌شوند؟

طراحی سؤالات آزمون‌های نهایی چند روز قبل از برگزاری آزمون، در قرنطینه و امنیت کامل و با کمک گروهی از دبیران باتجربه در مرکز ارزشیابی و تضمین کیفیت نظام آموزش‌وپرورش، با همکاری معاون آموزش متوسطه و نمایندگان دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی متوسطهٔ نظری انجام می‌شود.

۱ - این جداول از پایگاه سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی به آدرس www.oerp.ir قابل دریافت است.

فهرست
ادبیات و علوم انسانی
علوم و معارف اسلامی
ریاضی فیزیک
علوم تجربی

ب) سؤالات آزمون نهایی چگونه سؤالاتی هستند؟

انواعی از سؤالات در آزمون نهایی قابل طرح‌اند که برخی از آنها بدین قرارند:

» مشابه آنها در قالب‌های گوناگونی مانند فعالیت، تمرین، خود را بیازمایید و خودارزیابی در کتاب‌های درسی آمده‌اند

» در چارچوب محتوای کتاب هستند، امّا می‌توانند عیناً همان پرسش‌های موجود کتاب‌درسی نباشند.

» ممکن است که بیش از یك راه‌حل و یك جواب داشته باشند؛ پس دانش‌آموزان می‌توانند پاسخ‌های متفاوتی به آنها بدهند.

» می‌توانند داده محور و شاهد محور باشند. در این نوع سوالات، دانش، داده‌ها و اطلاعات موردنیاز در اختیار دانش‌آموز قرار داده می‌شود تا با بررسی آنها به سوالات پاسخ دهد.

» دانش‌آموزان را به تأمل و تفکر بیشتر ترغیب و به آنها کمك می‌کنند تا یادگیری خود را به موقعیت جدید تعمیم دهند.

» به دانش‌آموزان کمك می‌کنند تا درك قویتری از یك موضوع داشته باشند و با موضوعات دیگر یا دنیای واقعی ارتباط برقرار کنند.

» دانش‌آموزان را تشویق می‌کنند تا با استفاده از دانش و مهارت‌های خود، موضوع را در سطح عمیق‌تری بررسی کنند.

» نمی‌توان با بله و خیر یا یك پاسخ ساده و چندکلمه‌ای به آنها پاسخ داد، بلکه از دانش‌آموزان می‌خواهند تا نظرات و دلائل خود را ارائه کنند.

» تنها دانسته‌های دانش‌آموزان را اندازه نمی‌گیرند، بلکه مطالب جدیدی به آنها یاد می‌دهند تا بتوانند نقاط قوت و ضعف خود را بشناسند، یادگیری خود را نظارت و هدایت کنند و از این طریق احساس رشد و عاملیت را در آنها تقویت می‌کنند.

» در قالب‌های متفاوتی مانند کوتاه پاسخ، درست/ نادرست، کشف ارتباط و تشریحی ارائه می‌شوند .

ج) برگه‌های آزمون نهایی چگونه تصحیح می‌شوند ؟

پس از برگزاری آزمون و پیش از ارسال پاسخ برگ‌ها به مصححان، راهنمای تصحیح سؤالات که توسط طراحان سؤال آماده شده، در اختیار ناظران دفتر تألیف کتاب‌های درسی ودبیرخانه راهبری آن درس قرار می‌گیرد تا از نظر میزان دقت و جامعیّت پاسخ‌ها، بررسی شوند. راهنمای تصحیح باید به گونه‌ای باشد که هر گونه جواب صحیحی را، حتی اگر در کتاب درسی نباشد، در برگیرد تا دانش‌آموزانی که با خلاقیت و ادبیات خاص خود به سؤالات پاسخ صحیح می‌دهند، نمرهٔ کامل بگیرند.

کار تصحیح پاسخ برگ‌های آزمون نهایی به‌صورت الکترونیکی و بلافاصله پس از تأیید راهنمای تصحیح، توسط مصحّحین آغاز می‌شود. در این روش، بر اساس شیوه‌نامهٔ مربوط، پاسخ برگ شرکت‌کنندگان، اسکن و در سامانهٔ بارگذاری می‌شود. سپس سربرگ پاسخ برگ‌ها که حاوی مشخصات شرکت‌کنندگان است، توسط سامانه جدا و پاسخ برگ‌ها برای مصححان مستقر در یکی از استان‌های کشور (به جز استان محل تحصیل شرکت‌کننده) ارسال و دو بار توسط دو مصحح مستقل نمره‌گذاری (تصحیح) می‌شود. درصورتی‌که اختلاف نمرات این دو مصحح، یک نمره یا کم‌ترباشد، میانگین نمرات آنها توسط سامانه محاسبه و به‌عنوان نمرهٔ نهایی ثبت و اگر اختلاف نمره دو مصحح بیش از یک نمره باشد، پاسخ‌نامه به مصحّح سوم ارجاع داده می‌شود.

تمامی این فرآیند دقیق و زمان‌بر برای آن است که حقی از هیچ دانش‌آموزی تضییع نشود و نمرهٔ کسب شده، نمرهٔ واقعی دانش‌آموز باشد.

آزمون نهایی چگونه برگزار می‌شود؟ مقررات آزمون‌های نهایی کدامند؟

مکان و زمان آزمون

آزمون نهایی در حوزه آزمون برگزار خواهد شد و احتمالاً هر حوزه آزمون، مختص یک رشتهٔ تحصیلی است. از این رو امکان دارد دانش‌آموزی در دبیرستان خودش آزمون نهایی بدهد (در این صورت عوامل اجرایی خارج از کادر آموزشی مدرسه انتخاب می‌شوند). یا به مدرسهٔ دیگری در همان ناحیه برود. آزمون مطابق با برنامهٔ اعلام شده برگزار می‌شود.درب حوزهٔ آزمون نیم ساعت قبل از شروع آزمون بسته خواهد شد و شرکت کنندگان باید پیش از آن در مدرسه حضور داشته باشند.

کارت ورود به جلسه آزمون

قبل از شروع آزمون، برای دانش‌آموزان کارت ورود به جلسه صادر می‌شود. شرکتکنندگان باید در زمان مقرر با مراجعه به سامانهٔ «my.medu.ir» این کارت را دریافت کنند. دانش‌آموزان در جلسهٔ آزمون باید این کارت را با خود به همراه داشته باشند. تاریخ و ساعت آزمون و آدرس حوزه روی این کارت درج شده است. همچنین لازم است دانش آموزان در هنگام ورود به جلسه، مدرک شناسایی عکسدار به همراه داشته باشند و درصورتیکه دانش آموزی به دلیل شرایط سنی، مدرک شناسایی عکس‌دار نداشته باشد، کارت ورود به جلسه آزمون وی توسط مدیر مدرسه محل تحصیل تأیید شود.

برگزاری آزمون

پس از اتمام طراحی سؤالات، فایل سؤالات به صورت رمزنگاری شده برای رؤسای حوزه‌های برگزاری آزمون نهایی سراسر کشور ارسال می‌شود. کد و رمز سؤالات، دقایقی قبل از آغاز آزمون به رؤسای حوزهٔ های اجرا، ارسال می‌شود و تا زمان تکثیر سؤالات نیز برای جلوگیری از افشای سؤالات، اتاقی با عنوان قرنطینهٔ تکثیر با حضور یکی از همکاران از نیم ساعت قبل از شروع فرآیند آزمون در نظر گرفته شده و در این مدت همکار مذکور به هیچ وسیلهٔ ارتباطی دسترسی نخواهد داشت. فایل سؤالی که رئیس حوزه دریافت و بارگیری کرده است، در سیستمی که آفلاین بوده و به اینترنت وصل نیست در اختیار همکار مستقر در قرنطینه قرار می‌گیرد . سپس همکار مذکور پاکت پلمب شده‌ی رمز بازگشایی سؤال را از رئیس حوزه دریافت و پس از کنترل، به تعداد شرکت کنندگان تکثیر و داخل پاکت قرار داده و پس از پلمب، برای انتقال به سالن برگزاری آزمون به منشی تحویل می دهد. در نهایت در انظار عمومی و با تأیید دانش‌آموزان، پاکت‌های پلمب شده سؤالات، بازگشایی و برگه‌ها توزیع می‌شوند . لذا تا لحظه‌ای که پاکت سؤالات باز نشود، به جز فرد یا افرادی که در قرنطینه هستند، هیچ کسی از سؤالات باخبر نیست.

غیبت در آزمون

برای غیبت غیر موجه در آزمون‌های نهایی نمره صفر منظور خواهد شد و چنانچه دانش آموزی در آزمون‌های نهایی غیبت موجه داشته باشد آن درس از درس های وی حذف خواهد شد (غیبت در آزمون نهایی خرداد ماه (موجه یا غیر موجه)، به منزله درج نمره خام صفر در محاسبه نمره کل سابقه

تحصیلی است). دانش آموزان دارای غیبت موجه یا غیر موجه باید با رعایت سایر شرایط مجدداً آن درس یا درس ها را انتخاب نمایند و به صورت نهایی امتحان دهند. لازم به ذکر است که تنها نمره خرداد ماه به عنوان سابقه تحصیلی محسوب خواهد شد.

ترمیم نمره

متقاضیان می توانند برای ایجاد سابقه و ترمیم نمره ، دروس مورد نظر خود را صرفاً در نوبت خرداد ماه انتخاب و در آزمون مربوط شرکت نمایند.(از نوبت امتحانی خرداد ماه ۱۴۰۲ و پس از آن، سابقه تحصیلی صرفاً شامل نتایج آزمون های نوبت خرداد ماه می باشد.)هر متقاضی صرفاً یک بار مجاز به ایجاد سابقه و یک بار ترمیم نمره برای هر عنوان درسی می‌باشد.برای داوطلبانی که در آزمون ترمیم نمره دروس سوابق تحصیلی شرکت می کنند(در یک درس دارای چند نمره می‌باشند)بیشترین نمره تراز هر درس برای محاسبه نمره کل سابقه تحصیلی لحاظ می‌شود.

تخلّفات

فعالیت‌هایی نظیر: همراه داشتن جزوه، یادداشت و وسایل غیرمجاز(تلفن‌همراه، بی سیم، ساعت هوشمند، وسایل ارتباط الکترونیکی، دستگاه‌های حافظه دار، اسلحه (سرد و گرم) و...) در جلسهٔ آزمون، علامتگذاری در برگهٔ پاسخ‌نامه، تقلب، رد و بدل کردن یادداشت، تعویض اوراق آزمون یا پاسخ برگ‌های مربوط، امحا و پاره کردن پاسخ‌برگ‌ها توسط دانش‌آموز، بیرون بردن برگهٔ امتحانی، اخلال در نظم جلسه، خرید یا فروش سؤالات آزمون یا پاسخ آن‌ها، تبانی با داوطلبان یا افراد خارج از حوزه، افشای سؤالات آزمون یا تلاش در جهت دستیابی و افشای آن‌ها و... تخلف محسوب می‌شود و قانون برای هرکدام، مجازاتی تعیین کرده است.[1]

تبصره «تک‌ماده»

اگر دانش‌آموزی از مجموع دروس نهایی دورهٔ دوم متوسطه در ۴ عنوان درسی، نمرهٔ ۷ کسب کند؛ یعنی در این چهار درس حد نصاب نمرهٔ قبولی را به دست نیاورد، در صورتی که معدل کل وی کمتر از ۱۰ نباشد، می‌تواند از تبصره یا همان تک ماده استفاده کند و از دورهٔ متوسطهٔ دوم فارغ التحصیل شود.

توصیه‌های لازم

۱-یاد خداوند آرام بخش دلهاست، کمک گرفتن از او و تلاوت آیاتی چند از قرآن کریم می‌تواند آرامش را به شما هدیه دهد .

۲-پاسخ برگ‌ها شخصی‌سازی می‌شوند و دارای رمزینه (بارکد) مخصوص شما بوده و برای تصحیح الکترونیکی اسکن می‌شوند . از مخدوش نمودن بارکد، علامتگذاری و نوشتن در سربرگ‌ها، تا نمودن، مچاله نمودن، پاره یا مرطوب کردن آن اکیداً خودداری کنید.

۱ـ جهت اطلاع از تمامی تخلفات و مجازات‌های مربوط می‌توانید به قانون رسیدگی به تخلفات و جرائم در آزمون‌های سراسری،مصوب ۱۳۸۴/۰۷/۰۶ مجلس شورای اسلامی و بخشنامه شمول قانون مذکور به آزمون‌های نهایی به شماره ۴۰۰/۱۴۰ تاریخ ۱۴۰۲/۰۲/۲۸ در پایگاه اطلاع رسانی مرکز ارزشیابی و تضمین کیفیت نظام آموزش و پرورش به آدرس Aee.medu.gov.ir مراجعه فرمایید.

۳-در آزمون سعی کنید سؤالات را با دقت بخوانید و زیر قسمت‌های مهم سؤال خط بکشید. مثلاً آیا سؤال، سرعت را بر اساس کیلومتر بر ساعت می‌خواهد یا متر بر ثانیه.
۴-در حین آزمون اگر متوجه شدید قادر به پاسخ دادن به سؤالی نیستید، بهتر است به سراغ سؤالات بعدی بروید تا زمان را از دست ندهید.
۵-اگر سؤال، وقت‌گیر بود؛ در کنار آن (در برگهٔ سؤالات) علامت ضربدر بزنید و ابتدا سؤال هایی را که برایتان آسان هستند، پاسخ دهید و بعد بر روی سؤال وقت‌گیر تمرکز کنید.
۶-سعی کنید پاسخ‌نامه، تمیز و خوانا باشد تا به علت بدخطی و نامنظم بودن، تصحیح‌کننده، پاسخ شما را اشتباه تشخیص ندهد.
۷-در پاسخ به سؤالات، از روشهای موجود در کتاب درسی به طور کامل و دقیق استفاده کنید و از به کارگیری روش‌های تستی و کنکوری بپرهیزید.
۸-در سؤالات محاسباتی، دورِ جواب آخر خط بکشید.
۹-در پایان آزمون پاسخ‌های خود را دوباره بررسی کنید و برای ترک جلسهٔ امتحان، عجله نکنید.
۱۰-اگر در جلسه امتحان دچار آشفتگی و اضطراب شدید، از تکنیک های وقفهٔ آزمون استفاده کنید و برای چند دقیقه آزمون را رها کنید و کارهای زیر را انجام دهید:
» وضعیت نشستن خود را اصلاح کنید، چند ثانیه‌ای کف پاهای خود را کاملاً بر روی زمین قرار دهید وسعی کنید ستون فقرات خود را در وضعیت عمودی و صاف نگه دارید.
» نفس عمیق بکشید، سپس چند ثانیه نفس خود را نگه دارید و بعد به طور کامل، آرام بیرون دهید و تا سه بار تکرار کنید.
۱۱-توجه داشته باشید که نگاه کردن به دیگر دانش‌آموزان و نحوهٔ عملکرد آنان (همانند سریعتر یا کندتر نوشتن آنان) می‌تواند موجب اضطراب در حین امتحان شود. بنابراین تمام توجه خود را بر برگه امتحانی خود متمرکز کنید تا آرامش بیشتری داشته باشید.
۱۲-حتماً وقت را در نظر بگیرید و زمان آزمون را مدیریت کنید.
۱۳-در امتحانات تشریحی قبل از پاسخ دادن به سؤالات با دقت فکر کنید. به این منظور:
» ابتدا نکات مهمی را که راجع به سؤالات به ذهنتان می‌رسد، در چرک‌نویس یادداشت کنید.
» این نکات را به ترتیب شماره‌گذاری کنید، سپس پاسخ‌ها را تنظیم و پاک‌نویس کنید.
۱۴-در پاسخ دادن به سؤالات از خودکار مشکی یا آبی (ترجیحاً خودکار مشکی) استفاده کنید. شکل‌ها را با دقت رسم کنید تا تصحیح‌کنندهٔ پاسخ برگ شما بتواند به سهولت آنها را بخواند.
۱۵-آوردن هرگونه برگه به عنوان چرکنویس یا یادداشت در جلسهٔ آزمون ممنوع است. حوزهٔ امتحانی این موارد را در اختیار شما قرار خواهد داد.
۱۶-با توجه به تصحیح اوراق آزمون نهایی بر اساس راهنمای تصحیح، سعی کنید تا مطالب را مطابق با کتاب درسی یاد بگیرید و از پاسخ دهی به سوالات بر اساس روشهای تستی و کنکوری خودداری نمایید.
۱۷-برخی از دانش آموزان به دلیل نبودن دروس عمومی در کنکور سراسری ، مطالعه این دروس برای امتحان نهایی را به هفته های پایانی و منتهی به آزمون نهایی موکول می‌کنند که این روش به دلیل عدم فرصت کافی برا ی مطالعه مفهومی و شرکت در آزمون‌های تشریحی اشتباه می‌باشد.
۱۸-فاصله زمانی بین هر درس در برنامه آزمون نهایی بر اساس حجم و دشواری مطالب لحاظ خواهد شد، اما تعویق مطالعه و کسب آمادگی برای آزمون

نهایی به شب امتحان یا روزهای پایانی توصیه نمی‌گردد.

۱۹-در آزمون نهایی صرفاً پاسخ نهایی مد نظر نیست و هر قسمت از پاسخ یک سؤال، دارای نمره خاصی است. بنابراین به سؤالات پاسخ کامل دهید و از خلاصه نوشتن پرهیز نمایید.

۲۰-اما تا چه اندازه شما به صورت مفهومی درس می‌خوانید؟

» برای رسیدن به پاسخ این سوال، مواردی را که در حین مطالعه رعایت می‌کنید را با علامت ستاره (*) مشخص نمایید.

» هر جمله را با دقت و برای درک مفاهیم و اهداف آن می‌خوانم و کلمات کلیدی را پیدا و برجسته می‌کنم.

» برای درک بیشتر مفاهیم درسی مثال اضافه می‌زنم.

» مطالب درسی جدید را به آموخته های قبلی ربط می‌دهم.

» تفاوت ها و تشابه های بین موضوعات را تعیین می‌کنم.

» از یادداشت برداری و خلاصه نویسی استفاده می‌کنم.

» مطالب درسی را به زبان خودم بیان می‌کنم.

» با استفاده از شکل و نمودار مطالب مهم درسی را طبقه بندی می‌کنم.

» خودم را به جای طراح می گذارم و از آن مطالب سؤال طراح می‌کنم.

۲۱-حضور و غیاب به صورت الکترونیکی انجام می شود و در صورت تأخیر، برای دانش آموز غیبت ثبت خواهد شد.

۲۲-بیشترین تعداد غائبین در آزمون نهایی معمولاً مربوط به اولین آزمون است و علت آن تأخیر در رسیدن به حوزه به دلیل عدم اطلاع از آدرس دقیق آن است. لذا قبل از اولین آزمون حتماً یک بار به محل حوزه برگزاری آزمون مراجعه نمایید.

۲۳-پس از استقرار در صندلی، حتماً شماره کارت ورود به جلسه، شماره صندلی و شماره درج شده بر روی تمامی برگه های پاسخ برگ را با یکدیگر مطابقت دهید.

۲۴-پس از توزیع سؤالات، تعداد صفحات و تعداد سؤالات دریافتی و رشته – درس آزمون را کنترل تا برگه سؤالی را کم یا برگه سوالات رشته های دیگر را اشتباها دریافت نکرده باشید.

۲۵-چنانچه به هر دلیلی فضای کافی برای پاسخ‌گویی نداشتید و یا مشکلی برای پاسخ برگ ایجاد شد و نیاز به پاسخ برگ اضافی و یا تعویض پاسخ برگ داشتید؛ مراتب را سریعاً به مسئولین حوزه اطلاع دهید تا نسبت به ارائه پاسخ برگ اضافی مخصوص و شخصی سازی شده، اقدام لازم صورت پذیرد (این موضوع در صورتجلسه اجرای آزمون ثبت می شود). به هیچ عنوان از پشت پاسخ‌برگ‌ها برای پاسخ‌گویی استفاده ننمایید.

وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی
دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی ابتدایی و متوسطه نظری

عملی راهنمای آزمون‌های نهایی
سال تحصیلی ۱۴۰۲-۰۳

فهرست
ادبیات و علوم انسانی
علوم و معارف اسلامی
ریاضی فیزیک
علوم تجربی

۱۱۰۲۰۱

فارسی (۱)

دوره دوم متوسطه/ پایه دهم نظری

ادبیات و علوم انسانی | علوم و معارف اسلامی | ریاضی فیزیک | علوم تجربی

جدول هدف ـ محتوا و ارزشیابی کتاب درسی فارسی (۱)

پرسش‌های اساسی

» ادبیات تعلیمی چیست و چه ویژگی‌هایی دارد؟
» قلمروهای سه‌گانهٔ زبانی، ادبی و فکری چگونه می‌توانند به درک بهتر متون کمک کنند؟
» ادبیات پایداری چیست و چه ویژگی‌هایی دارد؟
» ادبیات غنایی چیست و چه ویژگی‌هایی دارد؟
» سفرنامه، زندگی‌نامه، حسب حال و خاطره نگاشت‌ها چه ویژگی‌هایی دارند؟
» ادبیات انقلاب اسلامی چیست و چه ویژگی‌هایی دارد؟
» ادبیات حماسی چیست و چه ویژگی‌هایی دارد؟
» ادبیات داستانی چیست و چه ویژگی‌هایی دارد؟
» ادبیات جهان چیست و مطالعهٔ آن چه فایده‌هایی دارد؟
» تحمیدیه‌ها و مناجات‌ها چه جایگاهی در ادبیات دارند؟

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان فصل (محتوا)	سطوح شناختی[1]							بارم‌بندی
			دانشی			فرایندی				
			اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	کاربستن	تحلیل	
آشنایی با یکی از گونه‌های ادبی (ادبیات تعلیمی به عنوان یکی از منابع حکمت آفرین) و متون و مفاهیم مربوط به آن	معنای واژگان و ترکیب‌های جدید متن را بیان می‌کند.	فصل یکم: ادبیات تعلیمی	*				*			۲/۵
	املای صحیح واژه‌ها در بافتار متن را شناسایی می‌کند.			*			*			
	پیام‌های آموزشی و اخلاقی متون معاصر و کهن را شرح می‌دهد.				*		*			
	آموزه‌های درس را در قلمرو زبانی (دستور، واژه و املا) بررسی و تحلیل می‌کند.				*				*	
	آموزه‌های درس را در قلمرو ادبی (آرایه‌های ادبی و تاریخ ادبیات) بررسی و تحلیل می‌کند.				*				*	
	آموزه‌های درس را در قلمرو فکری (متن کاوی، درک و دریافت مفهوم جمله‌ها و مضمون یابی) بررسی و تحلیل می‌کند.				*				*	

۱ـ در هدف‌گذاری بالاترین سطح عملکرد در نظر گرفته شده است ولی این وضعیت نافی طراحی پرسش از سطوح پایین‌تر عملکردی نیست و طراح می‌تواند در سطوح پایین تر نیز پرسش طراحی کند.

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان فصل (محتوا)	سطوح شناختی							بارم‌بندی
			دانشی			فرایندی				
			اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	کاربستن	تحلیل	
آشنایی با یکی از گونه‌های ادبی (ادبیات پایداری یا ادب مقاومت) و متون و مفاهیم مربوط به آن	معنای واژگان و ترکیب‌های جدید متن را بیان می‌کند.	فصل دوم: ادبیات پایداری	*				*			۲/۲۵
	املای صحیح واژه‌ها در بافتار متن را شناسایی می‌کند.			*			*			
	پیام‌های آموزشی، دینی و فرهنگی متون معاصر و کهن را شرح می‌دهد.				*		*			
	آموزه‌های درس را در قلمرو زبانی (دستور، واژه و املا) بررسی و تحلیل می‌کند.				*				*	
	آموزه‌های درس را در قلمرو ادبی (آرایه‌های ادبی و تاریخ ادبیات) بررسی و تحلیل می‌کند.				*				*	
	آموزه‌های درس را در قلمرو فکری (متن کاوی، درک و دریافت مفهوم جمله‌ها و مضمون یابی) بررسی و تحلیل می‌کند.				*				*	
	شعرهای بخش «شعرخوانی» را به خاطر می‌آورد.		*			*				

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان فصل (محتوا)	سطوح شناختی							بارم‌بندی
			دانشی			فرایندی				
			اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	کاربستن	تحلیل	
آشنایی با یکی از گونه‌های ادبی (ادبیات غنایی) و متون و مفاهیم مربوط به آن	معنای واژگان و ترکیب‌های جدید متن را بیان می‌کند.	فصل سوم: ادبیات غنایی	*				*			۲/۵
	املای صحیح واژه‌ها در بافتار متن را شناسایی می‌کند.			*			*			
	پیام‌های آموزشی، دینی و عرفانی متون معاصر و کهن را شرح می‌دهد.				*		*			
	آموزه‌های درس را در قلمرو زبانی (دستور، واژه و املا) بررسی و تحلیل می‌کند.				*				*	
	آموزه‌های درس را در قلمرو ادبی (آرایه‌های ادبی و تاریخ ادبیات) بررسی و تحلیل می‌کند.				*				*	
	آموزه‌های درس را در قلمرو فکری (متن کاوی، درک و دریافت مفهوم جمله‌ها و مضمون یابی) بررسی و تحلیل می‌کند.				*				*	
	شعرهای بخش «شعرخوانی» را به خاطر می‌آورد.		*			*				

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان فصل (محتوا)	سطوح شناختی							بارم‌بندی
			دانشی			فرایندی				
			اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	کاربستن	تحلیل	
آشنایی با گونه‌های ادبی سفرنامه، زندگی‌نامه، حسب حال و خاطره‌نگاشت و متون مربوط به آن ایجاد علاقه نسبت به فرهنگ محلی و فولکلور و آثار ادبی و زبانی منطقه‌ای	معنای واژگان و ترکیب‌های جدید متن را بیان می‌کند.	فصل چهارم: ادبیات سفر و زندگی	*				*			۲/۵
	املای صحیح واژه‌ها در بافتار متن را شناسایی می‌کند.			*			*			
	پیام‌های آموزشی، اخلاقی و تربیتی متون معاصر و کهن را شرح می‌دهد.				*		*			
	آموزه‌های درس را در قلمرو زبانی (دستور، واژه و املا) بررسی و تحلیل می‌کند.				*				*	
	آموزه‌های درس را در قلمرو ادبی (آرایه‌های ادبی و تاریخ ادبیات) بررسی و تحلیل می‌کند.				*				*	
	آموزه‌های درس را در قلمرو فکری (متن کاوی، درک و دریافت مفهوم جمله‌ها و مضمون یابی) بررسی و تحلیل می‌کند.				*				*	

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان فصل (محتوا)	سطوح شناختی							بارم‌بندی
			دانشی			فرایندی				
			اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	کاربستن	تحلیل	
آشنایی با یکی از گونه‌های ادبی (ادبیات انقلاب اسلامی) و متون و مفاهیم مربوط به آن ایجاد نگرش مثبت نسبت به ارزش‌های انقلابی و اسلامی و تقویت رفتارهای میهن دوستانه	معنای واژگان و ترکیب‌های جدید متن را بیان می‌کند.	فصل پنجم: ادبیات انقلاب اسلامی	*				*			۲/۵
	املای صحیح واژه‌ها در بافتار متن را شناسایی می‌کند.			*			*			
	پیام‌های آموزشی، ارزشی و اخلاقی متون معاصر را شرح می‌دهد.				*		*			
	آموزه‌های درس را در قلمرو زبانی (دستور، واژه و املا) بررسی و تحلیل می‌کند.				*				*	
	آموزه‌های درس را در قلمرو ادبی (آرایه‌های ادبی و تاریخ ادبیات) بررسی و تحلیل می‌کند.				*				*	
	آموزه‌های درس را در قلمرو فکری (متن کاوی، درک و دریافت مفهوم جمله‌ها و مضمون یابی) بررسی و تحلیل می‌کند.				*				*	

فهرست
ادبیات و علوم انسانی
علوم و معارف اسلامی
ریاضی فیزیک
علوم تجربی

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان فصل (محتوا)	سطوح شناختی							بارم‌بندی
			دانشی			فرایندی				
			اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	کاربستن	تحلیل	
آشنایی با یکی از گونه‌های ادبی (ادبیات حماسی) و متون و مفاهیم مربوط به آن تقویت روحیه ایثار و مبارزه و رفتارهای میهن دوستانه و نگرش مثبت نسبت به ارزش‌های دلاورانه	معنای واژگان و ترکیب‌های جدید متن را بیان می‌دهد.	فصل ششم: ادبیات حماسی	*				*			۲/۵
	املای صحیح واژه‌ها در بافتار متن را شناسایی می‌کند.			*			*			
	پیام‌های آموزشی متون معاصر و کهن را شرح می‌دهد.				*		*			
	آموزه‌های درس را در قلمرو زبانی (دستور، واژه و املا) بررسی و تحلیل می‌کند.				*				*	
	آموزه‌های درس را در قلمرو ادبی (آرایه‌های ادبی و تاریخ ادبیات) بررسی و تحلیل می‌کند.				*				*	
	آموزه‌های درس را در قلمرو فکری (متن کاوی، درک و دریافت مفهوم جمله‌ها و مضمون یابی) بررسی و تحلیل می‌کند.				*				*	
	شعرهای بخش «شعرخوانی» را به خاطر می‌آورد.		*			*				

فهرست
ادبیات و علوم انسانی
علوم و معارف اسلامی
ریاضی فیزیک
علوم تجربی

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان فصل (محتوا)	سطوح شناختی							بارم‌بندی
			دانشی			فرایندی				
			اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	کاربستن	تحلیل	
آشنایی با یکی از گونه‌های ادبی (ادبیات داستانی) و متون و مفاهیم مربوط به آن ایجاد علاقه نسبت به فرهنگ محلی و فولکلور و آثار ادبی و زبانی منطقه‌ای	معنای واژگان و ترکیب‌های جدید متن را بیان می‌کند.	فصل هفتم: ادبیات داستانی	*				*			۲/۵
	املای صحیح واژه‌ها در بافتار متن را شناسایی می‌کند.			*			*			
	پیام‌های آموزشی متون معاصر و کهن را شرح می‌دهد.			*			*			
	تمثیل و عناصر داستان را در متون کهن و معاصر شناسایی می‌کند.				*		*			
	آموزه‌های درس را در قلمرو زبانی (دستور، واژه و املا) بررسی و تحلیل می‌کند.				*				*	
	آموزه‌های درس را در قلمرو ادبی (آرایه‌های ادبی و تاریخ ادبیات) بررسی و تحلیل می‌کند.				*				*	
	آموزه‌های درس را در قلمرو فکری (متن کاوی، درک و دریافت مفهوم جمله‌ها و مضمون یابی) بررسی و تحلیل می‌کند.				*				*	

فهرست
ادبیات و علوم انسانی
علوم و معارف اسلامی
ریاضی فیزیک
علوم تجربی

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان فصل (محتوا)	سطوح شناختی							بارم‌بندی
			دانشی			فرایندی				
			اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	کاربستن	تحلیل	
آشنایی با ادبیات جهان و متون مربوط به آن آشنایی با افکار مشاهیر، اندیشه‌های ملل و آثار برجسته و شخصیت‌های مشهور ادبیات جهان مطالعهٔ تطبیقی آثار ادبی ایران و سنجش محتوای آنها با نمونه آثار جهان	معنای واژگان و ترکیب‌های جدید متن را بیان می‌کند.	فصل هشتم: ادبیات جهان	*				*			۲/۲۵
	املای صحیح واژه‌ها در بافتار متن را شناسایی می‌کند.			*			*			
	پیام‌های آموزشی، ارزشی و اخلاقی متون ادبیات جهان را شرح می‌دهد.				*		*			
	آموزه‌های درس را در قلمرو زبانی (دستور، واژه و املا) بررسی و تحلیل می‌کند.				*				*	
	آموزه‌های درس را در قلمرو ادبی (آرایه‌های ادبی و تاریخ ادبیات) بررسی و تحلیل می‌کند.				*				*	
	آموزه‌های درس را در قلمرو فکری (متن کاوی، درک و دریافت مفهوم جمله‌ها و مضمون یابی) بررسی و تحلیل می‌کند.				*				*	
آشنایی با ادبیات تحمیدیه و مناجات و متون و مفاهیم مربوط به آن تقویت علاقه و برقراری ارتباط صمیمانه و عاطفی با کردگار	معنای واژگان و ترکیب‌های جدید متن را بیان می‌دهد.	ستایش و نیایش	*				*			۰/۵
	املای صحیح واژه‌ها در بافتار متن را شناسایی می‌کند.			*			*			
	پیام‌های آموزشی، ارزشی و اخلاقی متون ستایش و نیایش را شرح می‌دهد.				*		*			

فهرست
ادبیات و علوم انسانی
علوم و معارف اسلامی
ریاضی فیزیک
علوم تجربی

ملاحظات:

- معنای واژه‌ها و پرسش‌های دستور در «بافت متن» پرسیده شود.
- در املای واژه‌ها «تشدید» اهمیت املایی ندارد.
- گسسته یا پیوسته‌نویسی واژه‌هایی که ساخت ترکیبی دارند (مانند کتاب‌خانه یا کتابخانه)، یکسان است و اهمیت املایی ندارد.
- پرسش‌های مباحث دستوری و آرایه‌های ادبی فقط از متن درس‌های کتاب طراحی شود. از روان‌خوانی‌ها، شعرخوانیها و گنج حکمت‌ها پرسش دستور و آرایه ادبی طراحی نشود.
- پرسش‌های مرتبط با بخش حفظ شعر در نوبت خرداد، شهریور و دی ماه به تمامی «شعرخوانی»های کتاب اختصاص یابد.
- در حفظ شعر، جای خالی به یک مصراع یا یک بیت اختصاص یابد و صرفاً یک واژه مدنظر نباشد.
- روان‌خوانی‌ها، شعرخوانی‌ها و گنج حکمت‌ها با هدف پرورش مهارت‌های خواندن، ایجاد نشاط، آشنایی با متون مختلف و مهم‌تر از همه پرورش فرهنگ مطالعه وکتاب‌خوانی در ساختار کتاب گنجانده شده‌اند؛ لذا در ارزشیابی از این متون صرفاً به معنا و املای واژگان و قلمرو فکری آنها بسنده شود.
- بارم هر فصل می‌تواند حداکثر تا ۰/۵ نمره نسبت به بارم‌بندی جدول تغییر کند.
- پرسش‌های آزمون نوبت دوم و شهریور از کل کتاب به نسبت ۱۰ نمره (نوبت اول) و ۱۰ نمره (نوبت دوم) و بر مبنای درصد سطوح عملکردی جدول زیرا طراحی شود:

ردیف	قلمروها	موضوع‌ها	نمره	درصد سطوح عملکردی
۱	زبانی (۷ نمره)	معنی واژه	۱	یادآوردن ۲۰ـ۱۵ درصد فهمیدن ۴۰ـ۳۵ درصد کاربستن ۳۰ـ۲۵ درصد تحلیل ۲۰ـ۱۵ درصد
		املای واژه	۲	
		دستور	۴	
۲	ادبی (۵ نمره)	آرایه‌های ادبی	۳	
		تاریخ ادبیات	۱	
		حفظ شعر	۱	
۳	فکری (۸ نمره)	درک مطلب	۴	
		مفهوم و معنی نثر	۲	
		معنی و مفهوم نظم	۲	
جمع نمره			۲۰	۱۰۰

۱ـ بارم بندی دروس دورهٔ دوم متوسطه نظری سال تحصیلی ۱۴۰۲ ۱۴۰۳، دفتر تالیف کتاب‌های درسی ابتدایی و متوسطه نظری، سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی، وزارت آموزش و پرورش

وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی
دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی ابتدایی و متوسطه نظری

عملکرد راهنمای آزمون‌های نهایی
سال تحصیلی ۱۴۰۲-۰۳

علوم و فنون ادبی (۱)

۱۱۰۲۰۳

دوره دوم متوسطه/ پایه دهم نظری

ادبیات و علوم انسانی | علوم و معارف اسلامی | ریاضی فیزیک | علوم تجربی

فهرست
ادبیات و علوم انسانی
علوم و معارف اسلامی
ریاضی فیزیک
علوم تجربی

جدول هدف ـ محتوا و ارزشیابی کتاب درسیعلوم و فنون (۱)

پرسش‌های اساسی

» متن چیست و انواع آن کدام است؟
» روش‌های ارزیابی و شناخت متن چیست؟
» چه عواملی باعث تاثیرگذاری بیشتر شعر می‌شود؟
» وزن و آهنگ‌های گوناگون، چه تاثیری بر فضای حاکم بر شعر دارند؟
» عوامل موثر بر لحن شعر کدامند؟
» بدیع لفظی چیست؟
» واج آرایی و واژه آرایی چیست؟
» تکرار چگونه باعث زیبایی کلام می‌شود؟
» زبان ایرانیان پیش از اسلام چه مشخصه‌هایی داشته است؟
» زبان ایرانیان در قرن‌های اولیهٔ هجری چه مشخصه‌هایی داشته است؟
» اوضاع ادبی، فکری و فرهنگی قرن‌های اولیهٔ هجری چگونه بوده است؟
» عوامل رشد و گسترش زبان و ادب فارسی در قرن‌های چهارم و پنجم چیست؟
» راه‌های تشخیص موسیقی شعر چیست؟
» چگونه می‌توان وزن یک شعر را با تقطیع به ارکان پیدا کرد؟
» سجع چیست و انواع آن کدامند؟
» سجع چگونه باعث زیبایی کلام می‌شود؟
» سبک در اصطلاح ادبی چیست؟
» سبک خراسانی چه ویژگی‌هایی دارد؟
» سبک دوره سامانی، غزنوی و سلجوقی چه ویژگی‌هایی دارند؟
» چهره‌های شاخص این دوره چه کسانی هستند؟

» موضوعات عمدهٔ این دوره چه چیزهایی هستند؟
» چگونه می‌توان وزن یک شعر را به دست آورد؟
» موازنه چیست؟
» ترصیع چیست؟
» تفاوت موازنه و ترصیع چیست؟
» موازنه و ترصیع چگونه باعث زیبایی کلام می‌شوند؟
» سبک عراقی چه ویژگی‌هایی دارد؟
» چهره‌های شاخص این دوره چه کسانی هستند؟
» موضوعات عمدهٔ این دوره چه چیزهایی هستند؟
» نثر موزون و فنی چه ویژگی‌هایی دارند؟
» سبک دوره اول و دوره دوم چه تفاوت‌هایی با هم دارند؟
» قافیه و ردیف چیست؟
» قواعد قافیه چیست؟
» قافیه و ردیف چه تاثیری در افزایش موسیقی شعر دارند؟
» انواع قافیه‌ها کدامند؟
» شعر سنتی و نو از نظر قافیه و ردیف چه تفاوت‌هایی دارند؟
» جناس چیست؟
» نواع جناس کدامند؟
» جناس و تکرار چه تفاوتی با هم دارند؟
» جناس و اشتقاق چه تفاوتی با هم دارند؟
» آرایه جناس چگونه باعث زیبایی کلام می‌شود؟

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان درس (محتوا)	سطوح شناختی[1]							بارم‌بندی
			دانشی			فرایندی				
			اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	کاربستن	تحلیل	
آشنایی با متن بررسی متن از سه دیدگاه زبان، ادبیات و فکر (قلمروهای زبانی، ادبی و فکری)	شعر را از نثر تشخیص می‌دهد.	درس یکم: مبانی تحلیل متن		*		*				مبانی تحلیل متن: ۱ نمره؛ تاریخ ادبیات و سبک شناسی: ۴ نمره؛ موسیقی شعر: ۶ نمره؛ زیبایی شناسی: ۶ نمره؛ نقد و تحلیل نظم و نثر: ۴ نمره
	شیوهٔ صحیح خوانش شعر و نثر را درک می‌کند.			*			*			
	نکات زبانی متن را شناسایی و بررسی می‌کند.				*				*	
	نکات ادبی متن را شناسایی و بررسی می‌کند.				*				*	
	نکات فکری متن را شناسایی و بررسی می‌کند.				*				*	
	مفاهیم متن را تبیین می‌کند.				*		*			
	متن‌های گوناگون را از منظر قلمروهای سه گانه زبانی، ادبی و فکری با هم مقایسه می‌کند.				*				*	

۱ـ در هدف‌گذاری بالاترین سطح عملکرد در نظر گرفته شده است ولی این وضعیت نافی طراحی پرسش از سطوح پایین‌تر عملکردی نیست و طراح می‌تواند در سطوح پایین‌تر نیز پرسش طراحی کند.

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان درس (محتوا)	سطوح شناختی							بارم‌بندی
			دانشی			فرایندی				
			اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	کاربستن	تحلیل	
● آشنایی با سازه‌ها و عوامل تأثیرگذار در شعر	عوامل تاثیرگذار در شعر فارسی را بیان می‌کند.	درس دوم: سازه‌ها و عوامل تأثیرگذار در شعر فارسی	*			*				
	آهنگ و موسیقی شعر (مهم‌ترین عامل تاثیرگذاری) را درک و دریافت می‌کند.			*			*			
	وزن و آهنگ ضربی، تند، کوبنده و حماسی شعر را درک و دریافت می‌کند.			*			*			
	متون مختلف را از لحاظ آهنگ و موسیقی مقایسه و بررسی می‌کند.				*				*	
	عواطف و حس و حال حاکم بر فضای شعر را بررسی می‌کند.				*				*	
	در مورد تاثیر وزن و آهنگ در انتقال احساس در شعر اظهار نظر می‌کند.				*				*	
● آشنایی با بدیع لفظی (آرایه‌های واج آرایی و واژه آرایی)	مفهوم بدیع لفظی را بیان می‌کند.	درس سوم: واج‌آرایی، واژه‌آرایی	*			*				
	آرایه‌های واج‌آرایی (در صامت‌ها و مصوت‌ها) و واژه‌آرایی را در متون گوناگون شناسایی می‌کند.			*			*			
	در مورد تأثیر واج‌آرایی و واژه‌آرایی در موسیقی متن اظهار نظر می‌کند.				*				*	

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان درس (محتوا)	سطوح شناختی							بارم‌بندی
			دانشی			فرایندی				
			اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	کاربستن	تحلیل	
● آشنایی با پیشینهٔ زبان فارسی امروز ● آشنایی با تاریخ ادبیات پیش از اسلام و قرن‌های اولیهٔ هجری	ریشهٔ زبان فارسی را بیان می‌کند.	درس چهارم: تاریخ ادبیات پیش از اسلام و قرن‌های اولیهٔ هجری	*			*				
	زبان‌های ایرانی (فارسی باستان، فارسی میانه و فارسی نو) را طبقه‌بندی می‌کند.			*			*			
	تفاوت‌ها و سیر تحول زبان فارسی (در شعر و نثر) از دورهٔ باستان تا نو را درک و دریافت می‌کند.				*		*			
	پیشینهٔ زبان فارسی نو یا فارسی دری را بیان می‌کند.		*			*				
	وقایع و حوادث مهم سیاسی و اجتماعی سه قرن اول هجری، قرن چهارم و نیمهٔ اول قرن پنجم را بیان می‌کند.		*				*			
	اوضاع ادبی، فکری و فرهنگی سه قرن اول هجری، قرن چهارم و نیمهٔ اول قرن پنجم را بیان می‌کند.		*				*			
	انواع ادبی رایج در سه قرن اول هجری، قرن چهارم و نیمهٔ اول قرن پنجم را طبقه‌بندی می‌کند.			*			*			
	لفظ، قالب و محتوای آثار شاعران و نویسندگان مشهور سه قرن اول هجری، قرن چهارم و نیمهٔ اول قرن پنجم را طبقه بندی می‌کند.			*			*			
	برخی از چهره‌ها و آثار معروف سه قرن اول هجری، قرن چهارم و نیمهٔ اول قرن پنجم را بیان می‌کند.		*			*				

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان درس (محتوا)	سطوح شناختی							بارم‌بندی
			دانشی			فرایندی				
			اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	کاربستن	تحلیل	
● آشنایی با پاره‌های کلام و لزوم هماهنگی میان آن‌ها	موسیقی شعر را تشخیص می‌دهد.	درس پنجم: هماهنگی پاره‌های کلام		*		*				
	شعر را به پاره‌های هماهنگ موسیقایی تقسیم می‌کند.				*			*		
	واج، حرف و هجا را تشخیص می‌دهد.			*		*				
	انواع واج‌ها را طبقه‌بندی می‌کند.			*			*			
	شعر را به هجاهای تشکیل‌دهنده تجزیه می‌کند و با رعایت قواعد عروضی بازنویسی می‌کند.				*			*		
	شعر را با خط عروضی می‌نویسد.				*			*		
	انواع هجاها را در تقطیع شعر علامت گذاری می‌کند.				*			*		
● آشنایی با آرایهٔ سجع و انواع آن	مفهوم سجع را بیان می‌کند.	درس ششم: سجع و انواع آن	*			*				
	نثر مسجع را تشخیص می‌دهد.			*		*				
	سجع و انواع آن (متوازی، متوازن، مطرف) را در نثر و شعر شناسایی می‌کند.			*			*			
	تاثیر سجع در ایجاد موسیقی در نثر و افزایش موسیقی در شعر را درک می‌کند.			*			*			
	دربارهٔ ارزش موسیقایی سجع در زیباتر شدن شعر و نثر اظهار نظر می‌کند.				*				*	

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان درس (محتوا)	سطوح شناختی							بارم‌بندی
			دانشی			فرایندی				
			اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	کاربستن	تحلیل	
● آشنایی با سبک و سبک‌شناسی ● آشنایی با سبک خراسانی (شعر) ● آشنایی با سبک دوره سامانی، غزنوی و سلجوقی (نثر)	مفهوم سبک را بیان می‌کند.	درس هفتم: سبک و سبک شناسی (سبک خراسانی)	*			*				
	طبقه‌بندی سبک شعر از دیدگاه ارسطو و بهار را بیان می‌کند.		*			*				
	طبقه‌بندی سبک نثر فارسی از دیدگاه بهار را بیان می‌کند.		*			*				
	ویژگی‌های سبکی شعر دورهٔ اول (خراسانی) را بیان می‌کند.		*			*				
	شعر سبک خراسانی را در قلمروهای زبانی، ادبی و فکری بررسی و تجزیه و تحلیل می‌کند.				*				*	
	ویژگی‌های سبکی نثر دورهٔ اول (سامانی، غزنوی و سلجوقی) را بیان می‌کند.		*			*				
	متون نثر سبک سامانی، غزنوی و سلجوقی را در قلمروهای زبانی، ادبی و فکری کالبدشکافی می‌کند.				*				*	
● آشنایی با وزن شعر فارسی	مفهوم وزن شعر و علم عروض را درک می‌کند.	درس هشتم: وزن شعر فارسی		*			*			
	شعر را با خط عروضی می‌نویسد.				*			*		
	شعر را به ارکان عروضی و هجاهای تشکیل‌دهنده آن (با رعایت نکات لازم) تقطیع می‌کند.				*			*		
	وزن شعر را استخراج می‌کند.				*			*		

فهرست
ادبیات و علوم انسانی
علوم و معارف اسلامی
ریاضی فیزیک
علوم تجربی

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان درس (محتوا)	سطوح شناختی: دانشی – اولیه	دانشی – مفهومی	دانشی – روندی	فرایندی – یادآوردن	فرایندی – فهمیدن	فرایندی – کاربستن	فرایندی – تحلیل	بارم‌بندی
● آشنایی با آرایه‌های موازنه و ترصیع	مفهوم موازنه و ترصیع را درک می‌کند.	درس نهم: موازنه و ترصیع		*			*			
	موازنه و ترصیع را در شعر و نثر شناسایی می‌کند.			*			*			
	موازنه و ترصیع را از همدیگر تفکیک می‌کند.			*					*	
	دربارهٔ ارزش موسیقایی موازنه و ترصیع در زیباتر شدن کلام اظهار نظر می‌کند.				*				*	
● آشنایی با زبان وادبیات فارسی در سده‌های پنجم و ششم و ویژگی‌های سبکی آن	عوامل تحول، پیشرفت و گسترش زبان و ادبیات فارسی در قرن سوم تا میانه قرن پنجم را درک می‌کند.	درس دهم: زبان و ادبیات فارسی در سده‌های پنجم و ششم و ویژگی‌های سبکی آن		*			*			
	وضعیت زبان فارسی در سده‌های پنجم و ششم را بیان می‌کند.		*				*			
	ویژگی‌های سبکی شعر فارسی را در سده‌های پنجم و ششم در سه قلمرو زبانی، ادبی و فکری بررسی می‌کند.				*				*	
	مراکز ادبی مهم سده‌های پنجم و ششم را بیان می‌کند.		*			*				
	شاعران شاخص این دوره (سده‌های پنجم و ششم) را نام می‌برد.		*			*				
	موضوعات شعری این دوران (سده‌های پنجم و ششم) را بیان می‌کند.		*			*				
	شعر دورهٔ اول (سبک خراسانی) را با شعر دورهٔ دوم (سبک عراقی) مقایسه می‌کند.				*				*	
	ویژگی‌های سبک نثر این دوره (سده‌های پنجم و ششم) را بیان می‌کند.		*			*				
	انواع نثر فارسی سده‌های پنجم و ششم را طبقه بندی می‌کند.			*			*			
	متون نثر سبک موزون و فنی را تجزیه و تحلیل و کالبدشکافی می‌کند.				*				*	
	نثر دورهٔ اول (سبک سامانی، غزنوی و سلجوقی) را با نثر دورهٔ دوم (نثر موزون و فنی) مقایسه می‌کند.				*				*	

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان درس (محتوا)	سطوح شناختی							بارم‌بندی
			دانشی			فرایندی				
			اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	کاربستن	تحلیل	
● آشنایی با قافیه و ردیف و کارکرد آن‌ها در شعر سنتی و نو و مفاهیم مربوط به آنها	مفهوم قافیه و ردیف در شعر را درک می‌کند.	درس یازدهم: قافیه		*			*			
	قافیه و ردیف را در شعر شناسایی می‌کند.				*		*			
	حروف مشترک قافیه را شناسایی می‌کند.				*		*			
	قواعد قافیه را بیان می‌کند و در شعر شناسایی می‌کند.				*		*			
	برای یک بیت شعر، قافیه‌های جدید پیشنهاد می‌دهد.			*				*		
	قافیهٔ درونی و ذوقافیتین را شناسایی می‌کند.				*		*			
	قافیه را در شعر نو شناسایی می‌کند.				*		*			
	شعر نو را از شعر سنتی تمیز می‌دهد.			*					*	
	در مورد تأثیر وزن و قافیه در شعر اظهار نظر می‌کند.				*				*	
● آشنایی با جناس و انواع آن	مفهوم جناس را درک می‌کند.	درس دوازدهم: جناس و انواع آن		*			*			
	انواع جناس (همسان و ناهمسان) را در متون گوناگون شناسایی می‌کند.			*			*			
	آرایه جناس همسان را از آرایه تکرار تمیز می‌دهد.			*					*	
	آرایه جناس و آرایه سجع را از همدیگر تمیز می‌دهد.			*					*	
	جناس را از اشتقاق تمیز می‌دهد.			*					*	
	دربارهٔ ارزش موسیقایی جناس در زیباتر شدن شعر و نثر اظهار نظر می‌کند.				*				*	

فهرست
ادبیات و علوم انسانی
علوم و معارف اسلامی
ریاضی فیزیک
علوم تجربی

ملاحظات:

- در نمره‌گذاری پرسش‌های هر فصل، به تنوع موضوعی و تعداد درس‌ها توجه شود.
- پرسش‌های بخش نقد و تحلیل نظم و نثر، بر اساس ساختار ارائه شده در بخش تحلیل فصل تنظیم شود.
- پرسش‌های آزمون نوبت دوم و شهریور از کل کتاب به نسبت ۱۰ نمره (نوبت اول) و ۱۰ نمره (نوبت دوم) طراحی شود.
- بارم بندی پرسش‌ها و درصد سطوح عملکردی آزمون نهایی علوم و فنون ادبی بر اساس جدول بارم بندی علوم و فنون ادبی (۱)، پایهٔ دهم، سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۳ است.

ردیف	موضوع	نمره	درصد سطوح عملکردی
۱	مبانی تحلیل متن تاریخ ادبیات سبک شناسی	۴	یادآوردن ۲۰-۱۵ درصد فهمیدن ۳۵-۳۰ درصد کاربستن ۳۵-۳۰ درصد تحلیل ۲۰-۱۵ درصد
۲	موسیقی شعر	۶	
۳	زیبایی شناسی	۶	
۴	نقد و تحلیل نظم و نثر	۴	
	جمع	۲۰	۱۰۰

وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی
دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی ابتدایی و متوسطه نظری

عملی راهنمای آزمون‌های نهایی
سال تحصیلی ۱۴۰۲-۰۳

فهرست
ادبیات و علوم انسانی
علوم و معارف اسلامی
ریاضی فیزیک
علوم تجربی

۴۱

۱۱۰۲۰۴

دین و زندگی (۱)

دوره دوم متوسطه/ پایه دهم نظری

ادبیات و علوم انسانی | علوم و معارف اسلامی | ریاضی فیزیک | علوم تجربی

جدول هدف ـ محتوا و ارزشیابی کتاب درسی دین و زندگی (۱)

پرسش‌های اساسی

» هدفمند بودن جهان به چه معناست و دلیل آن چیست؟
» هدف انسان با سایر موجودات چه تفاوت‌هایی دارد؟
» منشاء اختلاف انسان‌ها در انتخاب هدف چیست؟
» معیارهای انتخاب اهداف اصلی چیست؟
» برترین هدف برای یک انسان کدام است و دلیل انتخاب آن به عنوان هدف اصلی چیست؟
» سرمایه‌های انسان در مسیر قرب به خداوند کدامند؟ و هر یک از این سرمایه‌ها چگونه به انسان در این مسیر کمک می کنند؟
» موانع انسان در مسیر قرب به خداوند کدامند؟
» چه ارتباطی میان سرمایه‌های انسان و هدف زندگی او وجود دارد؟
» موانع رسیدن به قرب الهی چیست؟ و این موانع چگونه انسان را از مسیر قرب الهی باز می دارند؟
» دیدگاه معتقدان به معاد نسبت به مرگ چگونه است؟
» اعتقاد به معاد چه آثاری را در زندگی انسان به دنبال دارد؟
» دیدگاه منکران معاد نسبت به مرگ چگونه است؟
» انکار معاد چه آثاری در زندگی انسان دارد؟
» چرا باید به خبر انبیاء درباره آخرت توجه کنیم و آن را جدی بگیریم؟
» امکان وجود معاد به چه معناست و چه دلایلی برای آن وجود دارد؟
» ضرورت وجود معاد به چه معناست و چه دلایلی برای اثبات آن وجود دارد؟
» عالم برزخ چه ویژگی‌هایی دارد؟
» چه نشانه‌هایی برای اثبات آگاه بودن انسان در عالم برزخ وجود دارد؟
» نشانه‌های ارتباط میان عالم برزخ با دنیا کدام اند؟
» در مرحله اول و دوم قیامت چه حوادثی رخ می دهد؟
» روند برپایی محکمه عدل الهی چگونه است؟
» شاهدان اعمال انسان در قیامت چه کسانی هستند؟

» نیکوکاران در جهان آخرت چه جایگاهی دارند؟
» جایگاه مجرمان وظالمان در جهان آخرت چگونه است؟
» رابطه اعمال دنیایی با جزا و پاداش اخروی چگونه است؟
» حرکت در مسیر قرب الهی نیازمندچه برنامه‌ها و اقداماتی است؟
» چرا داشتن الگو برای حرکت در مسیر قرب الهی ضروری است؟
» آیا پیشوایانی که در ۱۴۰۰ سال گذشته زندگی کرده اند، می توانند برای انسان امروزی الگو قرار گیرند؟
» ارزش هر انسان به چه چیز بستگی دارد؟
» آثار محبت به خداوند چیست؟
» چه ارتباطی میان عمل به دستورات الهی و محبت او وجود دارد؟
» تولی و تبری چه ارتباطی با محبت الهی دارد؟
» تقوا به چه معناست؟ و با انجام چه کارهایی می توانیم به آن دست یابیم؟
» اعمال و عبارت‌های نماز چگونه تقوا را در درون انسان تقویت می کند؟
» چه اعمالی موجب از بین رفتن آثار نماز یا کاهش این آثار می شود؟
» چه چیزهایی در اسلام نجس شمرده شده است؟
» روزه چگونه موجب تقویت تقوا می شود؟
» چه کارهایی موجب باطل شدن روزه می شود؟
» روزه شخص مسافر چگونه خواهد بود؟
» آراستگی به چه معناست و انواع آن کدام اند؟
» پیشوایان دین چه توصیه‌هایی در خصوص آراستگی داشتند؟
» آیا مقبولیت یک نیاز طبیعی است؟چگونه می توان به این نیاز پاسخ مثبت داد؟
» عفاف به چه معناست و چه ارتباطی با آراستگی و مقبولیت دارد؟
» چرا خصلت ارزشمند عفاف در وجود زنان از ارزش بیشتری برخوردار است؟
» آیا در قرآن کریم و همچنین روایات،در خصوص موضوع عفاف و حجاب دستوری وجود دارد؟
» آیا حجاب زنان موجب محدودیت آنان از حضور در اجتماع و یا موجب سلب ازادی می شود؟
» آیا حجاب مختص مسلمانان است؟

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان درس (محتوا)	سطوح شناختی						بارم بندی
			دانشی			فرایندی			
			اولیه	مفهومی	روندی[1]	یادآوردن	فهمیدن	کاربستن	
آشنایی با هدف زندگی	ـ آگاهی از هدفمند بودن جهان آفرینش ـ آگاهی از علت تمایز اهداف انسان از سایر موجودات ـ شناخت اهداف اصلی و فرعی زندگی و معیار تشخیص آنها ـ شناخت هدف جامع و اصلی زندگی	**درس اول: هدف زندگی**		*		*			بارم دروس اول و دوم در مجموع **دو نمره** است و نحوه اختصاص آن به طراح سؤال بستگی دارد.
آشنایی با ویژگی‌های خاص انسان	ـ آشنایی با اهمیت خودشناسی ـ آشنایی با سرمایه‌های خاص انسان از جمله تعقل و تفکر، قدرت انتخاب،شناخت خیر و گرایش به آن، شناخت شر و بیزاری از آن،وجدان و وجود پیامبران و امامان ـ درک ارتباط میان سرمایه‌های انسان و هدف زندگی او ـ آشنایی با دو مانع رسیدن به خداوند یعنی شیطان و نفس اماره	**درس دوم: پر پرواز**		*		*		بارم دروس اول و دوم در مجموع **دو نمره** است و نحوه اختصاص آن به طراح سؤال بستگی دارد.
آشنایی با دیدگاه معتقدان به معاد و منکران معاد	ـ آگاهی از دیدگاه معتقدان به معاد ـ آشنایی با آثار اعتقاد به معاد ـ آگاهی از دیدگاه منکران معاد ـ آشنایی با آثار انکار معاد	**درس سوم: پنجره ای به روشنایی**		*			*[2]		بارم دروس سوم و چهارم در مجموع **سه‌ونیم نمره** است و نحوه اختصاص آن به طراح سؤال بستگی دارد.

۱ـ دانش چگونه انجام دادن کارهاست که شامل دانش مهارت‌ها، فنون، روش‌ها و معیارهای تعیین زمان استفاده از روش‌های مناسب است.
۲ـ در مواردی که بخش «فهمیدن» علامت خورده است، طراحان سؤال می‌توانند از سطح پایین‌تر یعنی سطح یادآوردن نیز سؤال طراحی کنند.

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان درس (محتوا)	سطوح شناختی						بارم بندی
			دانشی			فرایندی			
			اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	کاربستن	
آشنایی با دلایل امکان و ضرورت معاد	ـ آگاهی از اهمیت توجه به مسئله معاد ـ آشنایی با دلایل امکان معاد ـ آشنایی با دلایل ضرورت معاد	**درس چهارم: آینده روشن**		*		*			بارم دروس سوم و چهارم در مجموع **سه‌ونیم نمره** است و نحوه اختصاص آن به طراح سؤال بستگی دارد.
آشنایی با جهان برزخ	ـ آگاهی از معنای برزخ ـ آشنایی با ویژگی‌های عالم برزخ ـ آشنایی با نسبت میان دنیا و عالم برزخ	**درس پنجم: منزلگاه بعد**		*			*		بارم دروس پنجم و ششم در مجموع **دوونیم نمره** است و نحوه اختصاص آن به طراح سؤال بستگی دارد.
آشنایی با قیامت و مراحل وقوع آن	ـ آشنایی با حوادث مرحله اول و دوم قیامت ـ آگاهی از نحوه برپایی محکمه الهی	**درس ششم: واقعه بزرگ**		*		*			بارم دروس پنجم و ششم در مجموع **دوونیم نمره** است و نحوه اختصاص آن به طراح سؤال بستگی دارد.

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان درس (محتوا)	سطوح شناختی						بارم بندی
			دانشی			فرایندی			
			اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	کاربستن	
آگاهی از سرانجام نیکوکاران و گناهکاران در آخرت	ـ آشنایی با جایگاه نیکوکاران و گناهکاران در جهان آخرت ـ آشنایی با نسبت عمل انسان در دنیا با پاداش و کیفر در قیامت	**درس هفتم: فرجام کار**		*		*			بارم دروس هفتم و هشتم در مجموع **سه‌ونیم نمره** است و نحوه اختصاص آن به طراح سؤال بستگی دارد.
آشنایی با نحوه برنامه ریزی در جهت قرب الهی	ـ آشنایی با مراحل چهارگانه برنامه ریزی در جهت رسیدن به هدف اصلی زندگی ـ آگاهی از ضرورت الگوداشتن در مسیر قرب الهی ـ فهم عدم تغییر ارزش‌های فطری در گذر زمان	**درس هشتم: آهنگ سفر**		*		*			بارم دروس هفتم و هشتم در مجموع **سه‌ونیم نمره** است و نحوه اختصاص آن به طراح سؤال بستگی دارد.
آشنایی با محبت خداوند و اثرات آن	ـ آگاهی از این که ارزش انسان به نوع محبوب‌های وی بستگی دارد. ـ آشنایی با سه اثر محبت داشتن به خدا	**درس نهم: دوستی با خدا**		*		*			بارم دروس نهم و دهم در مجموع **پنج نمره** است و نحوه اختصاص آن به طراح سؤال بستگی دارد.

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان درس (محتوا)	سطوح شناختی						بارم بندی
			دانشی			فرایندی			
			اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	کاربستن	
آشنایی با نقش نماز و روزه در تقویت تقوا	ـ آشنایی با حقیقت تقوا ـ آشنایی با نقش نماز و روزه در تقویت تقوا ـ آگاهی از اعمالی که موجب از بین رفتن آثار نماز می‌شود ـ آشنایی با برخی از احکام نجاسات و احکام روزه	**درس دهم: یاری از نماز و روزه**		*			*		بارم دروس نهم و دهم در مجموع **پنج نمره** است و نحوه اختصاص آن به طراح سؤال بستگی دارد.
آگاهی از اهمیت همراهی دو میل درونی آراستگی و مقبولیت با عفاف	ـ آشنایی با معنای آراستگی و انواع آن و شناختن آن به عنوان یک فضیلت دینی ـ آشنا شدن با چگونگی کسب مقبولیت از راه‌های صحیح ـ شناخت معنای عفاف ـ شناخت رابطه میان آراستگی و مقبولیت با عفاف	**درس یازدهم: فضیلت آراستگی**		*		*			بارم دروس یازده و دوازده در مجموع **سه‌ونیم نمره** است و نحوه اختصاص آن به طراح سؤال بستگی دارد.
آشنایی با رابطه عفاف و حجاب	ـ آشنایی با ضرورت حجاب و احکام آن از منظر قرآن و روایات ـ آشنا شدن با پاسخ برخی سؤالات در خصوص حجاب و ارتباط آن با آزادی و حضور در اجتماع ـ آگاهی از تأکید همه ادیان به مسأله حجاب	**درس دوازدهم: زیبایی پوشیدگی**		*			*		بارم دروس یازده و دوازده در مجموع **سه‌ونیم نمره** است و نحوه اختصاص آن به طراح سؤال بستگی دارد.

فهرست
ادبیات و علوم انسانی
علوم و معارف اسلامی
ریاضی فیزیک
علوم تجربی

ملاحظات:

پیامبر به هنگام فرستادن معاذ بن جبل به سوی یمن برای دعوت مردم به دین خدا فرمودند: «یا مُعاذُ بَشِّرْ وَ لاتُنَفِّرْ، یَسِّرْ وَ لاتُعَسِّرْ. » ای معاذ! بشارت بده و تنفر ایجاد نکن، امور را سهل و آسان گیر و از سخت‌گیری پرهیز کن. (سیره ی ابن هشام، ج ۴ص ۲۳۷.) این فرمایش حضرت باید سرلوحه همه کسانی قرار گیرد که به شکل‌های گوناگون در امر آموزش دین نقش دارند؛ از مولفان کتاب‌های دینی گرفته تا معلمان و طراحان سؤالات امتحانات.

از این رو،نباید آموزش درس دینی و در نهایت ارزشیابی آن، عاملی جهت گریزان شدن دانش‌آموزان از دین و تنفر آنان گردد؛ نباید با طراحی سؤالات معماگونه و مبهم، حلاوت دین را در کام دانش‌آموزان تلخ کنیم و با سخت گیری‌های بی مورد زمینه اضطراب را، آن هم در درس دینی،فراهم کنیم.با توجه به این نکته:

شایسته است آزمون درس دینی که سالهاست در جدول امتحانات، به عنوان اولین آزمون دانش‌آموزان برگزار می شود،به گونه ای طراحی شود که آرامش و آسودگی خاطر دانش‌آموزان را در اولین روز امتحانات به دنبال داشته باشد و شروعی خوب و آرامش بخش برای سایر آزمون‌های آنان قرار گیرد.

شایسته است به هنگام طراحی سؤالات به این نکته توجه داشته باشیم که قرار است این سؤالات را دانش‌آموزانی در دورترین و محروم ترین نقاط کشور با کمترین امکانات آموزشی پاسخ دهند، دانش‌آموزانی که بسیاری از آنان دبیر تخصصی این درس را نداشته اند و تنها با تکیه بر مطالعه خود در این آزمون شرکت می کنند.

شایسته است به این نکته توجه کنیم که دانش‌آموزان پایه دهم، امسال برای اولین بار با امتحانات نهایی مواجه می شوند و از قبل آمادگی و تجربه لازم را برای این امتحانات ندارند و از این جهت بایستی سؤالات امتحانات نهایی در این پایه با نهایت لطافت و ظرافت طراحی شود.

نکات مهم در طراحی سؤالات:

۱. تعداد سؤالات آزمون حداقل دوازده سؤال و حداکثر بیست سؤال می باشد و طراحی سؤالاتی بیشتر از این مقدار که موجب خستگی و اضطراب دانش‌آموزان می شود،ممنوع است.

۲. شانزده نمره از سؤالات در سطح ساده(یادآوری) طراحی شوند و فقط چهار نمره از سؤالات در سطح بالاتر(فهمیدن) طراحی گردند.(این بخش‌ها در جدول با علامت ستاره مشخص شده اند)

۳. قالب طراحی سؤالات و بارم آنها به شکل زیر خواهد بود:

* ده نمره سؤالات تشریحی(با بارم حداقل یک و حداکثر دو برای هر سؤال) .لازم به ذکر است که سه نمره از این ده نمره به سؤالات مرتبط با آیات و احادیث اختصاص می یابد.

* چهار نمره سؤالات کوتاه پاسخ(با بارم حداقل نیم و حداکثر یک برای هر سؤال)،

* یک و نیم نمره سؤالات چهارگزینه ای،

* یک و نیم نمره سؤالات صحیح و غلط،

* یک نمره تعریف اصطلاحات،

* دو نمره سؤالات داده محور (سؤالات داده محور سؤالاتی هستند که متنی از کتاب به دانش‌آموزان داده می شود و از آنها خواسته می شود با مطالعه و دقت در متن، به سؤالات طراحی شده از آن پاسخ دهند).

توجه: طراحی سؤالات جاخالی ممنوع است

وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی
دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی ابتدایی و متوسطه نظری

راهنمای آزمون‌های نهایی
سال تحصیلی ۱۴۰۲-۰۳

فهرست
ادبیات و علوم انسانی
علوم و معارف اسلامی
ریاضی فیزیک
علوم تجربی

۱۱۰۲۰۵

دین و زندگی (۱)

دوره دوم متوسطه/ پایه دهم نظری

ادبیات و علوم انسانی | علوم و معارف اسلامی | ریاضی فیزیک | علوم تجربی

جدول هدف ـ محتوا و ارزشیابی کتاب درسی دین و زندگی (۱)

پرسش‌های اساسی

» هدفمند بودن جهان به چه معناست و دلیل آن چیست؟
» هدف انسان با سایر موجودات چه تفاوت‌هایی دارد؟
» منشاء اختلاف انسان‌ها در انتخاب هدف چیست؟
» معیارهای انتخاب اهداف اصلی چیست؟
» برترین هدف برای یک انسان کدام است و دلیل انتخاب آن به عنوان هدف اصلی چیست؟
» سرمایه‌های انسان در مسیر قرب به خداوند کدامند؟ و هر یک از این سرمایه‌ها چگونه به انسان در این مسیر کمک می‌کنند؟
» موانع انسان در مسیر قرب به خداوند کدامند؟
» چه ارتباطی میان سرمایه‌های انسان و هدف زندگی او وجود دارد؟
» موانع رسیدن به قرب الهی چیست؟ و این موانع چگونه انسان را از مسیر قرب الهی باز می‌دارند؟
» چه نشانه‌ها و دلایلی در خصوص اثبات بعد غیرمادی انسان یا همان روح وجود دارد؟
» چرا نمی‌توان خود ثابت انسان (روح) را از ویژگی‌های بعد جسمانی انسان دانست؟
» روح انسان چه ویژگی‌هایی دارد؟
» دیدگاه معتقدان به معاد نسبت به مرگ چگونه است؟
» اعتقاد به معاد چه آثاری را در زندگی انسان به دنبال دارد؟
» دیدگاه منکران معاد نسبت به مرگ چگونه است؟
» انکار معاد چه آثاری در زندگی انسان دارد؟
» چرا باید به خبر انبیاء درباره آخرت توجه کنیم و آن را جدی بگیریم؟
» امکان وجود معاد به چه معناست و چه دلایلی برای آن وجود دارد؟
» ضرورت وجود معاد به چه معناست و چه دلایلی برای اثبات آن وجود دارد؟
» عالم برزخ چه ویژگی‌هایی دارد؟
» چه نشانه‌هایی برای اثبات آگاه بودن انسان در عالم برزخ وجود دارد؟
» نشانه‌های ارتباط میان عالم برزخ با دنیا کدام اند؟
» نیکوکاران در جهان آخرت چه جایگاهی دارند؟

» جایگاه مجرمان وظالمان در جهان آخرت چگونه است؟
» رابطه اعمال دنیایی با جزا و پاداش اخروی چگونه است؟
» حرکت در مسیر قرب الهی نیازمند چه برنامه‌ها و اقداماتی است؟
» چرا داشتن الگو برای حرکت در مسیر قرب الهی ضروری است؟
» آیا پیشوایانی که در ۱۴۰۰ سال گذشته زندگی کرده‌اند، می‌توانند برای انسان امروزی الگو قرار گیرند؟
» توکل کردن بر خدا به چه معناست و چه آثار و برکاتی برای انسان دارد؟
» شرایط توکل حقیقی چیست؟
» چرا زمان جوانی توکل ضرورت بیشتری می‌یابد؟
» ارزش هر انسان به چه چیز بستگی دارد؟
» آثار محبت به خداوند چیست؟
» چه ارتباطی میان عمل به دستورات الهی و محبت او وجود دارد؟
» تولی و تبری چه ارتباطی با محبت الهی دارد؟
» تقوا به چه معناست؟ و با انجام چه کارهایی می‌توانیم به آن دست یابیم؟
» اعمال و عبارت‌های نماز چگونه تقوا را در درون انسان تقویت می‌کند؟
» چه اعمالی موجب از بین رفتن آثار نماز یا کاهش این آثار می‌شود؟
» چه چیزهایی در اسلام نجس شمرده شده است؟
» روزه چگونه موجب تقویت تقوا می‌شود؟
» چه کارهایی موجب باطل شدن روزه می‌شود؟
» روزه شخص مسافر چگونه خواهد بود؟
» آراستگی به چه معناست و انواع آن کدام اند؟
» پیشوایان دین چه توصیه‌هایی در خصوص آراستگی داشتند؟
» آیا مقبولیت یک نیاز طبیعی است؟چگونه می‌توان به این نیاز پاسخ مثبت داد؟
» عفاف به چه معناست و چه ارتباطی با آراستگی و مقبولیت دارد؟
» چرا خصلت ارزشمند عفاف در وجود زنان از ارزش بیشتری برخوردار است؟
» آیا در قرآن کریم و همچنین روایات،در خصوص موضوع عفاف و حجاب دستوری وجود دارد؟
» آیا حجاب زنان موجب محدودیت آنان از حضور در اجتماع و یا موجب سلب آزادی می‌شود؟
» آیا حجاب مختص مسلمانان است؟

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان درس (محتوا)	سطوح شناختی: دانشی			فرایندی			بارم‌بندی
			اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	کاربستن	
آشنایی با هدف زندگی	ـ آگاهی از هدفمند بودن جهان آفرینش ـ آگاهی از علت تمایز اهداف انسان از سایر موجودات ـ شناخت اهداف اصلی و فرعی زندگی و معیار تشخیص آنها ـ شناخت هدف جامع و اصلی زندگی	**درس اول: هدف زندگی**		*		*			بارم دروس اول تا سوم در مجموع **سه نمره** است و نحوه اختصاص آن به طراح سؤال بستگی دارد
آشنایی با ویژگی‌های خاص انسان	ـ آشنایی با اهمیت خودشناسی ـ آشنایی با سرمایه‌های خاص انسان از جمله قدرت تعقل و تفکر، قدرت انتخاب، شناخت خیر و گرایش به آن، شناخت شر و بیزاری از آن، وجدان و وجود پیامبران و امامان ـ درک ارتباط میان سرمایه‌های انسان و هدف زندگی او ـ آشنایی با دو مانع رسیدن به خداوند یعنی شیطان و نفس اماره	**درس دوم: پر پرواز**		*		*		بارم دروس اول تا سوم در مجموع **سه نمره** است و نحوه اختصاص آن به طراح سؤال بستگی دارد
شناخت بعد غیرمادی وجود انسان (روح) به عنوان خود حقیقی	ـ آگاهی از دو بعدی بودن وجود انسان ـ آشنایی با نشانه‌های وجود روح در انسان ـ شناخت روح به عنوان سرمنشأ ویژگی‌های خاص انسانی	**درس سوم: خود حقیقی**		*			*[۲]		بارم دروس اول تا سوم در مجموع **سه نمره** است و نحوه اختصاص آن به طراح سؤال بستگی دارد

۱ـ دانش چگونه انجام دادن کارهاست که شامل دانش مهارت‌ها، فنون، روش‌ها و معیارهای تعیین زمان استفاده از روش‌های مناسب است.
۲ـ در مواردی که بخش «فهمیدن» علامت‌خورده است، طراحان سؤال می‌توانند از سطح پایین‌تر یعنی سطح یادآوردن نیز سؤال طراحی کنند.

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان درس (محتوا)	سطوح شناختی						بارم بندی
			دانشی			فرایندی			
			اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	کاربستن	
آشنایی با دیدگاه معتقدان به معاد و منکران معاد	ـ آگاهی از دیدگاه معتقدان به معاد ـ آشنایی با آثار اعتقاد به معاد ـ آگاهی از دیدگاه منکران معاد ـ آشنایی با آثار انکار معاد	**درس چهارم: پنجره ای به روشنایی**		*			*		بارم دروس چهار و پنج در مجموع **دوونیم نمره** است و نحوه اختصاص آن به طراح سؤال بستگی دارد
آشنایی با دلایل امکان و ضرورت معاد	ـ آگاهی از اهمیت توجه به مساله معاد ـ آشنایی با دلایل امکان معاد ـ آشنایی با دلایل ضرورت معاد	**درس پنجم: آینده روشن**		*		*			بارم دروس چهار و پنج در مجموع **دوونیم نمره** است و نحوه اختصاص آن به طراح سؤال بستگی دارد
آشنایی با جهان برزخ	ـ آگاهی از معنای برزخ ـ آشنایی با ویژگی‌های عالم برزخ ـ آشنایی با نسبت میان دنیا و عالم برزخ	**درس ششم: منزلگاه بعد**		*			*		بارم دروس شش و هفت در مجموع **دو و نیم نمره** است و نحوه اختصاص آن به طراح سؤال بستگی دارد
آشنایی با قیامت و مراحل وقوع آن	ـ آشنایی با حوادث مرحله اول و دوم قیامت ـ آگاهی از نحوه برپایی محکمه الهی	**درس هفتم: واقعه بزرگ**		*		*			بارم دروس شش و هفت در مجموع **دوونیم نمره** است و نحوه اختصاص آن به طراح سؤال بستگی دارد

فهرست
ادبیات و علوم انسانی
علوم و معارف اسلامی
ریاضی فیزیک
علوم تجربی

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان درس (محتوا)	سطوح شناختی						بارم‌بندی
			دانشی			فرایندی			
			اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	کاربستن	
آگاهی از سرانجام نیکوکاران و گناهکاران در آخرت	ـ آشنایی با جایگاه نیکوکاران و گناهکاران در جهان آخرت ـ آشنایی با نسبت عمل انسان در دنیا با پاداش و کیفر در قیامت	**درس هشتم: فرجام کار**		*		*			بارم دروس هشت و نه در مجموع **سه‌ونیم نمره** است و نحوه اختصاص آن به طراح سؤال بستگی دارد
آشنایی با نحوه برنامه ریزی در جهت قرب الهی	ـ آشنایی با مراحل چهارگانه برنامه ریزی در جهت رسیدن به هدف اصلی زندگی ـ آگاهی از ضرورت الگوداشتن در مسیر قرب الهی ـ فهم عدم تغییر ارزش‌های فطری در گذر زمان	**درس نهم: آهنگ سفر**		*		*			بارم دروس هشت و نه در مجموع **سه‌ونیم نمره** است و نحوه اختصاص آن به طراح سؤال بستگی دارد
آشنایی با معنای توکل حقیقی	ـ آشنایی با معنای توکل کردن به خدا ـ آشنایی با آثار و نتایج توکل به خدا ـ آشنایی با شرایط توکل حقیقی	**درس دهم: اعتماد بر او**		*			*		بارم دروس ده، یازده و دوازده در مجموع **پنج نمره** است و نحوه اختصاص آن به طراح سؤال بستگی دارد
آشنایی با محبت خداوند و اثرات آن	ـ آگاهی از این که ارزش انسان به نوع محبوب‌های وی بستگی دارد. ـ آشنایی با سه اثر محبت داشتن به خدا	**درس یازدهم: دوستی با خدا**		*		*			بارم دروس ده، یازده و دوازده در مجموع **پنج نمره** است و نحوه اختصاص آن به طراح سؤال بستگی دارد

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان درس (محتوا)	سطوح شناختی						بارم‌بندی
			دانشی			فرایندی			
			اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	کاربستن	
آشنایی با نقش نماز و روزه در تقویت تقوا	ـ آشنایی با حقیقت تقوا ـ آشنایی با نقش نماز و روزه در تقویت تقوا ـ آگاهی از اعمالی که موجب از بین رفتن آثار نماز می‌شود ـ آشنایی با برخی از احکام نجاسات و احکام روزه	**درس دوازدهم: یاری از نماز و روزه**		*			*		بارم دروس ده، یازده و دوازده در مجموع **پنج نمره** است و نحوه اختصاص آن به طراح سؤال بستگی دارد
آگاهی از اهمیت همراهی دو میل درونی آراستگی و مقبولیت با عفاف	ـ آشنایی با معنای آراستگی و انواع آن و شناختن آن به عنوان یک فضیلت دینی ـ آشنا شدن با چگونگی کسب مقبولیت از راه‌های صحیح ـ شناخت معنای عفاف ـ شناخت رابطه میان آراستگی و مقبولیت با عفاف	**درس سیزدهم: فضیلت آراستگی**		*		*			بارم دروس سیزده و چهارده در مجموع **سه‌ونیم نمره** است و نحوه اختصاص آن به طراح سؤال بستگی دارد
آشنایی با رابطه عفاف و حجاب	ـ آشنایی با ضرورت حجاب و احکام آن از منظر قرآن و روایات ـ آشنا شدن با پاسخ برخی سؤالات در خصوص حجاب و ارتباط آن با آزادی و حضور در اجتماع ـ آگاهی از تاکید همه ادیان به مساله حجاب	**درس چهاردهم: زیبایی پوشیدگی**		*			*		بارم دروس سیزده و چهارده در مجموع **سه‌ونیم نمره** است و نحوه اختصاص آن به طراح سؤال بستگی دارد

فهرست
ادبیات و علوم انسانی
علوم و معارف اسلامی
ریاضی فیزیک
علوم تجربی

ملاحظات:

پیامبر به هنگام فرستادن معاذ بن جبل به سوی یمن برای دعوت مردم به دین خدا فرمودند: «یا مُعاذُ بَشِّرْ وَ لاتُنَفِّرْ، یَسِّرْ وَ لاتُعَسِّرْ. » ای معاذ! بشارت بده و تنفر ایجاد نکن، امور را سهل و آسان‌گیر و از سخت‌گیری پرهیز کن. (سیرهٔ ابن هشام، ج ۴ص ۲۳۷.) این فرمایش حضرت باید سرلوحه همه کسانی قرار گیرد که به شکل‌های گوناگون در امر آموزش دین نقش دارند؛ از مؤلفان کتاب‌های دینی گرفته تا معلمان و طراحان سؤالات امتحانات.

از این رو، نباید آموزش درس دینی و در نهایت ارزشیابی آن، عاملی جهت گریزان شدن دانش‌آموزان از دین و تنفر آنان گردد؛ نباید با طراحی سؤالات معماگونه و مبهم، حلاوت دین را در کام دانش‌آموزان تلخ کنیم و با سخت گیری‌های بی‌مورد زمینه اضطراب مخاطبان خود را از درسی که وظیفه انتقال آموزه‌های دینی را دارد، فراهم کنیم.با توجه به این نکته:

شایسته است آزمون درس دینی که سال‌هاست در جدول امتحانات، به عنوان اولین آزمون دانش‌آموزان برگزار می‌شود، به‌گونه‌ای طراحی شود که آرامش و آسودگی خاطر دانش‌آموزان را در اولین روز امتحانات به دنبال داشته باشد و شروعی خوب و آرامش بخش برای سایر آزمون‌های آنان قرار گیرد.

شایسته است به هنگام طراحی سؤالات به این نکته توجه داشته باشیم که قرار است این سؤالات را دانش‌آموزانی در دورترین و محروم‌ترین نقاط کشور با کمترین امکانات آموزشی پاسخ دهند، دانش‌آموزانی که بسیاری از آنان دبیر تخصصی این درس را نداشته‌اند و تنها با تکیه بر مطالعه خود در این آزمون شرکت می‌کنند.

شایسته است به این نکته توجه کنیم که دانش‌آموزان پایه دهم، امسال برای اولین بار با امتحانات نهایی مواجه می‌شوند و از قبل آمادگی و تجربه لازم را برای این امتحانات ندارند و از این جهت بایستی سؤالات امتحانات نهایی در این پایه با نهایت لطافت و ظرافت طراحی شود.

نکات مهم در طراحی سؤالات:

۱ـ تعداد سؤالات آزمون حداقل دوازده سؤال و حداکثر بیست سؤال می‌باشد و طراحی سؤالاتی بیشتر از این مقدار که موجب خستگی و اضطراب دانش‌آموزان می‌شود، ممنوع است.

۲ـ شانزده نمره از سؤالات در سطح ساده (یادآوری) طراحی شوند و فقط چهار نمره از سؤالات در سطح بالاتر (فهمیدن) طراحی گردند. (این بخش‌ها در جدول با علامت ستاره مشخص شده اند)

۳ـ قالب طراحی سؤالات و بارم آنها به شکل زیر خواهد بود:

* ده نمره سؤالات تشریحی (با بارم حداقل یک و حداکثر دو برای هر سؤال). لازم به ذکر است که سه نمره از این ده نمره به سؤالات مرتبط با آیات و احادیث اختصاص می‌یابد.

* چهار نمره سؤالات کوتاه پاسخ (با بارم حداقل نیم و حداکثر یک برای هر سؤال)،
* یک‌ونیم نمره سؤالات چهارگزینه‌ای،
* یک‌ونیم نمره سؤالات صحیح و غلط،
* یک نمره تعریف اصطلاحات،
* دو نمره سؤالات داده محور (سؤالات داده محور سؤالاتی هستند که متنی از کتاب به دانش‌آموزان داده می‌شود و از آنها خواسته می‌شود با مطالعه و دقت در متن، به سؤالات طراحی شده از آن پاسخ دهند).

وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی
دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی ابتدایی و متوسطه نظری

عملی راهنمای آزمون‌های نهایی
سال تحصیلی ۱۴۰۲-۰۳

فهرست
ادبیات و علوم انسانی
علوم و معارف اسلامی
ریاضی فیزیک
علوم تجربی

۵۸

۱۱۰۲۰۶

عربی، زبان قرآن (۱)

دوره دوم متوسّطه/ پایه دهم نظری

ادبیات و علوم انسانی | علوم و معارف اسلامی | ریاضی فیزیک | علوم تجربی

جدول هدف ـ محتوا و ارزشیابی کتاب درسی عربی، زبان قرآن (۱)

پرسش‌های اساسی[1]

» فعل ماضی، مضارع، امر، نهی، مستقبل و نفی در هر دو زبان عربی و فارسی به چه صورتی است؟
» عددها را در زبان عربی به چه صورت بیان می کنند؟
» ساعت‌خوانی چگونه است؟
» مکالمه در فرودگاه میان مسافران
» آیا همه فعل‌ها در عربی بر وزن فعل، یفعل‌اند؟
» مکالمه در بخش گذرنامه در فرودگاه
» آیا همه فعل‌ها در عربی بر وزن فعل، یفعل هستند؟
» فعل‌هایی که بر وزن فعل و یفعل نیستند چگونه‌اند؟
» مکالمه در سالن بازرسی فرودگاه در بخش گمرک
» نحوهٔ حلّ مشکلات در گمرکات
» تأثیر شناخت حالات مختلف جمله بعد از اسم نکره برای ترجمه صحیح چیست؟
» نحوهٔ مکالمه با راننده تاکسی در سفر
» فعل مجهول را چگونه بشناسیم؟
» چگونه جمله دارای فعل مجهول را ترجمه کنیم؟
» نحوه مکالمه با مسئول پذیرش هتل برای حلّ مشکلات و نواقص اتاق
» متمّم در زبان عربی چگونه است؟
» کاربرد و معانی حروف جر به چه صورت است؟
» نحوه مکالمه با مدیر داخلی خدمات هتل برای حلّ مشکلات و نواقص اتاق
» صفت فاعلی و صفت مفعولی در عربی به چه صورت است؟
» گفت‌وگو در مخابرات برای خرید سیم‌کارت تلفن همراه

۱ـ پرسش‌هایی که محتوای درس عمدتاً برای پاسخ به آنها تدوین شده است.

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان درس (محتوا)	سطوح شناختی						بارم بندی
			دانشی[1]			فرایندی[2]			
			اولیه[3]	مفهومی[4]	روندی[5]	یادآوردن[6]	فهمیدن[7]	کاربستن[8]	
قرائت صحیح، فهم متون نظم و نثر و عبارات و ترجمه به فارسی. درک مطلب. کاربرد واژگان.	شناخت انواع فعل، ضمیر و اسم اشاره	الدرس الأول		✓				✓	۲/۵
	شناخت و حفظ عددهای اصلی (۱ تا ۱۰۰) و ترتیبی در زبان عربی	الدرس الثانی		✓				✓	۲/۵
	حوار بالمطار بین المسافرین				✓			✓	
	شناخت شکلهای مختلف فعل (افعالی که مفرد مذکر غایب در آنها تنها سه حرف است و افعالی که بیش از سه حرف است.)	الدرس الثالث		✓				✓	۲/۵
	حوار فی قسم الجوازات بالمطار				✓			✓	

۱ـ دانشی (اسمی) به ذخیره دانشی یک رشته علمی یا موضوع درسی اشاره دارد که یادگیرنده می‌تواند به سطوحی از آن دست یابد.
۲ـ فرایندی (فعلی) به فعالیت‌های شناختی اطلاق می‌شود که یادگیرنده در مواجهه با ذخیره دانشی معینی انجام می‌دهد.
۳ـ آنچه برای آشنایی اولیه یادگیرنده با یک رشته علمی مورد نیاز است که شامل دانش اصطلاحات و اجزاء و عناصر آن رشته علمی می‌باشد.
۴ـ دانش مقوله‌ها، طبقات و روابط میان آنهاست که شامل دانش گونه‌ها و گونه‌شناسی، دانش اصول، تعمیم‌ها، قوانین و دانش نظریه، الگوها و ساخت‌ها می‌باشد.
۵ـ دانش چگونه انجام دادن کارهاست که شامل دانش مهارت‌ها، فنون، روش‌ها و معیارهای تعیین زمان استفاده از روش‌های مناسب است.
۶ـ بازیابی اطلاعات از حافظه درازمدت که شامل بازشناسی و یازخوانی می‌شود.
۷ـ ساختن معنی از یک ارتباط که شامل تفسیر کردن، مثال آوردن، طبقه‌بندی کردن، خلاصه کردن، استنباط، مقایسه کردن و تبیین می‌شود.
۸ـ استفاده از یک روش خاص در یک موقعیت خاص که شامل اجرا کردن و مورد استفاده قرار دادن می‌شود.

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان درس (محتوا)	سطوح شناختی						بارم بندی
			دانشی			فرایندی			
			اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	کاربستن	
قرائت صحیح، فهم متون و عبارات و ترجمه به فارسی. درک مطلب. کاربردواژگان. قرائت صحیح، فهم متون و عبارات و ترجمه به فارسی. درک مطلب. کاربردواژگان.	شناخت شکل‌های مختلف فعل (افعالی که مفرد مذکر غایب در آنها تنها سه حرف است و افعالی که بیش از سه حرف است.)	الدرس الرابع		✓				✓	۲/۵
	حوار فی قسم التفتیش بالمطار				✓			✓	
	شناخت و تشخیص جمله فعلیه و جمله اسمیه و اجزای آنها (فعل، فاعل، مفعول، مبتدا و خبر)	الدرس الخامس		✓				✓	۲/۵
	حوار مع السائق				✓			✓	
	شناختن فعل مجهول در فارسی و عربی (فُعِلَ و یُفعَلُ)	الدرس السادس		✓				✓	۲/۵
	حوار مع مسؤول استقبال الفندق				✓			✓	

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان درس (محتوا)	سطوح شناختی						بارم بندی
			دانشی			فرایندی			
			اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	کاربستن	
قرائت صحیح، فهم متون و عبارات و ترجمه به فارسی. درک مطلب. کاربرد واژگان.	شناختن جار و مجرور و معانی حروف جرّ	الدرس السابع		✓			✓		۲/۵
	حوار مع مشرف خدمات الفندق				✓			✓	
	شناختن اسم فاعل، اسم مفعول و اسم مبالغه	الدرس الثامن		✓			✓		۲/۵
	حوار فی الاتصالات لشراء شریحة الهاتف الجوال				✓			✓	

ملاحظات

ـ جزئیات ریز بارم در بارم‌بندی مصوّب به تفکیک و به تفصیل شرح داده شده است و در سامانه www.oerp.ir در دسترس می‌باشد. جداسازی بارم در درس عربی مانند سایر دروس نیست. گاهی مفاهیم گوناگون را می‌توان در یک سؤال گنجانید.

وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی
دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی ابتدایی و متوسطه نظری

عملی برای آزمون‌های نهایی
سال تحصیلی ۱۴۰۲-۰۳

فهرست
ادبیات و علوم انسانی
علوم و معارف اسلامی
ریاضی فیزیک
علوم تجربی

۶۴

۱۱۰۲۰۷

عربی، زبان قرآن (۱)

دوره دوم متوسطه/ پایه دهم نظری

ادبیات و علوم انسانی | علوم و معارف اسلامی | ریاضی فیزیک | علوم تجربی

جدول هدف ـ محتوا و ارزشیابی کتاب درسی عربی، زبان قرآن (۱)

پرسش‌های اساسی[۱]

» فعل ماضی، مضارع، امر، نهی، مستقبل و نفی در هر دو زبان عربی و فارسی به چه صورتی است؟
» عددها را در زبان عربی به چه صورت بیان می‌کنند؟
» ساعت‌خوانی چگونه است؟
» آیا همه فعل‌ها در عربی بر وزن فعل، یفعل هستند؟
» فعل‌هایی که بر وزن فعل و یفعل نیستند چگونه‌اند؟
» فعل گذرا و ناگذر در عربی چگونه است؟
» تاثیر شناخت حالات مختلف جمله بعد از اسم نکره برای ترجمه صحیح چیست؟
» نهاد و گزاره در عربی به چه صورت است؟
» چرا علامت اسم‌ها در عربی تغییر می‌کند و مفهوم آنها چیست؟
» اِعراب یعنی چه؟
» فعل مجهول (فُعِلَ و یُفعَلُ) را چگونه بشناسیم؟
» و
» چگونه ترجمه کنیم؟
» متمّم در زبان عربی چگونه است؟
» کاربرد و معانی حروف جر به چه صورت است؟

۱ـ پرسش‌هایی که محتوای درس عمدتاً برای پاسخ به آنها تدوین شده است.

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان درس (محتوا)	سطوح شناختی									بارم‌بندی
			دانشی[1]			فرایندی[2]						
			اولیه[3]	مفهومی[4]	روندی[5]	یادآوردن[6]	فهمیدن[7]	کاربستن[8]				
قرائت صحیح، فهم متون نظم و نثر و عبارات و ترجمه به فارسی. درک مطلب. کاربرد واژگان.	شناختن انواع فعل، ضمیر و اسم اشاره	**الدرس الأول**		✓				✓				۲/۵
	شناختن و حفظ عددهای اصلی (۱ تا ۱۰۰) و ترتیبی در زبان عربی شناخت برخی ویژگی‌های معدود مکالمه در فرودگاه میان مسافران	**الدرس الثانی**		✓				✓				۲/۵
	شناخت شکل‌های مختلف فعل (ثلاثی مجرّد و ثلاثی مزید) شناخت فعل لازم و فعل متعدی در عربی و فارسی مکالمه در بخش گذرنامه در فرودگاه	**الدرس الثالث**		✓				✓				۲/۵

۱ـ دانشی (اسمی) به ذخیره دانشی یک رشته علمی یا موضوع درسی اشاره دارد که یادگیرنده می‌تواند به سطوحی از آن دست یابد.
۲ـ فرایندی (فعلی) به فعالیت‌های شناختی اطلاق می‌شود که یادگیرنده در مواجهه با ذخیره دانشی معینی انجام می‌دهد.
۳ـ آنچه برای آشنایی اولیه یادگیرنده با یک رشته علمی مورد نیاز است که شامل دانش اصطلاحات و اجزاء و عناصر آن رشته علمی می‌باشد.
۴ـ دانش مقوله‌ها، طبقات و روابط میان آنهاست که شامل دانش گونه‌ها و گونه‌شناسی، دانش اصول، تعمیم‌ها، قوانین و دانش نظریه، الگوها و ساخت‌ها می‌باشد.
۵ـ دانش چگونه انجام دادن کارهاست که شامل دانش مهارت‌ها، فنون، روش‌ها و معیارهای تعیین زمان استفاده از روش‌های مناسب است.
۶ـ بازیابی اطلاعات از حافظه درازمدت که شامل بازشناسی و یازخوانی می‌شود.
۷ـ ساختن معنی از یک ارتباط که شامل تفسیر کردن، مثال آوردن، طبقه‌بندی کردن، خلاصه کردن، استنباط، مقایسه کردن و تبیین می‌شود.
۸ـ استفاده از یک روش خاص در یک موقعیت خاص که شامل اجرا کردن و مورد استفاده قرار دادن می‌شود.

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان درس (محتوا)	سطوح شناختی						بارم بندی
			دانشی			فرایندی			
			اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	کاربستن	
قرائت صحیح، فهم متون و عبارات و ترجمه به فارسی. درک مطلب. کاربرد واژگان.	شکل‌های مختلف فعل (ثلاثی مجرّد و ثلاثی مزید) مکالمه در سالن بازرسی فرودگاه در بخش گمرک	الدرس الرابع		✓				✓	۲/۵
	شناخت و تشخیص جمله فعلیه و جمله اسمیه و اجزای آنها (فعل، فاعل، مفعول، مبتدا و خبر) مکالمه با راننده تاکسی	الدرس الخامس		✓				✓	۲/۵
	اعراب مبتدا و خبر و فاعِل و مفعول و اعراب صفت و مضافٌ‌الیه تشخیص مبنی و معرب شناخت سه حالت اعراب اسم مکالمه در داروخانه	الدرس السادس		✓				✓	۲/۵

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان درس (محتوا)	سطوح شناختی						بارم بندی
			دانشی			فرایندی			
			اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	کاربستن	
قرائت صحیح، فهم متون و عبارات و ترجمه به فارسی. درک مطلب. کاربرد واژگان.	فعل مجهول در فارسی و عربی نایب فاعل و اعراب آن مکالمه با مسئول پذیرش هتل	**الدرس السابع**		✓				✓	۲/۵
	شناخت جار و مجرور و معانی حروف جرّ	**الدرس الثامن**		✓				✓	۲/۵

ملاحظات

ـ جزئیات ریز بارم در بارم‌بندی مصوّب به تفکیک و به تفصیل شرح داده شده است و در سامانه www.oerp.ir در دسترس می‌باشد. جداسازی بارم در درس عربی مانند سایر دروس نیست. گاهی مفاهیم گوناگون را می‌توان در یک سؤال گنجانید.

وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی
دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی ابتدایی و متوسطه نظری

عملی راهنمای آزمون‌های نهایی

سال تحصیلی ۱۴۰۲-۰۳

فهرست
ادبیات و علوم انسانی
علوم و معارف اسلامی
ریاضی فیزیک
علوم تجربی

۷۰

۱۱۰۲۰۸

عربی، زبان قرآن (۱)

دوره دوم متوسطه/ پایه دهم نظری

ادبیات و علوم انسانی | علوم و معارف اسلامی | ریاضی فیزیک | علوم تجربی

جدول هدف ـ محتوا و ارزشیابی کتاب درسی عربی، زبان قرآن (۱)

عنوان درس (محتوا)	اهداف کلی	اهداف جزئی	سطوح شناختی									بارم‌بندی
			دانشی			فرایندی						
			اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	کاربستن	تحلیل کردن	ارزیابی کردن	تولید کرد	
الدرس الأول: صيغ الافعال و انواع الكلمه و الاسم باعتبار جنس و العدد	آشنایی با صیغه افعال، انواع کلمه و تقسیم اسم به اعتبار جنس و عدد، آشنایی با ترجمه متن و ترجمه افعال	۱ـ دانش‌آموز بتواند صیغه افعال را تشخیص دهد.	*						*			جزئیات ریز بارم در بارم‌بندی مصوّب به تفکیک و به تفصیل شرح داده شده است.
		۲ـ در کلمات داده شده اسم و فعل و حرف را بشناسد.		*			*					
		۳ـ انواع مذکر و مونث و مفرد و مثنی و جمع را تشخیص دهد.		*			*					
الدرس الثانی: الأعداد من واحد إلى مئة و اسماء الاستفهام و اسماء الافعال	شناخت اعداد و اسم فعل و ساعت	۱ـ بتواند در جمله برای عدد ترتیبی و اصلی، معدود مناسب بگذارد.	*								*	جزئیات ریز بارم در بارم‌بندی مصوّب به تفکیک و به تفصیل شرح داده شده است.
		۲ـ اسم فعل را در جمله تشخیص دهد و ترجمه کند و ساعت را به عربی بتواند بیان کند.		*			*					

عنوان درس (محتوا)	اهداف کلی	اهداف جزئی	سطوح شناختی									بارم بندی
			دانشی			فرایندی						
			اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	کاربستن	تحلیل کردن	ارزیابی کردن	تولید کرد	
الدرس الثالث: الفعل الثلاثی المجرد و المزید(۱) و الفعل اللّازم و الفعل المتعدی و تعدی إلی أکثر من مفعول	افعال مزید را بشناسد.	۱ـ فعل ثلاثی مزید و مجرد را بشناسد و تشخیص دهد.		*			*					جزئیات ریز بارم در بارم‌بندی مصوّب به تفکیک و به تفصیل شرح داده شده است.
		۲ـ چهار باب استفعال و افتعال و انفعال و تفعل را بشناسد و ترجمه کند.		*			*					
		۳ـ فعل لازم و متعدی را بشناسد و ترجمه کند.		*			*					
الدرس الرابع: الفعل الثلاثی المزید(۲)	آشنایی با ابواب مزید	۱ـ چهار باب تفاعل وتفعیل ومفاعله و افعال را بشناسد و ترجمه کند.		*			*					جزئیات ریز بارم در بارم‌بندی مصوّب به تفکیک و به تفصیل شرح داده شده است.
الدرس الخامس: الجملة الاسمیة و الفعلیة	شناخت جمله فعلیه و اسمیه و ارکان آنها	۱ـ بتواند نقش کلمات را در جمله اسمیه و فعلیه تشخیص دهد.		*					*			جزئیات ریز بارم در بارم‌بندی مصوّب به تفکیک و به تفصیل شرح داده شده است.
الدرس السادس: الإعراب و البناء الصفة و المضاف الیه	شناخت معرب و مبنی	۱ـ معرب و مبنی را بشناسد.		*					*			جزئیات ریز بارم در بارم‌بندی مصوّب به تفکیک و به تفصیل شرح داده شده است.
		۲ـ انواع بناء را تشخیص دهد.		*					*			
		۳ـ کلمات مبنی را بداند.	*				*					
		۴ـ اعراب رفع و نصب و جر را بشناسد.	*			*						
		۵ـ صفت و مضاف الیه را تشخیص دهد و اعراب آنها را بداند.		*			*					

عنوان درس (محتوا)	اهداف کلی	اهداف جزئی	سطوح شناختی									بارم‌بندی
			دانشی			فرایندی						
			اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	کاربستن	تحلیل کردن	ارزیابی کردن	تولید کرد	
الدرس السابع: الفعل المجهول	شناخت فعل مجهول	۱ـ ساختار فعل مجهول را بشناسد.	*						*			جزئیات ریز بارم در بارم‌بندی مصوّب به تفکیک و به تفصیل شرح داده شده است.
		۲ـ نائب فاعل و فاعل و انواع آن را بشناسد و به زبان عربی بتواند بیان کند.		*					*			
الدرس الثامن: الجارّ و المجرور و نون الوقاية	شناخت حروف جرّ	۱ـ حروف جر را بشناسد.			*				*			جزئیات ریز بارم در بارم‌بندی مصوّب به تفکیک و به تفصیل شرح داده شده است.
		۲ـ ترجمه آنها را بداند.		*			*					
		۳ـ نون وقایه را بشناسد.	*				*					
الدرس التاسع: اسم الفاعل و اسم المفعول و اسم المبالغه و الصفة المشبهة	شناخت مشتقات	ـ اسم فاعل، اسم مفعول و مبالغه و صفت مشبهه را بشناسد و ترجمه کند.		*			*					جزئیات ریز بارم در بارم‌بندی مصوّب به تفکیک و به تفصیل شرح داده شده است.
الدرس العاشر: اسم التفضيل و اسم المكان و اسم الزمان و اسم الآلة	شناخت مشتقات	ـ اسم تفضیل و اسم مکان و زمان و اسم ابزار را بشناسد و ترجمه کند.		*			*					جزئیات ریز بارم در بارم‌بندی مصوّب به تفکیک و به تفصیل شرح داده شده است.

عنوان درس (محتوا)	اهداف کلی	اهداف جزئی	سطوح شناختی									بارم‌بندی
			دانشی			فرایندی						
			اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	کاربستن	تحلیل کردن	ارزیابی کردن	تولید کرد	
الدرس الحادی عشر: الحروف المشبهة بالفعل و «لا» النافیة للجنس	شناخت نواسخ	۱ـ حروف مشبهه بالفعل و لای نفی جنس را بشناسد.		*					*			جزئیات ریز بارم در بارم‌بندی مصوّب به تفکیک و به تفصیل شرح داده شده است.
		۲ـ اسم و خبر آنها را تشخیص دهد و اعراب آنها را بداند.		*					*			
		۳ـ ترجمه عبارات را با نواسخ بداند.		*			*					
الدرس الثانی عشر: المعرفة و النکرة	شناخت معرفه و نکره	۱ـ اسم‌های معرفه را بشناسد.		*					*			جزئیات ریز بارم در بارم‌بندی مصوّب به تفکیک و به تفصیل شرح داده شده است.
		۲ـ ترجمه اسم معرفه و نکره را بداند.		*			*					
		۳ـ قواعد مضاف را بداند.		*					*			

وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی
دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی ابتدایی و متوسطه نظری

عملی راهنمای آزمون‌های نهایی

سال تحصیلی ۱۴۰۲-۰۳

فهرست
ادبیات و علوم انسانی
علوم و معارف اسلامی
ریاضی فیزیک
علوم تجربی

۱۱۰۲۱۳

هندسه (۱)

دوره دوم متوسطه/ پایه دهم نظری

ادبیات و علوم انسانی | علوم و معارف اسلامی | ریاضی فیزیک | علوم تجربی

جدول هدف محتوا ارزشیابی کتاب درسی هندسه (۱)

محتوا		اهداف کلی	اهداف جزیی	سطوح شناختی مورد انتظار						ملاحضات
فصل	درس			یادآوری	درک و فهم	کاربرد	تجزیه و تحلیل	نقد و ارزیابی	خلق و آفرینش	
فصل ۱	درس ۱	درک خواص مطرح شده و شیوه ترسیم‌های این درس	درک خاصیت دایره به عنوان مکان هندسی درک مکان هندسی نقاط به فاصله مساوی از یک خط درک خاصیت عمود منصف، روش رسم آن و اثبات ویژگی آن رسم خطی عمود بر یک خط داده شده از نقطه‌ای رو یا خارج آن خط رسم خطی موازی یک خط از نقطه‌ای خاص درک خاصیت نیمساز، روش رسم آن و اثبات ویژگی آن توانایی رسم یک مثلث با داشتن اضلاع آن و درک شرط وجود یک مثلث رسم متوازی‌الاضلاع با داشتن اندازه قطرها و براساس خاصیت منصف بودن قطرها رسم لوزی با داشتن اندازه قطرها و خاصیت عمودمنصف بودن قطرها رسم لوزی با داشتن اندازه ضلع و یک قطر، با دانستن خاصیت عمودمنصف بودن قطرها پیدا کردن مرکز یک دایره با داشتن کمانی از یک دایره	*	*	*	*			ـ با توجه به لزوم رسم با خط‌کش و پرگار در این درس، پیشنهاد می‌شود شرح مختصری از روش رسم خواسته شود و به آن نمره تعلق گیرد، تا در صورت نداشتن ابزار به کلی نمره‌این قسمت از دست نرود. ـ در مواردی مانند رسم یک خط عمود بر یک خط یا موازی با یک خط، جزئیات رسم عمودمنصف نمره نداشته باشد. ـ با توجه به تنوع روش‌های پاسخ‌دهی به سؤالات رسم چهارضلعی‌ها همه روش‌های متداول در پاسخنامه ذکر شود.

محتوا		اهداف کلی	اهداف جزیی	سطوح شناختی مورد انتظار						ملاحضات
فصل	درس			یادآوری	درک و فهم	کاربرد	تجزیه و تحلیل	نقد و ارزیابی	خلق و آفرینش	
فصل ۱	درس ۲	درک اهمیت و کسب مهارت در استدلال‌های مطرح شده در این درس	دانستن تعریف انواع استدلال و تشخیص نوع یک استدلال ارائه شده و اعتبار آن دانستن مفهوم گزاره و بیان نقیض آن توانایی رد یک گزاره نادرست با بیان مثال نقض شناخت یک ترکیب شرطی، توانایی بیان عکس آن و بیان دو شرطی اثبات همرسی عمودمنصف‌ها و نیمسازها تسلط بر استفاده از روش برهان خلف در اثبات اثبات قضیه نابرابری در یک مثلث و عکس آن	*	*	*	*			ـ نقیض گزاره‌های سوری با عبارت «چنین نیست که» پذیرفته شود. درک بیان دقیق‌تر گزاره‌های سوری از اهداف کتاب درسی آمار و احتمال است. ـ در عباراتی که رد آن‌ها نیازمند آوردن مثال نقض است، دانش‌آموز احتیاج به دانستن مفاهیم دقیق و سطح بالا نداشته باشد و در سطح مثال‌ها و تمرینات کتاب درسی مطرح شود. تکمیل این مهارت در کتاب‌های آمار و احتمال و گسسته ادامه دارد. ـ از روش برهان خلف در حد مثال‌ها و تمرین‌های کتاب سؤال (درک متوسط دانش‌موز دهم) مطرح شود. سطح بالاتر این مهارت در کتاب ریاضیات گسسته مطرح می‌شود. ـ به جز اثبات قضایا در سؤالاتی که اثبات با روش برهان خلف مد نظر است، در صورت سؤال این روش ذکر شود. (بر مبنای رویه کتاب درسی) ـ در صورت طرح سؤال مانند تمرین ۳ صفحه ۲۷ (گزاره‌های زیر را اثبات یا رد کنید.) اثبات گزاره درست کوتاه‌پاسخ باشد. ـ از طرح سؤالاتی مانند عکس قضیه زیر را بنویسید و اثبات کنید؛ خودداری شود. زیرا در صورت اشتباه در بیان عکس قضیه، دانش‌آموز قسمت بعدی را از دست می‌دهد.

فهرست
ادبیات و علوم انسانی
علوم و معارف اسلامی
ریاضی فیزیک
علوم تجربی

محتوا		اهداف کلی	اهداف جزیی	سطوح شناختی مورد انتظار						ملاحظات
فصل	درس			یادآوری	درک و فهم	کاربرد	تجزیه و تحلیل	نقد و ارزیابی	خلق و آفرینش	
فصل ۲	درس ۱	درک مفهوم تناسب، واسطه هندسی و نسبت‌های مطرح شده در ارتباط با اجزای مثلث‌ها	ویژگی‌های تناسب که در کتاب مطرح شده است را بداند و بتواند از آن‌ها استفاده کند. رابطه نسبت مساحت‌های دو مثلث با رأس مشترک و قاعده‌های هم‌خط را بداند و بتواند اثبات کند و در مسائل دیگر استفاده کند. رابطه نسبت اندازه‌های دو ضلع یک مثلث با نسبت ارتفاع‌های نظیر را بداند و بتواند اثبات کند. بداند که دو مثلث با قاعده‌های یکسان که رأس روبرو به‌این قاعده‌ها، روی خطی موازی با قاعده قرار دارد، دارای مساحت یکسانند و بتواند آن را اثبات کند و در حل مسائل از آن استفاده کند. بداند نسبت مساحت دو مثلث با ارتفاع مساوی برابر با نسبت قاعده‌های نظیر است و بتواند آن را اثبات کند و بتواند آن را اثبات کند و در حل مسائل از آن استفاده کند.	*	*	*	*			ـ اثبات ویژگی‌های تناسب جزء اهداف نیست. ـ پیشنهاد می‌شود با توجه به‌اینکه دانش‌آموزان دهم عموما درک هندسه قوی از دوره اول ندارند، در سؤالات این بخش رسم شکل توسط طراح انجام شود.
	درس ۲	درک قضیه تالس، عکس و تعمیم آن و کاربردهای مطرح شده	صورت قضیه تالس و اثبات آن را بداند و بتواند در حل مسائل کتاب آن را به کار ببرد. عکس قضیه تالس و اثبات آن را بداند و بتواند در حل مسائل از آن استفاده کند. تعمیم قضیه تالس را بداند و بتواند آن را اثبات کند و در حل مسائل از آن استفاده کند.	*	*	*	*			

محتوا		اهداف کلی	اهداف جزیی	سطوح شناختی مورد انتظار						ملاحضات
فصل	درس			یادآوری	درک و فهم	کاربرد	تجزیه و تحلیل	نقد و ارزیابی	خلق و آفرینش	
فصل ۲	درس ۳	درک مفهوم تشابه و کاربرد آن در موارد مطرح شده	تعریف تشابه دو چندضلعی را بداند. قضیه اساسی تشابه را بداند و بتواند اثبات کند. حالتهای تشابه دو مثلث را بداند و بتواند هر یک از آن‌ها را اثبات کند. بتواند از تشابه مثلث‌ها در حل مسائل استفاده کند. اثبات قضیه فیثاغورس را بداند و بتواند عکس آن را بیان و اثبات کند. روابط طولی در مثلث قائم‌الزاویه را بداند، بتواند آن‌ها را اثبات کند و در حل مسائل کاربردی استفاده کند.	*	*	*	*			ـ پیشنهاد می‌شود در اثبات قضایای این بخش، شکل داده شود تا با داشتن یک پاسخنامه دقیق، هماهنگی بیشتری در پاسخ‌ها باشد و تصحیح دقیق‌تر و راحت‌تر صورت بگیرد.
	درس ۴	درک قضیه تالس و کاربرد آن در موارد مطرح شده	نسبت اجزای فرعی در دو مثلث مشابه (میانه‌ـ نیمساز‌ـ ارتفاع)، محیط‌ها و مساحت‌ها را بداند و بتواند آن را اثبات کند و در حل مسائل کاربردی استفاده کند. دو چندضلعی مشابه را بشناسد و نسبت قطرها، محیط‌ها و مساحت‌ها را با توجه به نسبت تشابه بیان و اثبات کند و در حل مسائل به کار گیرد.	*	*	*	*			ـ مسائل این بخش در سطح کتاب درسی طرح شود.

فهرست
ادبیات و علوم انسانی
علوم و معارف اسلامی
ریاضی فیزیک
علوم تجربی

محتوا		اهداف کلی	اهداف جزیی	سطوح شناختی مورد انتظار						ملاحظات
فصل	درس			یادآوری	درک و فهم	کاربرد	تجزیه و تحلیل	نقد و ارزیابی	خلق و آفرینش	
فصل ۳	درس ۱	درک ویژگی‌های مطرح شده از چهارضلعی‌ها استفاده از استدلال‌های معتبر	تعریف دقیق یک ضلعی را بداند و بتواند شکل ضلعی را تشخیص دهد. تعریف یک ضلعی محدب و مقعر را بداند و بتواند آنها را تشخیص دهد. فرمول تعداد قطرهای یک ضلعی محدب را بداند و بتواند اثبات کند و از آن استفاده کند. تعاریف متوازی‌الاضلاع، لوزی، مستطیل و مربع را طبق کتاب درسی بداند. بداند هر کدام از این شکل‌ها در چه شرایطی در دسته دیگر هم قرار می‌گیرند و بتواند اثبات کند. ویژگی‌های متوازی‌الاضلاع که طی ۴ قضیه دوشرطی در کتاب آمده است را بداند و بتواند اثبات کند. ویژگی‌های خاص مستطیل و لوزی را بداند و بتواند اثبات کند. بداند در هر مثلث قائم‌الزاویه میانه وارد بر وتر آن را نصف می‌کند و برعکس. بتواند این ویژگی را اثبات کند و به کار گیرد. تعریف ذوزنقه را بداند. ذوزنقه متساوی‌الساقین را بشناسد و ویژگی‌های مطرح شده در کتاب برای آن را بداند و بتواند اثبات کند و در حل مسائل به‌کار گیرد.	*	*	*				ـ در این درس، با توجه به حجم زیاد، شباهت‌های زیاد و اختلافات ظریف، طراحی سؤال از کتاب درسی فراتر نرود. ـ در اثبات ویژگی‌های متوازی‌الاضلاع، مستطیل و لوزی روش‌های ساده به جز روش کتاب درسی وجود دارد که به ذهن دانش‌آموزان می‌رسد. تا حد امکان روش‌های دیگر در پاسخنامه ذکر شود.

محتوا		اهداف کلی	اهداف جزیی	سطوح شناختی مورد انتظار						ملاحضات
فصل	درس			یادآوری	درک و فهم	کاربرد	تجزیه و تحلیل	نقد و ارزیابی	خلق و آفرینش	
فصل ۳	درس ۲	یادگیری روش‌های مطرح شده برای محاسبه مساحت و کاربرد آنها در اثبات‌ها	مساحت لوزی را بداند و بتواند اثبات کند. ویژگی‌ها میانه در مثلث که در کتاب آمده است، رابداند و بتواند اثبات کند و در حل مسائل به کار گیرد. سه ویژگی مساحت مثلث را بداند و بتواند اثبات کند و در حل مسائل به کار گیرد. ویژگی نقاط روی قاعده مثلث متساوی‌الساقین یا امتداد قاعده را بتواند اثبات کند. ویژگی نقاط داخل مثلث متساوی‌الاضلاع را بداند و بتواند اثبات کند. چندضلعی‌های شبکه‌ای را بشناسد. تعریف نقاط درونی و مرزی را بداند و بتواند آن‌ها را حساب کند. رابطه بین مساحت و نقاط درونی و بیرونی را بداند و به‌کار گیرد. تمرین‌های کتاب را بتواند درک و حل کند و مسائل نزدیک به آن را حل کند.	*	*	*	*			ـ تنها صورت مواردی به صورت صحیح ـ غلط، جای خالی یا چندگزینه‌ای مورد پرسش قرار گیرد که در کادرها در کتاب برجسته شده است.

فهرست
ادبیات و علوم انسانی
علوم و معارف اسلامی
ریاضی فیزیک
علوم تجربی

محتوا		اهداف کلی	اهداف جزیی	سطوح شناختی مورد انتظار						ملاحضات
فصل	درس			یادآوری	درک و فهم	کاربرد	تجزیه و تحلیل	نقد و ارزیابی	خلق و آفرینش	
فصل ۴	درس ۱	درک مفاهیم خط، نقطه، صفحه و مفاهیم مطرح شده در ارتباط با آنها	حالت‌های مختلف دو خط در صفحه و فضا را بداند و بتواند تعریف کند و تشخیص دهد. حالت‌های سه خط در صفحه (توازی، همرسی و ...) را تشخیص دهد و بفهمد. حالت‌های مختلف خط و صفحه در فضا را بداند و بتواند تعریف کند و تشخیص دهد. حالت‌های مختلف دو صفحه در فضا را بداند و بتواند تشخیص دهد. فصل مشترک دو صفحه را تشخیص دهد. حالت‌های مختلف خط و صفحه را بداند و تشخیص دهد. مفهوم تعامد (عمود بودن خط بر صفحه و عمود بودن دو صفحه بر یکدیگر) را بداند و این حالت‌ها را در مسائل تشخیص دهد.	*	*	*	*			
	درس ۲	تجسم برخی اشکال هندسی، سطح مقطع‌ها، دوران و شکل‌های ایجاد شده	بتواند شکل‌های هندسی سه‌بعدی ساده و در سطح کتاب را از نماهای مختلف تصور و رسم کند. دانستن مفهوم سطح مقطع و شناخت سطح مقطع‌های ایجاد شده در استوانه، کره، منشور و مخروط با برش‌های عمودی، افقی و مایل شناخت دوران حول یک محور و تجسم شکل ایجاد شده توسط آن	*	*	*	*			ـ دادن نماهای مختلف یک شکل هندسی و سپس خواستن رسم آن جسم جزء اهداف کتاب نیست. ـ در رسم نماهای مختلف لحاظ کردن ارتفاع خطوط مختلف و رسم خطوط داخلی نما مد نظر نیست. فقط در شکل‌هایی که به صورت شطرنجی اندازه‌های دقیق داده شده، انتظار می‌رود در رسم نماهای مختلف خطوط شطرنجی رسم شود. ـ از طرح سؤالات محاسباتی خودداری شود. در این درس هدف تقویت تفکر تجسمی است. ـ پیشنهاد می‌شود سؤالات دوران و یافتن سطح مقطع، صرفا در محدوده کتاب درسی پرسش شود.

وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی
دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی ابتدایی و متوسطه نظری

راهنمای آزمون‌های نهایی
سال تحصیلی ۱۴۰۲-۰۳

فهرست
ادبیات و علوم انسانی
علوم و معارف اسلامی
ریاضی فیزیک
علوم تجربی

۱۱۰۲۰۹

فیزیک (۱)

دوره دوم متوسطه/ پایه دهم نظری

ادبیات و علوم انسانی | علوم و معارف اسلامی | ریاضی فیزیک | علوم تجربی

جدول هدف ـ محتوا و ارزشیابی کتاب درسی فیزیک (۱)

پرسش‌های اساسی:

» نقش فیزیک و اندازه‌گیری در زندگی چیست و چرا از مدل‌سازی برای بررسی پدیده‌های فیزیکی استفاده می‌کنیم ؟
» تبدیل یکاها به یکدیگر چگونه انجام می‌شود؟
» چه پدیده‌هایی را می‌توان برحسب نیروهای بین مولکولی توضیح داد؟
» علت وجود فشار و نیروی شناوری چیست و عوامل مؤثر بر فشار شاره‌ها کدام‌اند؟
» چه رابطه‌ای بین فشار، تندی و سطح مقطع یک لوله افقی محتوی شاره در حال حرکت وجود دارد؟
» قانون پایستگی انرژی چیست، چه رابطه‌ای بین کار و انرژی جنبشی و انرژی پتانسیل وجود دارد و چگونه می‌توان بازده یک سامانه یا دستگاهی را محاسبه کرد؟
» دماسنجی بر چه اساسی انجام می‌شود و بین کمیت‌های فیزیکی مانند حجم، چگالی و ... با تغییر دما چه رابطه‌ای وجود دارد؟
» در تماس چند جسم با یکدیگر، چگونه می‌توان دمای تعادل را محاسبه کرد؟
» انتقال انرژی به صورت گرما به چه روش‌هایی صورت می‌گیرد؟
» رفتار گازها را چگونه می‌توان بررسی کرد؟
» دستگاه ترمودینامیکی از چه راه‌هایی با محیط تبادل انرژی می‌کند و چه رابطه‌ای بین گرما، کار و انرژی درونی وجود دارد؟
» بر اساس قوانین فیزیک چه محدودیت‌هایی در عملکرد ماشین‌های گرمایی و یخچال‌ها وجود دارد؟

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان درس (محتوا)	سطوح شناختی: دانشی: اولیه	دانشی: مفهومی	دانشی: روندی	فرایندی: یادآوردن	فرایندی: فهمیدن	فرایندی: کاربستن	فرایندی: تحلیل	فرایندی: ارزیابی	فرایندی: آفرینش	بارم‌بندی
آشنایی با فیزیک به عنوان یک علم تجربی و اهمیت اندازه گیری در آن و توصیف پدیده‌های فیزیکی توسط کمیت‌ها	توضیح دهند، مدل‌ها و نظریه‌های فیزیکی در طول زمان همواره معتبر نیستند.	فصل اول فیزیک و اندازه‌گیری	*			*	*					محتوای نظری ۲/۵ نمره و فعالیت و آزمایش ۰/۵ نمره
	مدل‌سازی در فیزیک را توضیح دهند و عوامل کمتر تأثیرگذار روی مسئله را نادیده بگیرند و برخی پدیده‌ها و مسائل ساده را مدل‌سازی کنند.		*		*	-	*	*	*			
	اهمیت اندازه‌گیری در فیزیک را بیان کنند.		*	*	*	-	*	*				
	کمیت‌های فیزیکی را به دو دسته نرده‌ای و برداری تقسیم‌بندی کنند و کمیت‌های نرده‌ای و برداری را تشخیص دهند.		*			-	*	*				
	ویژگی‌های یکاهای اندازه‌گیری را بیان کنند و کمیت‌های اصلی و یکاهای اصلی دستگاه بین‌المللی را از یکای فرعی تشخیص دهند.		*			*	*	*				
	یکاهای فرعی را بر حسب یکاهای اصلی بر اساس نمادها بنویسند.		*	*		*	*	*				
	در مورد یکاهای اصلی طول، جرم و زمان توضیح دهند.		*			*						
	تبدیل یکاها به روش زنجیره‌ای یا روش‌های دیگر را انجام دهند و در استفاده از روابط، سازگاری یکاها را در نظر بگیرند.		*		*	-	-	*				
	تبدیل پیشوند یکاها را به درستی انجام دهند و نتیجه اندازه‌گیری‌ها و مقدار کمیت‌ها را به صورت نمادگذاری علمی ارائه دهند.		*		*	-	*	*				
	عوامل مؤثر بر افزایش دقت اندازه‌گیری را شرح دهند و نتیجه یک اندازه‌گیری را بر حسب دقت وسیله اندازه‌گیری بیان کنند.		*	*		-	*	*				
	آزمایش‌هایی را طراحی کنند که به کمک آنها بتوان اندازه‌گیری برخی از کمیت‌ها را انجام داد (مانند حجم یک قطره آب یا ضخامت یک سیم نازک یا چگالی یک جسم که شکل هندسی مشخصی ندارد و ...).			*	*	-	*	*	*			
	براساس رابطه چگالی یکی از سه کمیت مجهول؛ جرم، حجم و یا چگالی را محاسبه کنند.			*	*	-	*	*				
	از روی نمودار جرم بر حسب حجم، چگالی جسم‌ها را بتوانند مقایسه و به‌دست آورند.			*	*	-	*	*	*			

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان درس (محتوا)	سطوح شناختی: دانشی: اولیه	دانشی: مفهومی	دانشی: روندی	فرایندی: یادآوردن	فرایندی: فهمیدن	فرایندی: کاربستن	فرایندی: تحلیل	فرایندی: ارزیابی	فرایندی: آفرینش	بارم‌بندی
آشنایی با برخی از ویژگی‌های فیزیکی حالت‌های مختلف مواد، نیروهای بین مولکولی، فشار در شاره‌های ساکن و در حال حرکت به همراه برخی از کاربردهای آنها	ویژگی‌های مواد را در حالت‌های مختلف ماده بیان کرده و باهم مقایسه کنند.	فصل دوم ویژگی‌های فیزیکی مواد	*	*		*	*	*				محتوای نظری ۳ نمره و فعالیت و آزمایش ۱ نمره
	علت پدیده پخش در شاره‌ها را توضیح دهند.		*	*		*	*	*				
	برخی از ویژگی‌های فیزیکی مواد مانند؛ تراکم ناپذیری در مایعات، هم‌چسبی، دگرچسبی، کشش سطحی، ترشوندگی، اثر مویینگی را بر حسب نیروی بین مولکولی و خواص این نیروها توضیح دهند.		*	*		*	*	*	*			
	آزمایش‌هایی برای دیدن کشش سطحی، نیروی دگر چسبی، اثر مویینگی و ترشوندگی طراحی کنند.			*	*	-	*	-	*	-	*	
	علت وجود فشار در شاره ساکن را توضیح دهند، رابطه فشار در یک عمق مشخص از شاره را به دست آورند و عوامل مؤثر در فشار شاره‌ها را بیان کنند.			*	*	-	*	*	*			
	پرسش‌های کمی (مسئله) مربوط به فشار و نیرو در یک شاره را بر حسب یکاهای خواسته شده محاسبه کنند.			*	*	-	*	*				
	تغییر فشار هوا را بر حسب ارتفاع، رسم و تحلیل کنند.			*		*	*	*	*			
	چگونگی عملکرد فشارسنج‌های بارومتر و مانومتر را بیان کنند.		*	*		-	*	*				
	فشار پیمانه‌ای و فشار در یک عمق مشخص در شاره‌ها را بر حسب یکاهای خواسته شده محاسبه کنند.			*	*	-	*	*				
	علت به وجود آمدن نیروی شناوری را بیان و با مقایسه این نیرو و وزن جسم، وضعیت یک جسم در یک شاره را تحلیل کنند.		*	*		-	*	*	*			
	رفتار شاره‌های در حال حرکت را بر اساس اصل برنولی و معادله پیوستگی تحلیل کنند و کمیت‌های مرتبط خواسته شده را محاسبه کنند.			*	*	*	*	*	*			
	به کمک اصل برنولی برخی از پدیده‌ها و فناوری‌های مرتبط را بیان و تحلیل کنند.			*		-	*	*	*			

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان درس (محتوا)	سطوح شناختی									بارم‌بندی
			دانشی			فرایندی						
			اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	کاربستن	تحلیل	ارزیابی	آفرینش	
آشنایی با مفاهیم و کمیت‌های کار، انرژی و توان و به‌کارگیری آنها در پدیده‌های طبیعی و فناوری	انرژی جنبشی اجسام متحرک را محاسبه و مقایسه کنند.	فصل سوم کار، انرژی و توان	*	*		-	*	*				محتوای نظری ۳/۵ نمره و فعالیت و آزمایش ۰/۵ نمره
	کار نیروهای ثابت وارد بر یک جسم و کار کل را محاسبه کنند.			*	*	-	*	*				
	با استفاده از قضیه کار انرژی جنبشی، کمیت‌های خواسته شده را در مثال‌های واقعی و همچنین مسائل گوناگون محاسبه، مقایسه و تحلیل کنند.			*	*	-	*	*	*			
	مثال‌هایی از انواع انرژی پتانسیل را در شرایط گوناگون توصیف کنند.			*		*	*					
	رابطه بین کار نیروی وزن و تغییر انرژی پتانسیل گرانشی را به دست آورد و با استفاده از آن پرسش‌های کمی را محاسبه و تحلیل کند.			*	*	*	*	*				
	نشان دهند در غیاب نیروهای اتلافی، وقتی به یک جسم در حال سقوط یا جسمی که پرتاب شده است، فقط نیروی گرانشی وارد شود، انرژی مکانیکی آن پایسته می‌ماند.			*		*	*	*				
	به کمک اصل پایستگی انرژی مکانیکی، کمیت‌های تندی یا ارتفاع جسم را در مثال‌های گوناگون محاسبه و تحلیل کنند.			*	*	*	*	*	*			
	به کمک مفهوم انرژی درونی و بر اساس قانون پایستگی انرژی، تبدیل انرژی‌ها در مثال‌های واقعی متفاوت را بیان و تحلیل کنند.			*		*	*	*	*			
	در مثال‌هایی که نیروهای اتلافی اصطکاک و مقاومت هوا حضور دارند، با استفاده از قانون پایستگی انرژی یا قضیه کار و انرژی جنبشی، کمیت‌های خواسته شده را محاسبه و تحلیل کنند.			*	*	-	*	*	*			
	توان متوسط وسایلی مانند موتورها را با استفاده از روابط این فصل، بر حسب یکاهای خواسته شده محاسبه کنند.		*	*	*	-	*	*				
	مفهوم بازده را بیان و آن را برای دستگاه‌های مختلف مانند پمپ یا تلمبه محاسبه و تحلیل کنند.			*	*	*	*	*	*			

فهرست
ادبیات و علوم انسانی
علوم و معارف اسلامی
ریاضی فیزیک
علوم تجربی

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان درس (محتوا)	سطوح شناختی									بارم‌بندی
			دانشی			فرایندی						
			اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	کاربستن	تحلیل	ارزیابی	آفرینش	
تعمیق و گسترش مفاهیم مرتبط با دما و گرما و روابط آنها، و به کارگیری این روابط در تحلیل پدیده‌های پیرامون و فناوری‌ها	دما و دماسنجی را توضیح دهند و کمیت دماسنجی را در دماسنج‌ها مشخص کنند.	فصل چهارم دما و گرما	*	*		*	*	*				محتوای نظری ۴/۵ نمره و فعالیت و آزمایش ۱/۵ نمره
	با استفاده از روابط بین مقیاس‌ها، دما را بر حسب یکاهای مختلف محاسبه کنند.			*	*	-	*	*				
	عملکرد دماسنج ترموکوپل و کاربرد آن را ارائه دهند.				*	*	*	*				
	انبساط گرمایی را بر اساس دیدگاه میکروسکوپی توضیح دهند و مثال‌هایی از کاربرد اثر تغییر دما بر حجم مواد را بیان کنند.			*		*	*	*	*			
	با به‌کارگیری روابط مربوط به انبساط گرمایی مواد، میزان تغییر طول، مساحت، حجم یا چگالی مواد را محاسبه و تحلیل کنند.			*	*	-	*	*	*			
	آزمایشی برای اندازه‌گیری ضریب انبساط حجمی مایعی غیر از آب، طراحی کنند.			*	*	-	*	*	*	*	*	
	نحوه عملکرد دماسنج نواری دوفلزه و دماپا را توضیح دهند.		*	*		*	*	*	*			
	نمودارهای تغییر حجم و چگالی آب بر حسب دما را رسم و آنها را تحلیل و کاربرد انبساط غیرعادی آب در طبیعت را بیان کنند.		*	*		*	*	*	*			
	مفهوم گرما را تعریف کنند و به تعادل گرمایی رسیدن دو جسم سرد و گرم را از دیدگاه میکروسکوپی توضیح دهند.		*	*		*	*					
	به کمک مفاهیم ظرفیت گرمایی و گرمای ویژه، مقدار گرمای لازم برای تغییر دمای یک ماده را محاسبه و مقایسه کنند.			*	*	*	*	*	*			
	توضیح دهند که گرمای ویژه بالای آب چه کاربردی در طبیعت و فناوری دارد.			*		*	*	*	*			
	با استفاده از پایستگی انرژی در فرایند مبادله گرما بین چند جسم، دمای تعادل را محاسبه‌کنند.			*	*	-	-	*	*			
	به کمک گرماسنج و گرماسنجی، گرمای ویژه یک جسم را تعیین کنند.			*	*	-	*	*	*			

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان درس (محتوا)	سطوح شناختی									بارم‌بندی
			دانشی			فرایندی						
			اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	کاربستن	تحلیل	ارزیابی	آفرینش	
	تغییر حالت‌های مختلف ماده را با مثال بیان و گرفتن یا از دست دادن گرما در آنها را تعیین کنند.		*	*		*	*	*				
	فرایندهای ذوب، انجماد، تبخیر و میعان را توضیح دهند و عوامل مؤثر بر نقطه ذوب و نقطه جوش را بیان کنند.		*	*		*	*	*				
	به کمک مفهوم گرمای نهان ذوب، مقدار گرمای لازم برای تغییر حالت ماده از جامد به مایع و بالعکس را محاسبه و مقایسه کنند.			*	*	*	*	*	*			
	به کمک مفهوم گرمای نهان تبخیر، مقدار گرمای لازم برای تغییر حالت ماده از مایع به بخار و بالعکس را محاسبه و مقایسه کنند.			*	*	-	*	*	*			
	آزمایشی برای اندازه‌گیری گرمای نهان ذوب و تبخیر، طراحی کنند.				*	-	*	-	*	*	*	
	فرایند تبخیر سطحی و عوامل مؤثر بر سرعت آن را توضیح دهند و مقدار گرمای لازم برای انجام تبخیر در هر دمایی را محاسبه کنند.			*	*	*	*	*				
	انتقال گرما به سه روش رسانایی، همرفت و تابش را توضیح دهند و کاربردهای هر روش را در طبیعت و فناوری‌ها بیان کنند.		*	*		*	*	*				
	آزمایشی برای نشان دادن پدیده همرفت، طراحی کنند.		*	*		-	*	*				
	شرایط آرمانی بودن گاز و کمیت‌های توصیف‌کننده رفتار آنها را بیان کنند.		*	*		*	*					
	رفتار گازها در شرایط فشار ثابت، حجم ثابت و دما ثابت را تحلیل، نمودارهای مربوطه را رسم و آزمایش‌های مرتبط را توصیف کنند.		*	*		*	*	*	*			
	با استفاده از قانون گازهای آرمانی، کمیت‌های فشار، حجم، دما یا مقدار گاز را در مثال‌های مختلف محاسبه و تحلیل کنند.			*	*	-	*	*	*			

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان درس (محتوا)	سطوح شناختی: دانشی: اولیه	دانشی: مفهومی	دانشی: روندی	فرایندی: یادآوردن	فرایندی: فهمیدن	فرایندی: کاربستن	فرایندی: تحلیل	فرایندی: ارزیابی	فرایندی: آفرینش	بارم‌بندی
آشنایی با فرایندهای ترمودینامیکی و کاربرد آنها در پدیده‌های پیرامون، ماشین‌های گرمایی و یخچال‌ها	در بررسی فرایندهای ترمودینامیکی، دستگاه، محیط، منبع گرما و متغیرهای ترمودینامیکی توصیف‌کننده رفتار گازها در حالت تعادل را شناسایی و توصیف کنند.	فصل پنجم ترمودینامیک	*	*		*	*	*				محتوای نظری ۲/۵ نمره و فعالیت و آزمایش ۰/۵ نمره
	انرژی درونی ماده و قانون اول ترمودینامیک را بیان کنند و با استفاده از رابطه آن، یکی از کمیت‌های کار، گرما یا تغییر انرژی درونی را در فرایندهای ترمودینامیکی ایستاوار محاسبه کنند.		*	*	*	*	*	*				
	فرایند هم‌حجم، هم‌فشار، هم‌دما و بی‌دررو را در یک استوانه دارای پیستون، یا با ذکر مثالی از محیط پیرامون توضیح دهند و کمیت‌های قابل محاسبه از بین کار، گرما و تغییر انرژی درونی را در این فرایند مشخص و نمودارهای مختلف آن را رسم کنند.		*	*		*	*	*	*			
	مقدار کار را با استفاده از سطح زیر نمودار فشار- حجم یا رابطه کار در فرایند هم‌فشار محاسبه کنند.				*	-	*	*				
	نمودارهای مختلف در فرایندهای ترمودینامیکی خاص، مقایسه و تحلیل و داده‌های خواسته شده را استخراج کنند.			*		-	*	*	*			
	تشخیص دهند که کار انجام شده در فرایندهای ترمودینامیکی و گرمای مبادله شده به مسیر وابسته است در حالی که تغییر انرژی درونی، فقط به حالت ابتدایی و انتهایی گاز بستگی دارد.			*		*	*	*				
	چرخه ترمودینامیکی را توصیف و تغییر انرژی درونی را تعیین و کار انجام شده و گرمای مبادله شده را در حالت‌هایی مشابه کتاب درسی محاسبه و تعیین علامت کنند.			*	*	*	*	*				
	ماشین‌های گرمایی را به دو دسته برون‌سوز و درون‌سوز تقسیم‌بندی کنند و عملکرد ماشین بخار وات را به عنوان ماشین برون‌سوز و همچنین عملکرد ماشین درون‌سوز بنزینی را توضیح دهند.		*	*		*	*	*				
	بازده ماشین گرمایی را محاسبه و مقایسه کنند.				*	-	*	*				
	قانون دوم ترمودینامیک را به بیان‌های ماشین گرمایی و یخچالی بیان کنند.		*	*		*	*	*				
	عملکرد یخچال‌ها را با کمک طرحواره توضیح دهند.		*	*		*	*	*				

فهرست
ادبیات و علوم انسانی
علوم و معارف اسلامی
ریاضی فیزیک
علوم تجربی

ملاحظات:

ـ لازم است حدود ۲۰ درصد نمره هر آزمون (۴ نمره) به ارزشیابی از بخش‌های مربوط به فعالیت‌ها و آزمایش‌های کتاب درسی و همچنین طراحی آزمایش اختصاص داده شود.

ـ نمره هر فصل حداکثر می‌تواند تا ۰/۵ نمره نسبت به جدول تغییر کند.

ـ از مطالب مربوط به : خوب است بدانید، زندگینامه دانشمندان و تاریخ علم، نتایج فعالیت‌های تحقیقی، واژه‌نامه، مواردی که در پاورقی برخی از صفحه‌های کتاب اشاره شده است، رمزینه‌های سریع پاسخ و پیوست‌ها، نباید پرسش یا مسئله‌ای در آزمون‌ها طراحی شود.

ـ در هر آزمون ثابت‌های فیزیکی مورد نیاز داده شود.

ـ نوشتن یکاها در پاسخ نهایی الزامی است.

ـ رعایت همه محدودیت‌های اعلام شده در مورد حد محتواها و مفاهیم در کتاب درسی، در ارزشیابی و طراحی سؤالات، الزامی است.

ـ در ارزیابی‌های مستمر و پایانی، انتظارات عملکردی مورد توجه قرار گیرد. فهرستی از این انتظارات و سهم آنها را در زیر می‌بینید.

ـ طراحی آزمایش: ۱ تا ۳ نمره

ـ تجزیه و تحلیل داده‌ها، رسم نمودار، نتیجه‌گیری از داده‌ها، پیش‌بینی و ...: ۲ تا ۴ نمره

ـ پاسخ به پرسش‌های مفهومی (کاربرد، استدلال و قضاوت): ۴ تا ۷ نمره

ـ توانایی حل پرسش‌های محاسباتی: ۷ تا ۱۰ نمره

ـ حل مسائل در شرایط جدید (کاربرد و استدلال): ۱ تا ۳ نمره

توجه: لازم به یادآوری است، نمونه انواع پرسش‌ها در سطوح مختلف یادگیری (یادآوردن، فهمیدن، به‌کار بستن، تحلیل، ارزیابی و آفریدن) در کتاب درسی هر پایه موجود است.

وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی
دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی ابتدایی و متوسطه نظری

عملی برای آزمون‌های نهایی

سال تحصیلی ۱۴۰۲-۰۳

فهرست
ادبیات و علوم انسانی
علوم و معارف اسلامی
ریاضی فیزیک
علوم تجربی

۱۱۰۲۱۰

شیمی (۱)

دوره دوم متوسطه/ پایه دهم نظری

ادبیات و علوم انسانی | علوم و معارف اسلامی | ریاضی فیزیک | علوم تجربی

فهرست
ادبیات و علوم انسانی
علوم و معارف اسلامی
ریاضی فیزیک
علوم تجربی

جدول هدف ـ محتوا و ارزشیابی کتاب درسی شیمی (۱)

پرسش‌های اساسی

» عنصرها در چه شرایطی تولید می‌شوند؟
» نماد شیمیایی یک عنصر چه اطلاعاتی درباره آن ارائه می‌دهد؟
» ایزوتوپ‌ها چیستند و چه ویژگی‌هایی دارند؟
» رادیوایزوتوپ چیست و چگونه می‌توان آن را تشخیص داد؟
» چگونه از رادیو ایزتوپ‌ها برای تولید انرژی و شناسایی بیماری‌ها استفاده می‌شود؟
» یکای جرم اتمی چیست و چگونه جرم اتم‌ها را حساب می‌کنند؟
» چگونه می‌توان ذره‌های ریز را شمارش کرد؟
» روابط بین تعداد ذره‌ها با جرم مولی اتم‌ها چیست؟
» رفتار شیمیایی اتم‌ها با یکدیگر چگونه است؟
» چگونه می‌توان رفتار اتم‌ها را با یکدیگر پیش‌بینی کرد؟
» ترکیب یونی دوتایی چیست؟ و شیوه نامگذاری آنها چگونه است؟
» تشکیل مولکول‌های ساده چگونه است و شیوه نامگذاری آنها چگونه است؟
» هوا کره چیست و اجزای سازنده آن کدام است؟
» ساختار هوار کره چگونه است و چه شواهدی برای تأیید این ساختار وجود دارد؟
» درصد حجمی‌اجزای سازنده هوای پاک و خشک کدام است؟
» چگونه هوا کره را به عنوان منبع عظیمی‌از منابع شیمیایی در نظر می‌گیرند؟
» تقطیر جز به جز چیست و چه نقشی در استخراج گازها از هوا کره دارد؟
» گازهای موجود در هوا کره چه کاربردهایی در زندگی دارند؟
» منظور از جو بی اثر و جو مؤثر چیست؟
» آرایش الکترون نقطه‌ای اتم‌ها چیست، چگونه می‌توان آن را رسم کرد؟
» در اثر واکنش فلزها و نافلزها با گاز اکسیژن چه ترکیب‌هایی تولید می‌شوند و شیوه نام‌گذاری و فرمول‌نویسی آنها چگونه است؟
» ساختار لوویس چیست و چگونه می‌توان آن را رسم کرد؟

» واکنش سوختن چیست و فراورده‌های آن کدام است؟
» فراورده سوختن ناقص کربن، زغال سنگ و متان چیست و چه تأثیری بر روی سلامت انسان دارد؟
» اکسیدهای فلزی و نافلزی با آب چه رفتاری دارند و چگونه سبب آسیب رساندن به جانوران و گیاهان می‌شوند؟
» قانون پایستگی جرم چیست و چه کاربردی دارد؟
» معادله نوشتاری و نمادی واکنش‌های شیمیایی چیست و چگونه می‌توان واکنش شیمیایی را موازنه کرد؟
» داده‌های واقعی و کمی‌درباره ارتباط میان مقدار گاز کربن دی اکسید در هوا کره و تغییرات آن در صد سال گذشته و افزایش دمای کره زمین چه پیامی‌دارند؟
» اثر گلخانه ای چیست و چگونه پدید می‌آید؟
» شیمی‌سبز چیست و چه راه حل‌هایی برای محافظت کره زمین دارد؟
» فرمول، ساختار و رفتار دگر شکل‌های اکسیژن چیست؟
» گاز اوزون در استراتوسفر چه نقشی دارد؟
» گاز اوزون در تروپوسفر چگونه تولید می‌شود؟
» حجم گازها با تغییر هر یک از عوامل فشار، دما و مقدار گازها چه تغییری می‌کند؟
» قانون آووگادرو چیست؟
» حجم مولی گازها چیست؟
» در واکنش‌هایی که گازهایی مصرف یا تولید می‌شوند، چه قدر از هر گاز مصرف یا تولید می‌شود؟
» فرایند تولید آمونیاک چگونه است؟
» چگونه می‌توان از گاز واکنش ناپذیر نیتروژن برای تولید مواد شیمیایی مناسب استفاده کرد؟
» آبکره چیست و چه ویژگی‌های کلی دارد؟
» پویایی شیمیایی کره زمین چه معنایی دارد و بر چه چیزهایی دلالت می‌کند؟
» روش شناسایی یون‌های بارم، کلسیم و نقره چگونه است؟
» آب زلال آشامیدنی خالص است یا ناخالص؟
» یون‌های چند اتمی معروف کدام‌ها هستند و شیوه فرمول‌نویسی و نامگذاری ترکیب‌های آنها و رسم ساختار لوویس این یون‌ها چگونه است؟
» محلول چیست و چه ویژگی‌هایی دارد؟
» روش‌های بیان مقدار حل شونده در محلول‌ها کدام اند و چه روابطی دارند؟

» از دریا چه نوع مواد شیمیایی و به چه میزان می‌توان تهیه کرد؟
» فرایند استخراج نمک خوراکی از آب دریا چگونه است؟
» روش تهیه فلز منیزیم از آب دریا چگونه است؟
» انحلال پذیری چیست؟
» محلول سیر شده،سیر نشده و فرا سیر شده چه تفاوت‌هایی با هم دارند؟
» نمودارهای انحلال پذیری چه پیام‌هایی دارند؟
» چگونه می‌توان حقایق مربوط با انحلال پذیری نمک‌ها را فرموله کرد؟
» تغییر دما بر روی محلول‌های سیر شده چه تأثیری دارد؟
» مولکول‌های گوناگون در میدان الکتریکی چه رفتاری از خود نشان می‌دهند؟
» نیروی بین مولکولی در مواد مولکولی از چه نوعی است و میزان ان به چه عواملی وابسته است؟
» ارتباط نقطه جوش مواد با نیروی بین مولکولی چیست؟
» پیوند هیدروژنی چیست و چه خواصی به آب می‌بخشد؟
» نیروی بین مولکولی مواد را چگونه تشخیص دهیم؟
» پیوند هیدرونی آب چه تأثیری بر زندگی ما دارد؟
» محلول آلی چیست و چه تفاوت‌هایی با محلول آبی دارد؟
» گشتاور دو قطبی چیست و چه کاربردی دارد؟
» فرایند انحلال مواد مولکولی و یونی در آب چگونه است و شرط آن چیست ؟
» انحلال‌پذیری گازهای کوچک در آب چگونه است ؟ و با تغییر شرایط چه تغییری می‌کند؟
» قانون هنری چیست؟
» مایعات یونی و محلول‌ها چه تأثیری بر روی سلامت انسان دارند؟
» ردپای آب چیست و به چه عواملی بستگی دارد؟
» گذرندگی چیست و چگونه انجام می‌شود؟
» گذرندگی وارونه چیست و چگونه از آن برای تهیه آب آشامیدنی بهره می‌برند؟

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان درس (محتوا)	سطوح شناختی									بارم‌بندی
			دانشی			فرایندی						
			اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	کاربستن	تجزیه و تحلیل	ارزیابی	آفرینش	
	ـ فرایند کلی تولید عنصرها را بیان می‌کند.	کیهان زادگاه الفبای هستی	*			*						۶/۵
	ـ نماد شیمیایی ۳۶ عنصر اول جدول دوره ای عنصرها را تشخیص می‌دهد و با توجه به آن خانه عنصرها در جدول دوره ای و ویژگی‌های آنها را تشخیص می‌دهد.		*	*			*					
	ـ ایزوتوپ‌ها را شناسایی کرده و تشخیص می‌دهد و ویژگی‌های آنها (پایداری، درصد فراوانی، تعداد ذره‌های سازنده) را مقایسه می‌کند.			*			*					
	ـ رادیو ایزوتوپ‌ها را تشخیص می‌دهد و نقش رادیوایزوتوپهای اورانیم و تکنسیم را در تولید انرژی و شناسایی بیماری‌ها توضیح می‌دهد.		*	*			*					
	ـ ضمن درک مفهوم مقیاس نسبی جرم اتمی، یکای جرم اتمی‌را می‌شناسد و می‌تواند جرم اتمی میانگین اتم‌ها را حساب کند.			*				*				
	ـ ضمن آشنا شدن با یکای شمارش ذره‌ها (عدد آووگادرو)، محاسبات مربوط به استوکیومتری مولی، جرمی و تعداد ذره‌ها به مول را انجام می‌دهد.		*	*				*				

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان درس (محتوا)	سطوح شناختی									بارم‌بندی
			دانشی			فرایندی						
			اولیه	مفهومی	روندی	یادآوری	فهمیدن	کاربستن	تجزیه و تحلیل	ارزیابی	آفرینش	
بررسی ساختار و رفتار اتم‌ها و نقش آنها در زندگی	ـ پرتوهای الکترومغناطیسی و ویژگی‌های آنها را بیان می‌کند.	کیهان زادگاه الفبای هستی	*			*						۶/۵
	ـ برهم کنش نور و پرتوهای الکترومغناطیس با اتم‌ها را درک می‌کند و چگونگی تشکیل طیف نشری خطی و تشخیص ساختار اتم‌ها را براساس آن توضیح می‌دهد.			*			*		*			
	ـ مدل کوانتومی را توضیح داده و بر اساس آن انتقال انرژی در لایه‌ها و طیف نشری هیدروژن را تبیین می‌کند.			*			*					
	ـ با توجه به طیف نشری یک نمونه، می‌تواند عنصرهای فلزی سازنده آن نمونه را تشخیص دهد.			*					*			
	ـ چگونگی توزیع الکترون‌ها در لایه‌ها و زیر لایه‌ها و ارتباط میان عدد کوانتومی اصلی و فرعی را با روابط ریاضی توضیح می‌دهد.			*			*					
	ـ با توجه به اصل آفبا، آرایش الکترونی اتم‌ها تا عنصر شماره ۳۶، را رسم و شماره دوره، گروه و تعداد الکترون‌های ظرفیت آنها را تعیین می‌کند		*	*				*				
	ـ از روی ساختار الکترون نقطه‌ی اتم‌ها می‌تواند رفتار شیمیایی آن‌ها را پیش بینی کند.			*					*			
	ـ با رسم آرایش الکترون نقطه‌ای اتم‌ها، رفتار آنها را در برهمکنش با سایر اتم‌ها بر مبنای داد و ستد الکترون یا به اشتراک گذاشتن و رسیدن به آرایش هشت تایی تشخیص می‌دهد.		*	*			*	*				
	ـ تشکیل ترکیب های یونی دوتایی از واکنش یک فلز و نافلز را توضیح می‌دهد و می‌تواند فرمول و نام آن‌ها را تعیین کند.			*				*				
	ـ تشکیل مولکول‌های ساده از واکنش یک فلز با نافلز را توضیح می‌دهد و نام و فرمول آن‌ها را تعیین می‌کند.			*				*				
	ـ جرم مولی مولکول‌ها را محاسبه می‌کند.			*				*				
	ـ با دستاوردهای دانشمندان کشورمان آشنا می‌شود و روحیه خودباوری را در خود تقویت می‌کند.			اهداف نگرشی								

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان درس (محتوا)	سطوح شناختی									بارم‌بندی
			دانشی			فرایندی						
			اولیه	مفهومی	روندی	یادآوری	فهمیدن	کاربستن	تجزیه و تحلیل	ارزیابی	آفرینش	
	ـ ساختار کلی هوا کره و اجزای سازنده آن (اتم‌ها، گازها و ذره‌های دیگر) را می‌شناسد.	ردپای گازها در زندگی		*		*						
	ـ روند تغییرات دما و فشار را در هوا کره توضیح می‌دهد و می‌تواند با توجه به این روندها لایه ای بودن هواکره را تبیین می‌کند.		*	*			*		*			
	ـ ضمن آشنایی با درصد حجمی اجزای سازنده هواکره و کاربرد آنها، هوا کره را به عنوان منبعی عظیم برای منابع شیمیایی تبیین می‌کند.			*			*					
	ـ فرایند تقطیر جز به جز را توضیح می‌دهد و فرایند استخراج گازهای اکسیژن، نیتروژن و هلیم از هوای مایع را توضیح میدهد.			*	*				*			
	ـ گاز نیتروژن را به عنوان گازی واکنش ناپذیر و جو بی اثر و گاز اکسیژن را به عنوان گازی واکنش پذیر و جو مؤثر می‌شناسد و رفتار آنها را در هوا کره توضیح می‌دهد.			*			*					
	ـ فراورده‌های واکنش گاز اکسیژن با فلزها و نافلزها را می‌شناسد و نام و فرمول آنها را می‌تواند تعیین کند.		*	*				*				
	ـ ساختار لوویس مولکول‌های تک مرکزی را که اتم‌های آنها از قاعده هشت‌تایی پیروی می‌کند را می‌تواند رسم کند.			*	*			*				
	ـ واکنش سوختن و فراورده‌های آن را می‌شناسد و سوختن کامل با سوختن ناقص را مقایسه کرده و تأثیر سوختن ناقص بر سلامت افراد را توضیح می‌دهد.			*			*					
	ـ رفتار اکسیدهای فلزی و نافلزی با آب را می‌شناسد و تأثیر آنها بر زندگی جانوران و گیاهان و محیط زیست را تبیین می‌کند.			*	*				*			
	ـ ضمن شناسایی معادله نوشتاری و نمادی واکنش‌های شیمیایی، قانون پایستگی جرم را درک کرده و می‌تواند واکنش‌های شیمیایی را با توجه به آن موازنه کند.		*	*				*				

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان درس (محتوا)	سطوح شناختی									بارم‌بندی
			دانشی			فرایندی						
			اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	کاربستن	تجزیه و تحلیل	ارزیابی	آفرینش	
بررسی ساختار و رفتار اتم‌ها و نقش آنها در زندگی	ـ ضمن آشنایی با آلاینده‌های هواکره و ردپای کربن، تأثیر آلاینده‌ها بر کره زمین و زندگی روزانه ما را تبیین می‌کند و با نقش درختان در کاهش ردپای کربن به طور کمی آشنا می‌شود.	ردپای گازها در زندگی	*	*			*		*			
	ـ با تحلیل داده‌های واقعی و کمی، تأثیر گاز کربن دی اکسید بر بالا رفتن دمای کره زمین را تبیین می‌کند.			*	*		*		*			
	ـ ضمن شناخت اثر گلخانه‌ای و گازهای گلخانه‌ای، عملکرد آلاینده‌ها را در گرمایش جهانی تفسیر و روشهای کاهش ردپای کربن را توضیح می‌دهد.		*	*			*		*			
	ـ شیمی‌سبز را می‌شناسد و راه‌های محافظت از کره زمین را توضیح می‌دهد.			*			*					
	ـ با توجه به ساختار اکسیژن و اوزون به عنوان دگر شکل‌های اکسیژن، رفتار و خواص آنها را با هم مقایسه کرده و با واکنش برگشت‌پذیر تبدیل آنها به یکدیگر آشنا می‌شود.			*			*					
	ـ نقش گاز اوزون در استراتوسفر را توضیح می‌دهد و چگونگی تولید اوزون تروپوسفری را با نوشتن معادله‌های شیمیایی توضیح می‌دهد.		*	*			*					
	ـ ارتباط حجم گازها با دما و فشار و مقدار گازها را به‌طور کیفی توضیح داده و با STP و حجم مولی در این شرایط آشنا می‌شود.		*	*			*		*			
	ـ قانون آووگادرو را می‌شناسد و می‌تواند محاسبات مربوط به آن را انجام دهد.			*			*	*				
	ـ استوکیومتری واکنش را در STP و با استفاده از کسر تبدیل انجام می‌دهد.			*				*				
	ـ فرایند کلی تولید آمونیاک به عنوان روشی برای واکنش دادن گاز هیدروژن با گاز نیتروژن با واکنش پذیری کم را توضیح می‌دهد.			*	*		*					
	ـ نسبت به نقش شیمی در حفظ یا کاهش مصرف منابع طبیعی نگرش مثبت پیدا می‌کند.		اهداف نگرشی									
	ـ به اهمیت علم شیمی در توسعه پایدار کشور پی می‌برد.											
	ـ به دانش شیمی علاقمند می‌شود.											

فهرست
ادبیات و علوم انسانی
علوم و معارف اسلامی
ریاضی فیزیک
علوم تجربی

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان درس (محتوا)	سطوح شناختی: دانشی: اولیه	دانشی: مفهومی	دانشی: روندی	فرایندی: یادآوردن	فرایندی: فهمیدن	فرایندی: کاربستن	فرایندی: تجزیه و تحلیل	فرایندی: ارزیابی	فرایندی: آفرینش	بارم‌بندی
بررسی ساختار و رفتار اتم‌ها و نقش آنها در زندگی	ـ با آبکره و ویژگی‌های آن به طور کلی آشنا می‌شود.	آب آهنگ زندگی	*						*			۷
	ـ پویایی شیمیایی کره زمین و نتیجه آن را توضیح می‌دهد.			*			*					
	ـ روش شناسایی یون‌های نقره، باریم و کلسیم در محلول‌های آبی را می‌شناسد و می‌تواند معادله‌های شیمیایی مربوطه را تشخیص دهد.			*			*					
	ـ با وجود مواد شیمیایی گوناگون در آب زلال و آشامیدنی آشنا می‌شود.			*				*				
	ـ فرمول شیمیایی یون‌های چند اتمی را می‌شناسد و می‌تواند نام ترکیب‌های یونی مربوطه را نامگذاری کنند و ساختار لوویس چند یون چند اتمی معروف را رسم می‌کند.		*	*				*				
	ـ محلول و اجزای آن را و روش‌های گوناگون بیان مقدار حل شونده در محلول‌ها را می‌شناسد.		*			*						
	ـ غلظت حل شونده‌ها را در انواع محلول‌ها برحسب مول بر لیتر، پی پی ام و درصد جرمی می‌تواند حساب کند.			*				*				
	ـ با بررسی داده‌های کمی و واقعی می‌تواند توضیح دهد که دریا به عنوان منبع عظیمی برای تهیه منابع شیمیایی گوناگون است.		*						*			
	ـ ضمن شناسایی کاربردهای گوناگون نمک خوراکی، فرایند استخراج آن را از آب دریا توضیح می‌دهد.			*			*					

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان درس (محتوا)	سطوح شناختی									بارم‌بندی
			دانشی			فرایندی						
			اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	کاربستن	تجزیه و تحلیل	ارزیابی	آفرینش	
بررسی ساختار و رفتار اتم‌ها و نقش آنها در زندگی	ـ با چگونگی تهیه فلز منیزیم از آب دریا آشنا می‌شود.	آب آهنگ زندگی		*			*					
	ـ مفهوم انحلال‌پذیری را درک می‌کند و پی می‌برد که مواد گوناگون انحلال پذیری متفاوتی دارند و می‌تواند مواد را در سه دسته نامحلول، کم محلول و محلول قرار دهد.			*				*				
	ـ محلول سیر شده، شیر نشده و فراسیرشده و ارتباط انحلال پذیری نمک‌ها با دما را از روی نمودار تشخیص می‌دهد.			*			*					
	ـ تغییر دما بر روی محلول‌های سیر شده را به طور کیفی توضیح می‌دهد.			*			*					
	ـ با بررسی داده‌های تجربی رابطه ریاضی دما و انحلال‌پذیری نمک‌ها در آب را به دست می‌آورد و با استفاده از این روابط و نمودارهای مربوطه، انحلال‌پذیری نمک‌ها را در دماهای گوناگون حساب می‌کند.		*						*			
	ـ با توجه به جهت‌گیری مولکول‌های کوچک در میدان الکتریکی، قطبی بودن یا نبودن آنها را تشخیص می‌دهد.			*			*					
	ـ گشتاور دو قطبی را می‌شناسد و می‌تواند گشتاور دوقطبی را به عنوان معیاری برای پیش‌بینی قطبی بودن مواد استفاده کند.			*			*					
	ـ نیروی بین مولکولی ترکیب‌های قطبی را با ترکیب‌های ناقطبی با جرم برابر مقایسه کرده و تفاوت نقطه جوش آنها را توضیح می‌دهد.			*			*					
	ـ نیروی بین مولکولی و نقطه جوش مواد ناقطبی و مواد قطبی را پیش‌بینی می‌کند.			*				*				
	ـ خواص فیزیکی ویژه آب را با توجه به پیوند هیدروژنی توضیح می‌دهد.			*			*					
	ـ با شناسایی نیروهای بین مولکولی و عوامل مؤثر بر اندازه این نیروها، نقطه جوش مواد گوناگون را مقایسه و رفتار آنها را پیش بینی می‌کند.			*					*			

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان درس (محتوا)	سطوح شناختی									بارم‌بندی
			دانشی			فرایندی						
			اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	کاربستن	تجزیه و تحلیل	ارزیابی	آفرینش	
بررسی ساختار و رفتار اتم‌ها و نقش آنها در زندگی	ـ با توجه به پیوند هیدروژنی میان مولکول‌های آب، رفتار آن را در سه حالت فیزیکی جامد، مایع و بخار و تأثیر آنها بر زندگی را توضیح می‌دهد.	آب آهنگ زندگی	*						*			
	ـ محلول آبی را از محلول غیر آبی تشخیص می‌دهد و با اهمیت محلول‌ها در زندگی آشنا می‌شود.			*			*					
	ـ فرایند انحلال مواد و نمک‌ها در آب و هم چنین علت تشکیل محلول‌ها را از دیدگاه مولکولی توضیح داده و تشخیص می‌دهد کدام مواد در آب حل می‌شوند.			*				*				
	ـ انحلال‌پذیری گاز کربن دی اکسید و تأثیر دما بر آن را توضیح می‌دهد.			*			*					
	ـ قانون هنری را توضیح می‌دهد و می‌تواند داده‌های مرتبط را تفسیر کند.			*					*			
	ـ با تأثیر مایعات یونی و محلول‌ها بر سلامت انسان آشنا می‌شود و از یافته‌های خود برای بهبود سطح زندگی فردی و سلامت خود بهره می‌برد.		*				*					
	ـ ضمن آشنایی با مفهوم ردپای آب و نقش انسان‌ها در بزرگی این رد پا را تبیین می‌کند.			*					*			
	ـ مفهوم گذرندگی (اسمز) و گذرندگی وارونه را درک می‌کند و فرایند تهیه آب شیرین از آب دریا بر اساس اسمز وارونه را توضیح می‌دهد.			*			*					
				* *			*	*				
	ـ به اهمیت دانش شیمی در درک و فهم چرایی بیماریی‌های کلیوی پی می‌برد.		اهداف نگرشی									
	ـ به اهمیت و نقش دانش شیمی در تهیه آب شیرین پی می‌برد.											
	ـ در گسترش الگوهای درست مصرف آب تلاش می‌کند.											
	ـ به دانش شیمی علاقمند می‌شود.											

فهرست
ادبیات و علوم انسانی
علوم و معارف اسلامی
ریاضی فیزیک
علوم تجربی

ملاحظات (توصیه‌ها و محدوده طرح پرسش‌ها در آزمون)

ـ نمرات هر فصل می‌تواند نیم نمره نسبت به بارم پیشنهادی فوق تغییر کند

ـ سهم محاسبات کمی و عددی در هر آزمون بین ۳۰ تا ۳۵ درصد از نمره کل آزمون را شامل می‌شود.

ـ آیا می‌دانید، تفکر نقاد و در میان تارنماها جزو ارزشیابی نیست.

ـ در صورت پرسش، داده‌های حافظه محور و مورد نیاز ارائه شود.

ـ پیوست جدول تناوبی در آزمون ضروری است.

ـ پیشنهاد موکد می‌شود پرسش‌های مرتبط با زندگی و صنعت طراحی کنید و اطلاعات و داده‌هایی درباره مفاهیم درسی موجود در کتاب ارائه و بر اساس داده‌های صورت مسئله پرسش‌های مفهومی و با سطوح بالای ارزشیابی طرح کنید.

ـ معادله شیمیایی موازنه شده در محاسبات کمی و عددی داده شود.

ـ رسم آرایش الکترونی تا عنصر شماره ۳۶ جدول تناوبی مجاز است.

ـ نامگذاری ترکیب‌های آلی جزو اهداف کتاب درسی نیست و فقط نام ترکیب‌های آلی موجود در کتاب می‌تواند مورد ارزشیابی قرار گیرد.

ـ در ارزیابی‌های مستمر و نهایی، انتظارات عملکردی مورد توجه قرار گیرد. جدول زیر فهرستی از این انتظارات و سهم آنها را نشان می‌دهد.

ردیف	انتظارات عملکردی	مستمر	پایانی
۱	طراحی آزمایش	۲ـ۴	۲
۲	اجرای آزمایش، ثبت داده‌ها، نتیجه گیری و ارائه گزارش	۲ـ۴	ـ
۳	تجزیه و تحلیل داده‌ها، رسم نمودار، نتیجه‌گیری از داده‌ها، پیش بینی و نمودار خوانی و.....	۲ـ۴	۲
۴	انجام تحقیق و جمع آوری اطلاعات (طراحی، اجرا، ثبت داده‌ها، تجزیه و تحلیل، ارائه گزارش)	۲ـ۳	ـ
۵	مشارکت و تعامل در فرایند آموزش (انجام فعالیت‌های عملی و آزمایشگاهی، مشارکت در بحث‌های گروهی، کنجکاوی علمی و طرح پرسش‌های مفهومی)	۴ـ۶	ـ
۶	پاسخ به پرسش‌های مفهومی (کاربرد، استدلال و قضاوت)	۱ـ۳	۸
۷	توانایی حل پرسش‌های محاسباتی	۲ـ۳	۶
۸	حل مسائل در شرایط جدید (کاربرد و استدلال)	ـ	۲

وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی
دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی ابتدایی و متوسطه نظری

عملکرد راهنمای آزمون‌های نهایی

سال تحصیلی ۱۴۰۲-۰۳

فهرست
ادبیات و علوم انسانی
علوم و معارف اسلامی
ریاضی فیزیک
علوم تجربی

۱۰۴

۱۱۰۲۱۱

ریاضی (۱)

دوره دوم متوسطه/ پایه دهم نظری

ادبیات و علوم انسانی | علوم و معارف اسلامی | ریاضی فیزیک | علوم تجربی

جدول هدف ـ محتوا و ارزشیابی کتاب درسی ریاضی (۱)

محتوا		اهداف کلی	اهداف جزیی	سطوح شناختی مورد انتظار						ملاحظات
فصل	درس			یادآوری	درک و فهم	کاربرد	تجزیه و تحلیل	نقد و ارزیابی	خلق و آفرینش	
فصل ۱	درس۱	درک بازه‌های اعداد و مجموعه‌های متناهی و نامتناهی	می‌تواند با درک مفهوم بازه‌های اعداد حقیقی و اعمال بر روی آنها، مسائل مرتبط ریاضی را حل کند.	*	*					
			می‌تواند مجموعه متناهی را از مجموعه نامتناهی متمایز کند.	*	*					ـ به حل مسائل اجتماع دو مجموعه از طریق نمودار نمره تعلق گیرد.
	درس۲	درک مجموعه مرجع، مجموعه متمم و اصل شمول و عدم شمول	می‌تواند مجموعه مرجع یک مجموعه داده شده را مشخص کند.	*	*					
			می‌تواند از مفهوم مجموعه متمم در حل مسایل ریاضی مرتبط استفاده کند.	*	*	*				
			مجموعه‌های جدا از هم را از مجموعه‌های غیر مجزا تشخیص می‌دهد و می‌تواند به کمک مجموعه‌های جدا از هم، مسایل مرتبط را حل کند.	*	*	*				
			اصل شمول و عدم شمول را درک می‌کند و از این مفاهیم به درستی در حل مسایل مرتبط استفاده می‌کند.	*	*	*				

محتوا		اهداف کلی	اهداف جزیی	سطوح شناختی مورد انتظار						ملاحظات
فصل	درس			یادآوری	درک و فهم	کاربرد	تجزیه و تحلیل	نقد و ارزیابی	خلق و آفرینش	
	درس ۳	درک دنباله‌ها	می‌تواند از طریق اندیس‌دار کردن متغیرها، بین آن‌ها تفکیک قایل شود و متغییرهای اندیس دار را به درستی بنویسد و بخواند.	*	*					ـ دنباله‌هایی با جمله عمومی درجه دوم جز اهداف کتاب نیست.
			می‌تواند بر اساس نظم و رابطه موجود در یک الگو، جملات بعدی الگو را درست پیش بینی کند.	*	*					
			الگوهای خطی را از الگوهای غیر خطی تشخیص می‌دهد.	*	*					
			درک درستی از دنباله دارد و می‌تواند ارتباط آن را با مفهوم تابع تشریح کند.	*	*					
			می‌تواند به درستی از ارتباط بین یک الگوی هندسی و الگوی عددی معادل آن در حل مسادل مرتبط ریاضی استفاده کند.	*	*	*				
	درس ۴	درک دنباله حسابی و هندسی	می‌تواند دنباله‌های حسابی را از دنباله‌های غیر حسابی تشخیص دهد و جمله عمومی آنها را مشخص کند.	*	*	*				ـ اگر طراح در نظر دارد که فرمول نوشته شود حتما در سؤال قید شود نوشتن فرمول الزامی است و به فرمول‌ها نمره تعلق گیرد. ـ به روش‌های پیدا کردن قدرنسبت غیر از روش کتاب نمره تعلق گیرد.
			می‌تواند به درستی از ارتباط موجود بین الگوهای خطی و دنباله‌های حسابی در حل مسایل مرتبط استفاده کند.	*	*	*				
			دنباله هندسی را از دنباله غیر هندسی تشخیص داده و می‌تواند جمله عمومی آن را تعیین کند.	*	*	*				
			می‌تواند نمونه‌هایی از دنباله‌های حسابی و هندسی را در برخی پدیده‌های دنیای واقعی تشخیص و آنها را به زبان خود توضیح دهند.	*	*	*	*			

محتوا		اهداف کلی	اهداف جزیی	سطوح شناختی مورد انتظار						ملاحظات
فصل	درس			یادآوری	درک و فهم	کاربرد	تجزیه و تحلیل	نقد و ارزیابی	خلق و آفرینش	
فصل۲	درس ۱	درک نسبت‌های مثلثاتی در یک مثلث قایم‌الزاویه	می‌تواند نسبت‌های مثلثاتی یک زاویه حاده در مثلث قائمه الزاویه با به طور مستقیم محاسبه کند.	*	*					ـ در مسائلی همچون تمرین ۱ صفحه ۳۴ ،می توان از تشابه و یا از نسبت‌های مثلثاتی برای حل استفاده کرد هر دو روش صحیح است و نمره تعلق گیرد. ـ طرح سؤال از فعالیت ۱ صفحه ۳۳ توصیه نمی شود زیرا برای حل مسئله نیازمند سه نوع ابزار اندازه گیری است ودر کل کتاب فقط این فعالیت این ویژگی را دارد و دانش‌آموزان ابزار لازم را در سرجلسه همراه ندارند و با وجود سادگی سؤال نمره از دست می دهند.
			می‌تواند مقدار تقریبی نسبت‌های مثلثاتی یک زاویه را با استفاده از رسم آن به کمک خط کش و نقاله و مثلث قائمه الزاویه بدست آورد.	*	*					
			از نسبت‌های مثلثاتی و مقدارهای تقریبی آنان، به درستی در حل مسایل رندگی واقعی مرتبط استفاده می‌کند.	*	*	*	*			
			بتواند از ماشین حساب در محاسبه نسبت‌های مثلثاتی یک زاویه استفاده کند.	*	*					
			می‌تواند نسبت‌های مثلثاتی زاویه‌های ۳۰و۴۵و۶۰ درجه را مشخص کند.	*	*					
			ثابت بودن نسبت اضلاع در مثلث‌های متشابه قائمه‌الزاویه را تشخیص می‌دهد.	*	*					
	درس ۲	درک نسبت‌های مثلثاتی	از مفهوم دایره مثلثاتی و زاویه‌های مثبت و منفی در بازه ۳۶۰ـ تا ۳۶۰ به درستی در حل مسادل ریاضی مرتبط استفاده می‌کند.	*	*					ـ در مسائل، مقدار نسبت‌های مثلثاتی زوایای غیر خاص حتماً داده شود .
			می‌تواند نسبت‌های مثلثاتی زاویه‌های منفرجه را به کمک دایره مثلثاتی محاسبه کند.	*	*					
			می‌تواند سایر نسبت‌های مثلثاتی یک زاویه را با داشتن اندازه سینوس یا کسینوس آن زاویه مشخص کند.	*	*					
			می‌تواند به درستی از مفهوم دایره مثلثاتی در تعیین محل یک زاویه مشخص در نواحی چهارگانه استفاده کند.	*	*					
			رابطه بین شیب خط و تانژانت زاویه را درک می‌کندو می‌تواند از این رابطه در تعیین تانژانت یا شیب خط استفاده کند.	*	*	*				

فهرست
ادبیات و علوم انسانی
علوم و معارف اسلامی
ریاضی فیزیک
علوم تجربی

محتوا		اهداف کلی	اهداف جزیی	سطوح شناختی مورد انتظار						ملاحظات
فصل	درس			یادآوری	درک و فهم	کاربرد	تجزیه و تحلیل	نقد و ارزیابی	خلق و آفرینش	
	درس ۳	درک محاسبه نسبت‌های مثلثاتی یک زاویه مانند	به کمک درک روابط بین نسبت‌های مثلثاتی می‌تواند نسبت‌های مثلثاتی یک زاویه مانند α را در صورت داشتن یکی از نسبت‌های مثلثاتی، بدست آورد.	*	*					ـ در طرح سؤال روابط بین نسبت‌های مثلثاتی بهتر است از اتحاد مثلثاتی استفاده شود.
			می‌تواند به درستی از روابط بین نسبت‌های مثلثاتی در تعیین درستی یا نادرستی یک رابطه مثلثاتی استفاده کند.	*	*	*				
فصل ۳	درس ۱	درک رابطه بین توان و ریشه‌های مختلف یک عدد	ارتباط بین مفهوم توان و ریشه‌های مختلف یک عدد را درک کرده و می‌تواند از این درک در حل مسایل ریاضی مرتبط استفاده کند.	*	*					
	درس ۲	درک رابطه بین ریشه n ام و	با تعمیم کلی مفهوم ریشه‌های یک عدد، می‌تواند رابطه بین ریشه n ام و را درک کرده و از ان در حل مسائل ریاضی مرتبط استفاده کند.	*	*					
	درس ۳	حل عبارت‌های گویا	می‌تواند به درستی عبارت‌های گویا را حل کند.	*	*	*				ـ به تعریف توان گویا که پایه نمی‌تواند منفی باشد، توجه شود.
	درس ۴	درک اتحادها و تجزیه عبارت‌های جبری به کمک اتحادها	می‌تواند مسایل ریاضی مرتبط با مفهوم اتحاد و تجزیه عبارت‌های جبری را به درستی حل کند.	*	*	*				ـ در مثال ۱ صفحه ۶۳ تجزیه عبارت با روش‌های غیر کتاب نمره تعلق گیرد. ـ گویا کردن کسرهای رادیکالی فقط با فرجه ۲ و ۳ مورد نظر است.
			می‌تواند به درستی کسرهای داده شده را گویا کند.	*	*					

فهرست
ادبیات و علوم انسانی
علوم و معارف اسلامی
ریاضی فیزیک
علوم تجربی

محتوا		اهداف کلی	اهداف جزیی	سطوح شناختی مورد انتظار						ملاحظات
فصل	درس			یادآوری	درک و فهم	کاربرد	تجزیه و تحلیل	نقد و ارزیابی	خلق و آفرینش	
فصل ۴	درس ۱	درک حل معادلات درجه دوم	می‌تواند معادلات درجه دوم را از سایر معادلات متمایز کند.	*	*					ـ حل معادله با استفاده از روش کلی، به فرمول نمره تعلق گیرد.
			می‌تواند به درستی معادلات درجه دوم داده شده را به کمک تجزیه و با استفاده از اتحادهای مزدوج و جمله مشترک حل کند.	*	*	*				
			ویژگی حاصل‌ضرب صفر را درک می‌کند و از این درک در مواقع لزوم به درستی استفاده می‌کند.	*	*	*				
			می‌تواند ریشه‌های مختلف اعداد را به درستی محاسبه کند.	*	*					
			می‌تواند در صورت امکان یک عبارت داده شده را تبدیل به مجموع یک عبارت مربع کامل و یک عبارت دیگر کند.	*	*	*				
			می‌تواند هر معادله درجه دوم دلخواه را با استفاده از فرمول کلی حل معادلات درجه دوم حل کند.	*	*	*				
			می‌تواند حالت‌های مختلف جواب‌های یک معادله درجه دوم را برحسب علامت Δ تشخیص دهد.	*	*	*				
			می‌تواند به درستی از معادله درجه دوم درحل مسائل کاربردی استفاده کند.	*	*	*	*			
	درس ۲	درک سهمی و اجزاء و ویژگی‌های آن	می‌تواند شکل کلی سهمی را با استفاده از ضریب a و قبل از رسم کردن آن تشخیص دهد.	*	*					
			می‌تواند یک سهمی را به درستی رسم کند.	*	*					
			می‌تواند مختصات رأس سهمی را قبل از رسم آن مشخص کند.	*	*					
			می‌تواند معادله محور تقارن یک سهمی را قبل از رسم آن بدست آورد و سپس آن را رسم کند.	*	*					
			رأس سهمی را به عنوان نقطه ماکزیمم یا مینیمم درک می‌کند و از این درک در حل مسایل مرتبط به درستی استفاده می‌کند.	*	*	*				

فهرست
ادبیات و علوم انسانی
علوم و معارف اسلامی
ریاضی فیزیک
علوم تجربی

محتوا		اهداف کلی	اهداف جزیی	سطوح شناختی مورد انتظار						ملاحظات
فصل	درس			یادآوری	درک و فهم	کاربرد	تجزیه و تحلیل	نقد و ارزیابی	خلق و آفرینش	
	درس ۳	تعیین علامت چندجمله‌ای‌های درجه اول و دوم	می‌تواند علامت چند جمله ای‌های درجه اول و دوم و بازه‌های آن‌ها را به درستی تعیین کند.	*	*					
			می‌تواند علامت عبارت‌های جبری شامل چند جمله‌ای‌های درجه اول و دوم را مشخص کند و مجموعه جواب آن‌ها را بدست آورد.	*	*					
			می‌تواند نامعادله با عبارات جبری درجه ۲ را به دو روش هندسی و جدول تعیین علامت حل کند و مجموعه جواب آن را به صورت بازه و بر روی محور اعداد حقیقی مشخص کند.	*	*					
			می‌تواند نامعادله دوگانه را با استفاده از عبارت خواص جمع و ضرب حل کند و مجموعه جواب آن را به صورت بازه و بر روی محور اعداد حقیقی مشخص نماید.	*	*					
			به کمک مفهوم نامعادله قدرمطلقی (درجه اول) به صورت هندسی می‌تواند مجموعه جواب نامعادلات قدرمطلقی (درجه اول) را با استفاده از خواص جبری بدست آورد.	*	*					
			می‌تواند مسائل کاربردی مرتبط با تعیین علامت چند جمله‌ای‌های درجه دوم را به درستی حل کند.	*	*	*				

محتوا		اهداف کلی	اهداف جزیی	سطوح شناختی مورد انتظار						ملاحظات
فصل	درس			یادآوری	درک و فهم	کاربرد	تجزیه و تحلیل	نقد و ارزیابی	خلق و آفرینش	
فصل ۵	درس ۱	آشنایی با تابع و انواع بازنمایی‌های آن	مفهوم تابع را درک کرده و می‌تواند آن را با بازنمایی‌های مختلف نمایش دهد.	*	*					
			می‌تواند بازنمایی‌های مختلف تابع را به یکدیگر تبدیل کند.	*	*					
	درس ۲	آشنایی با توابع خطی	می‌تواند در تابع داده شده، حدودی از دامنه و برد تابع را مشخص کند.	*	*	*				ـ سطح مسائل در حد مسائل مطرح شده در کتاب درسی باشد.
			می‌تواند توابع خطی را با بازنمایی‌های مختلف نمایش دهد.	*	*	*	*			
	درس ۳	آشنایی با توابع چندجمله‌ای و قدر مطلق و رسم نمودار توابع به کمک انتقال	می‌تواند بین توابع چند جمله‌ای و چندجمله‌ای‌هایی که تابع نیستند، تمایز قایل شود.	*	*					ـ سطح مسائل از آنچه که در تمرین‌های کتاب مطرح شده است فراتر نرود.
			می‌تواند نمودار تابع قدر مطلق را رسم کند.	*	*					
			نمودار توابع را می‌تواند به کمک انتقال رسم کند.	*	*	*				
فصل ۶	درس ۱	درک اصل جمع و ضرب	می‌تواند به درستی از اصل ضرب یا جمع در مسائل استفاده کند.	*	*					ـ طراح سطح سختی سؤال‌ها را کنترل نماید و مسائلی طرح کند که دانش‌آموزان برای حل آن با چالشی مواجه شوند که با توجه به مفاهیم آموزش داده شده و با کمی تفکر قابل حل باشند و حل آنها برای دانش‌آموزان غیر قابل دسترس نباشد.
	درس ۲	درک مفهوم جایگشت	مفهوم جایگشت را به کمک اصل ضرب درک کرده و می‌تواند به درستی مسایل مرتبط با جایگشت را حل کند.	*	*					
			می‌تواند به درستی فاکتوریل مقدارهای مختلف را محاسبه کند.	*	*					
			به درستی می‌تواند از مفهوم جایگشت r شیء از n شیء در حل مسایل مرتبط استفاده کند.	*	*					
	درس ۳	درک مفهوم ترکیب	به درستی می‌تواند از مفهوم ترکیب در حل مسائل مرتبط استفاده کند.	*	*	*				

فهرست
ادبیات و علوم انسانی
علوم و معارف اسلامی
ریاضی فیزیک
علوم تجربی

محتوا		اهداف کلی	اهداف جزیی	سطوح شناختی مورد انتظار						ملاحظات
فصل	درس			یادآوری	درک و فهم	کاربرد	تجزیه و تحلیل	نقد و ارزیابی	خلق و آفرینش	
فصل ۷	درس ۱	آشنایی با جبر پیشامدها	می‌تواند پیشامدهای تصادفی را در حالت‌های مختلف مشخص کند و تعداد اعضای آنها را به کمک مفاهیم مرتبط با ترکیبیات، تعیین کند.	*	*	*				
			می‌تواند به درستی از جبر پیشامدها و اعمال روی پیشامدها در حل مسائل مرتبط استفاده کند.	*	*	*				
			می‌تواند مسائل پیشرفته تر (نسبت به سال نهم) مرتبط با n(S) و n (A) را با استفاده از جایگشت، تبدیل و ترکیب حل کند.	*	*	*				
	درس ۲	آشنایی با علم امار و مفاهیم مرتبط با آن از جمله جامعه و نمونه آماری	می‌تواند تفاوت‌های بین آمار و علم آمار را بیان کند.	*	*					
			می‌تواند درک خود از مفهوم اعداد و ارقام در زندگی روزمره یک خانواده را بیان کند.	*	*					
			می‌تواند تعبیر مناسبی از مفهوم جامعه و نمونه و مفاهیم کلیدی در علم آمار را ارایه کند.	*	*					
	درس ۳	آشنایی با انواع متغیرها	می‌تواند بین انواع متغیرها به درستی تفکیک قایل شود.	*	*					

وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی
دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی ابتدایی و متوسطه نظری

عملی راهنمای آزمون‌های نهایی
سال تحصیلی ۱۴۰۲-۰۳

فهرست
ادبیات و علوم انسانی
علوم و معارف اسلامی
ریاضی فیزیک
علوم تجربی

۱۱۳

۱۱۰۲۱۲

ریاضی و آمار (۱)

دوره دوم متوسطه/ پایه دهم نظری

ادبیات و علوم انسانی | علوم و معارف اسلامی | ریاضی فیزیک | علوم تجربی

جدول هدف ـ محتوا و ارزشیابی کتاب درسی ریاضی و آمار (۱)

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان درس (محتوا)	شناختی						ملاحظات
			به یاد آوردن	فهمیدن	بکاربستن	تحلیل	ارزیابی کردن	تولید کردن	
مسائل واقعی را به معادله درجه اول و یا درجه دوم مدل سازی کرده و معادله درجه اول را حل نماید	۱. معادله درجه اولی که به صورت توصیفی بیان شده، معادله آن رابنویسد وحل کند. ۲.بتواند معادلات و عبارت‌های ریاضی را با جمله توصیفی بیان کند و بنویسد.	**درس ۱: معادله و مسائل توصیفی**	*	*	*				۱ـ سؤال حل معادله، فقط حل معادله درجه اول طرح شود. ۲ـ مساله قالی باف که در تمرین کتاب آمده است برای دانش‌آموزان طرح نشود.
معادله‌های درجه دوم را به کمک روش‌های مطرح شده در کتاب حل نمایند و از معادله درجه دوم برای حل مسائل مربوطه استفاده کند.	۱.بتواند معادله درجه دوم را تشخیص دهد. ۲.بتواند معادله درجه ۲ که قابل تجزیه شدن است، تجزیه کند وحل کند. ۳.بتواند معادله درجه ۲ راباروش مربع کامل کردن، حل کند. ۴. بتواند معادله درجه دوم را به روش کلی حل کند ۵.تعداد ریشه و نوع ریشه‌های معادله درجه دوم را با محاسبه دلتا تشخیص دهد. ۶. با دانستن ریشه‌های معادله درجه دوم بتواند معادله درجه دوم تشکیل دهد. ۷. مفاهیم هزینه و سود وزیان را بداند و مسایل مربوط به آن رابتواند حل کند.	**درس ۲: حل معادله درجه ۲ و کاربردها**	*	*	*				۱ـ درصورتی که روش خاصی برای حل معادله درجه دوم مدنظر طراح است، درصورت سؤال قید شود یا اگر روش خاصی مدنظرنیست حتماً درصورت سؤال به روش دلخواه ذکرشود. ۲ـ صفحه ۳۲ کتاب سؤالات ستاره دار ۶و۷و۸ سؤال طرح نشود. ۳ـ سؤالات مسایل کاربردی که مساحت اشکال هندسی دارد و پیچیده است طرح نشود.
مفهوم معادلات شامل عبارت‌های گویا را درک کرده، مسائل طبیعی را که به صورت معادلات شامل عبارت‌های گویا هستند به درستی مدلسازی کند و با روش‌های مورد نظر حل نماید	۱.بتواند معادله گویارا تشخیص دهد و مشخص کند. ۲.بتواند معادله گویا را حل کند. ۳. بتواند جواب قابل قبول و غیرقابل قبول معادله را معلوم کند. ۴. بتواند معادلهٔ مسایل کاربردی را تشکیل دهد و آن را حل کند.	**درس۳: معادله‌های شامل عبارت‌های گویا**	*	*	*				۱ـ سؤالات طرح شده در سطح تمرین‌های کتاب طرح شود. ۲ـ مثال صفحه ۳۷ برای دانش‌آموز رشته انسانی سخت است و سؤال طرح نشود.

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان درس (محتوا)	شناختی						ملاحظات
			به یاد آوردن	فهمیدن	بکاربستن	تحلیل	ارزیابی کردن	تولید کردن	
مفهوم رابطه و تابع را درک کند و نمایش‌های مختلف تابع را بداند	۱.مفهوم تابع را درک کند و بتواند از بین روابط، رابطه تابع را معلوم کند. ۲. متغیر مستقل و وابسته را تشخیص دهد و معلوم کند. ۳.تعریف زوج مرتب را بداند. ۴. نمایش‌های مختلف تابع (توصیفی، جدولی و...) را بداند و تابع را بین آنها تشخیص دهد.	**درس۱: مفهوم تابع**	*	*	*				۱ـ سؤالات مشابه تمرین‌های کتاب درسی طرح شود
ضابطه جبری تابع را بداند و با داشتن ضابطه تابع دامنه و برد آن را به دست آورد و نمودار تابع خطی را رسم کند.	۱. تعریف ضابطه تابع را بداند. ۲.با دانستن رابطه بین دو متغیر، ضابطه جبری آن را بتواند بنویسد. ۳. باداشتن ضابطهٔ تابع بتواند مقادیر تابع را پیدا کند. ۴.دامنه وبرد تابعی که به صورت زوج مرتب هست، مشخص کند و بنویسد. ۵.با داشتن ضابطه و دامنه بتواند برد را پیدا کند. ۶. با داشتن ضابطه و برد، دامنه تابع را بدست آورد. ۷.تابع خطی را تشخیص دهد. ۸.بتواند تابع خطی را رسم کند. ۹.باداشتن دو نقطه از تابع خطی معادله آن را بنویسد.	**درس۲: ضابطه جبری تابع** **درس ۳: نمودار تابع خطی**	*	*	*				۱ـ سؤالات طرح شده مشابه تمرین‌های کتاب باشد وخارج از آن سؤال طرح نشود
نمودار توابع درجه دوم را رسم نماید و بتواند به کمک تابع، مسائل واقعی را مدلسازی و آنها را حل کند.	۱.تابع درجه دوم را تشخیص دهند. ۲. نمودار تابع درجه دوم را با داشتن ضابطه بتواند رسم کند. ۳.در حل مسائل کاربردی مرتبط تابع درجه دوم را تشکیل دهند. ۴. راس سهمی و محور تقارن وماکزیمم و می نیمم سهمی را با داشتن معادله پیدا کند.	**درس ۴: نمودار تابع درجه ۲**	*	*	*	*			ـ سؤالات فقط از کتاب طرح شود.

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان درس (محتوا)	شناختی						ملاحظات
			به یاد آوردن	فهمیدن	بکاربستن	تحلیل	ارزیابی کردن	تولید کردن	
مفهوم داده و واحد آماری رادرک کند و انواع روش‌های گردآوری داده‌ها را بداند و برای هر یک مثالی بیاورد. مفهوم متغیر و انواع آن را بداند.	۱. مفهوم داده و واحد آماری رادرک کند و مشخص کند. ۲.جامعه آماری را درک کنند و برای آن مصداق پیدا کنند. ۳. نمونه تصادفی را توصیف کنند و مثال‌هایی برای آن بیان کنند. ۴. انواع روش‌های گردآوری داده‌ها) مشاهده، پرسش‌نامه، مصاحبه، دادگان را درک کرده و برای هر یک مثالی بیاورند. ۵. درک دقیق ازپارامتر و آماره داشته باشد و تفاوت آنها را تشخیص دهد. ۶. مفهوم متغیر را درک کنند و تفاوت آن را با داده بیان کنند. ۷.انواع متغیرها رابشناسند و تفاوت آنها رادرک کند و نوع متغیر رابتواند دقیق مشخص کند. ۸. مفهوم و تعریف «آمار» را بداند.	**درس۱: گردآوری داده‌ها**	*	*					۱ـ سؤالات از متن وتمرین‌های کتاب طراحی شود. ۲ـ نوع متغیر «نمره» درکتاب نسبتی معرفی شده هست درصورتی که فاصله‌ای است سؤالی در این مورد مطرح نشود. ۳ـ درمشخص کردن روش‌های گردآوری داده‌ها سؤال نامفهوم نباشد
با تشخیص و محاسبه شاخص‌های مرکزی و پراکندگی در مسائل آماری مرتبط این مسائل را حل کند	۱. میانگین داده‌ها را بتواند محاسبه کند. ۲.تعریف داده دور افتاده را بداند و بتواند درصورت وجود تشخیص دهد. ۳.میانه داده‌ها را بتواند پیدا کند. ۴.تعریفی از میانه و میانگین بتواند بنویسد. ۵. تأثیر داده دور افتاده درمیانگین و میانه بداند و شاخص مناسب را بتواند مشخص کند. ۶.واریانس و انحراف معیار داده‌ها را بتواند محاسبه کند. ۷.مفهوم مقدار (دوبرابر، یک برابر،سه برابر) انحراف معیارازمیانگین را بداند و بتواند آنها را بدست آورد. ۸.دامنه تغییرات را بتواند محاسبه کند. ۹. معیارهای پراکندگی و مرکزی را بداند و نام ببرد.	**درس۲: معیارهای گرایش به مرکز** **درس۳: معیارهای پراکندگی**	*	*	*				۱ـ سؤالات از تمرین‌های کتاب طراحی شود. ۲ـ برای محاسبه واریانس و انحراف معیار روش جدولی و فرمول هر دو درکلید مورد قبول باشد ۳ـ برای محاسبه میانگین و واریانس وانحراف معیار داده‌ها طوری انتخاب شوند که دانش‌آموز در محاسبه دچار چالش نشود. ۴ شاخص مد در کتاب آورده نشده وسؤال طرح نشود

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان درس (محتوا)	شناختی						ملاحظات
			به یاد آوردن	فهمیدن	بکاربستن	تحلیل	ارزیابی کردن	تولید کردن	
نمودارهای مختلف آماری را رسم و تفسیر کند.	۱.نمودار میله‌ای و دایره‌ای رابتواند رسم کند. ۲. نمودار میله‌ای و دایره‌ای رابتواند تفسیر کند. ۳. نمودار مناسب داده‌ها را تشخیص دهد. ۴. نمودار نقطه‌ای رابتواند رسم کند و تفسیرکند. ۵.نمودارجعبه‌ای را بتواند رسم کند و تفسیرکند. ۶. تعریف چارک اول و سوم رابداند و بتواند مشخص کند و بنویسد. ۷.روش رسم نمودار حبابی را بداند و بتواند رسم کند. ۸.طریقه رسم نمودار راداری رابداند و بتواند رسم کند. ۹. کاربرد رسم نمودار حبابی و راداری را تشخیص دهد.	**درس۱: نمودارهای یک متغیره** **درس۲: نمودارهای چند متغیره**	*	*	*	*			ـ سؤالات در حدکتاب باشد و عددهایی برای رسم نمودارداده شود که دانش‌آموز دچار چالش نشود

وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی
دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی ابتدایی و متوسطه نظری

عملکرد راهنمای آزمون‌های نهایی
سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۳

فهرست
ادبیات و علوم انسانی
علوم و معارف اسلامی
ریاضی فیزیک
علوم تجربی

۱۱۸

۱۱۰۲۱۴

فیزیک (۱)

دوره دوم متوسطه/ پایه دهم نظری

ادبیات و علوم انسانی | علوم و معارف اسلامی | ریاضی فیزیک | علوم تجربی

جدول هدف ـ محتوا و ارزشیابی کتاب درسی فیزیک (۱)

پرسش‌های اساسی:

» نقش فیزیک و اندازه‌گیری در زندگی چیست و چرا از مدل‌سازی برای بررسی پدیده‌های فیزیکی استفاده می‌کنیم ؟
» تفاوت کمیت‌های فیزیکی در چیست و ویژگی یکاهای اندازه‌گیری و کمیت‌های اصلی و فرعی کدام‌اند؟
» تبدیل یکاها به یکدیگر چگونه انجام می‌شود؟
» چه پدیده‌هایی را می‌توان برحسب نیروهای بین مولکولی توضیح داد؟
» علت وجود فشار و نیروی شناوری چیست وعوامل مؤثر بر فشار شاره‌ها کدام‌اند؟
» چه رابطه‌ای بین فشار، تندی و سطح مقطع یک لوله افقی محتوی شاره در حال حرکت وجود دارد؟
» قانون پایستگی انرژی چیست، چه رابطه‌ای بین کار و انرژی جنبشی و انرژی پتانسیل وجود دارد؟
» چگونه می‌توان بازده یک سامانه یا دستگاهی را محاسبه و با بازده دستگاه‌های دیگر مقایسه کرد؟
» دماسنجی بر چه اساسی انجام می‌شود و بین کمیت‌های فیزیکی مانند حجم، چگالی و ... با تغییر دما چه رابطه‌ای وجود دارد؟
» در تماس چند جسم با یکدیگر، چگونه می‌توان دمای تعادل را محاسبه کرد؟
» انتقال انرژی به صورت گرما به چه روش‌هایی صورت می‌گیرد؟

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان درس (محتوا)	سطوح شناختی									بارم بندی
			اولیه	مفهومی	روندی	یاد آوردن	فهمیدن	به‌کاربستن	تحلیل	ارزیابی	آفرینش	
آشنایی با فیزیک به عنوان یک علم تجربی و اهمیت اندازه گیری در آن و توصیف پدیده‌های فیزیکی توسط کمیت‌ها	توضیح دهند، مدل‌ها و نظریه‌های فیزیکی در طول زمان همواره معتبر نیستند.	فصل اول فیزیک و اندازه‌گیری	*			*	*					محتوای نظری ۳ نمره و فعالیت و آزمایش ۰/۵ نمره
	مدل‌سازی در فیزیک را توضیح دهند و عوامل کمتر تأثیرگذار روی مسئله را نادیده بگیرند و برخی پدیده‌ها و مسائل ساده را مدل‌سازی کنند.		*		*	-	*	*	*			
	اهمیت اندازه‌گیری در فیزیک را بیان کنند.		*	*	*	-	*	*				
	کمیت‌های فیزیکی را به دو دسته نرده ای و برداری تقسیم‌بندی کنند و کمیت‌های نرده‌ای و برداری را تشخیص دهند.		*			-	*	*				
	ویژگی‌های یکاهای اندازه‌گیری را بیان کنند و کمیت‌های اصلی و یکاهای اصلی دستگاه بین‌المللی را از یکای فرعی تشخیص دهند.		*			*	*	*				
	یکاهای فرعی را بر حسب یکاهای اصلی بر اساس نمادها بنویسند.		*	*		*	*	*				
	در مورد یکاهای اصلی طول، جرم و زمان توضیح دهند.		*			*						
	تبدیل یکاها به روش زنجیره‌ای یا روش‌های دیگر را انجام دهند و در استفاده از روابط، سازگاری یکاها را در نظر بگیرند.		*		*	-	-	*				
	تبدیل پیشوند یکاها را به درستی انجام دهند و نتیجه اندازه‌گیری‌ها و مقدار کمیت‌ها را به صورت نمادگذاری علمی ارائه دهند.		*		*	-	-	*				
	عوامل مؤثر بر افزایش دقت اندازه‌گیری را شرح دهند و نتیجه یک اندازه‌گیری را بر حسب دقت وسیله اندازه‌گیری بیان کنند.		*	*		-	*	*				
	آزمایش‌هایی را طراحی کنند که به کمک آنها بتوان اندازه‌گیری برخی از کمیت‌ها را انجام داد (مانند حجم یک قطره آب یا ضخامت یک سیم نازک یا چگالی یک جسم که شکل هندسی مشخصی ندارد و ...).			*	*	-	*	*	*			
	بر اساس رابطه چگالی یکی از سه کمیت مجهول؛ جرم، حجم و یا چگالی را محاسبه کنند.			*	*	-	*	*				
	از روی نمودار جرم بر حسب حجم، چگالی جسم‌ها را بتوانند مقایسه و به‌دست آورند.			*	*	-	*	*	*			

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان درس (محتوا)	سطوح شناختی									بارم بندی
			اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	به‌کاربستن	تحلیل	ارزیابی	آفرینش	
آشنایی با برخی از ویژگی‌های فیزیکی حالت‌های مختلف مواد، نیروهای بین‌مولکولی، فشار در شاره‌های ساکن و در حال حرکت به همراه برخی از کاربردهای آنها	ویژگی‌های مواد را در حالت‌های مختلف ماده بیان کرده و باهم مقایسه کنند.	فصل دوم ویژگی‌های فیزیکی مواد		*	*		*	*	*			محتوای نظری ۳/۷۵ نمره و فعالیت و آزمایش ۱/۲۵ نمره
	علت پدیده پخش در شاره‌ها را توضیح دهند.		*	*		*	*	*				
	برخی از ویژگی‌های فیزیکی مواد مانند؛ تراکم‌ناپذیری در مایعات، هم‌چسبی، دگرچسبی، کشش سطحی، ترشوندگی، اثر مویینگی را بر حسب نیروی بین مولکولی و خواص این نیروها توضیح دهند.		*	*		*	*	*	*			
	آزمایش‌هایی برای دیدن کشش سطحی، نیروی دگرچسبی، اثر مویینگی و ترشوندگی طراحی کنند.			*	*	-	*	-	*	-	*	
	علت وجود فشار در شاره ساکن را توضیح دهند، رابطه فشار در یک عمق مشخص از شاره را به دست آورند و عوامل مؤثر در فشار شاره‌ها را بیان کنند.			*	*	-	*	*	*			
	پرسش‌های کمی (مسئله) مربوط به فشار و نیرو در یک شاره را بر حسب یکاهای خواسته شده محاسبه کنند.			*	*	-	*	*				
	تغییر فشار هوا را بر حسب ارتفاع، رسم و تحلیل کنند.			*		*	*	*	*			
	چگونگی عملکرد فشارسنج‌های بارومتر و مانومتر را بیان کنند.		*	*		-	*	*				
	فشار پیمانه‌ای و فشار در یک عمق در شاره‌ها را بر حسب یکاهای خواسته شده محاسبه کنند.			*	*	-	*	*				
	علت به وجود آمدن نیروی شناوری را بیان و با مقایسه این نیرو و وزن جسم، وضعیت یک جسم در یک شاره را تحلیل کنند.		*	*		-	*	*	*			
	رفتار شاره‌های در حال حرکت را بر اساس اصل برنولی و معادله پیوستگی تحلیل کنند و کمیت‌های مرتبط خواسته شده را محاسبه کنند.			*	*	*	*	*	*			
	به کمک اصل برنولی برخی از پدیده‌ها و فناوری‌های مرتبط را بیان و تحلیل کنند.			*		-	*	*	*			

فهرست
ادبیات و علوم انسانی
علوم و معارف اسلامی
ریاضی فیزیک
علوم تجربی

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان درس (محتوا)	سطوح شناختی: اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	به‌کاربستن	تحلیل	ارزیابی	آفرینش	بارم بندی
آشنایی با مفاهیم و کمیت‌های کار، انرژی و توان و به‌کارگیری آنها در پدیده‌های طبیعی و فناوری	انرژی جنبشی اجسام متحرک را محاسبه و مقایسه کنند.	فصل سوم کار، انرژی و توان	*	*	*		-	*	*			محتوای نظری ۴/۵ نمره و فعالیت و آزمایش ۰/۵ نمره
	کار نیروهای ثابت وارد بر یک جسم و کار کل را محاسبه کنند.			*	*	-	*	*				
	با استفاده از قضیه کار- انرژی جنبشی، کمیت‌های خواسته شده را در مثال‌های واقعی و همچنین مسائل گوناگون محاسبه، مقایسه و تحلیل کنند.			*	*	-	*	*	*			
	مثال‌هایی از انواع انرژی پتانسیل را در شرایط گوناگون توصیف کنند.			*		*	*	*				
	رابطه بین کار نیروی وزن و تغییر انرژی پتانسیل گرانشی را به دست آورد و با استفاده از آن پرسش‌های کمی را محاسبه و تحلیل کند.			*	*	*	*	*				
	نشان دهند در غیاب نیروهای اتلافی، وقتی به یک جسم در حال سقوط یا جسمی که پرتاب شده است فقط نیروی گرانشی وارد شود، انرژی مکانیکی آن پایسته می‌ماند.			*		*	*	*				
	به کمک اصل پایستگی انرژی مکانیکی، کمیت‌های تندی یا ارتفاع جسم را در مثال‌های گوناگون محاسبه و تحلیل کنند.			*	*	*	*	*	*			
	به کمک مفهوم انرژی درونی و بر اساس قانون پایستگی انرژی، تبدیل انرژی‌ها در مثال‌های واقعی متفاوت را بیان و تحلیل کنند.			*		*	*	*	*			
	در مثال‌هایی که نیروهای اتلافی اصطکاک و مقاومت هوا حضور دارند، با استفاده از قانون پایستگی انرژی یا قضیه کار و انرژی جنبشی، کمیت‌های خواسته شده را محاسبه و تحلیل کنند.			*	*	-	*	*	*			
	توان متوسط وسایلی مانند موتورها را با استفاده از روابط این فصل، بر حسب یکاهای خواسته شده محاسبه کنند.		*	*	*	-	*	*				
	مفهوم بازده را بیان و آن را برای دستگاه‌های مختلف مانند پمپ یا تلمبه محاسبه و تحلیل کنند.			*	*	*	*	*	*			

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان درس (محتوا)	سطوح شناختی									بارم بندی
			اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	به‌کاربستن	تحلیل	ارزیابی	آفرینش	
تعمیق و گسترش مفاهیم مرتبط با دما و گرما و روابط آنها، و به کارگیری این روابط در تحلیل پدیده‌های پیرامون و فناوری‌ها	دما و دماسنجی را توضیح دهند و کمیت دماسنجی را در دماسنج‌ها مشخص کنند.	فصل چهارم دما و گرما		*	*			*	*			محتوای نظری ۷۵/۴ نمره و فعالیت و آزمایش ۷۵/۱ نمره
	با استفاده از روابط بین مقیاس‌ها، دما را بر حسب یکاهای مختلف محاسبه کنند.			*	*	-	*	*				
	عملکرد دماسنج ترموکوپل و کاربرد آن را ارائه دهند.				*	*	*	*				
	انبساط گرمایی را بر اساس دیدگاه میکروسکوپی توضیح دهند و مثال‌هایی از کاربرد اثر تغییر دما بر حجم مواد را بیان کنند.			*		*	*	*	*			
	با به‌کارگیری روابط مربوط به انبساط گرمایی مواد، میزان تغییر طول، مساحت، حجم یا چگالی مواد را محاسبه و تحلیل کنند.			*	*	-	*	*	*			
	آزمایشی برای اندازه‌گیری ضریب انبساط حجمی مایعی غیر از آب، طراحی کنند.			*	*	-	*	*	*	*	*	
	نحوه عملکرد دماسنج نواری دوفلزه و دماپا را توضیح دهند.			*		*	*	*	*			
	نمودارهای تغییر حجم و چگالی آب بر حسب دما را رسم و آنها را تحلیل و کاربرد انبساط غیرعادی آب در طبیعت را بیان کنند.			*		*	*	*	*			
	مفهوم گرما را تعریف کنند و به تعادل گرمایی رسیدن دو جسم سرد و گرم را از دیدگاه میکروسکوپی توضیح دهند.			*		*	*					
	به کمک مفاهیم ظرفیت گرمایی و گرمای ویژه، مقدار گرمای لازم برای تغییر دمای یک ماده را محاسبه و مقایسه کنند.			*	*	*	*	*	*			
	توضیح دهند که گرمای ویژه بالای آب چه کاربردی در طبیعت و فناوری دارد.			*		*	*	*	*			
	با استفاده از پایستگی انرژی در فرایند مبادله گرما بین چند جسم، دمای تعادل را محاسبه کنند.			*	*	-	-	*	*			

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان درس (محتوا)	سطوح شناختی									بارم بندی
			اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	به‌کاربستن	تحلیل	ارزیابی	آفرینش	
	به کمک گرماسنج و گرماسنجی، گرمای ویژه یک جسم را تعیین کنند.				*	-	*	*	*	*		
	تغییر حالت‌های مختلف ماده را با مثال بیان و گرفتن یا از دست دادن گرما در آنها را تعیین کنند.		*	*		*	*	*				
	فرایندهای ذوب، انجماد، تبخیر و میعان را توضیح دهند و عوامل مؤثر بر نقطه ذوب و نقطه جوش را بیان کنند.		*	*		*	*	*				
	به کمک مفهوم گرمای نهان ذوب، مقدار گرمای لازم برای تغییر حالت ماده از جامد به مایع و بالعکس را محاسبه و مقایسه کنند.			*	*	*	*	*	*			
	به کمک مفهوم گرمای نهان تبخیر، مقدار گرمای لازم برای تغییر حالت ماده از مایع به بخار و بالعکس را محاسبه و مقایسه کنند.			*	*	-	*	*	*			
	آزمایشی برای اندازه‌گیری گرمای نهان ذوب و تبخیر، طراحی کنند.				*	-	*	-	*	*	*	
	فرایند تبخیر سطحی و عوامل مؤثر بر سرعت آن را توضیح دهند و مقدار گرمای لازم برای انجام تبخیر در هر دمایی را محاسبه کنند.			*	*	*	*	*				
	انتقال گرما به سه روش رسانایی، همرفت و تابش را توضیح دهند و کاربردهای هر روش را در طبیعت و فناوری‌ها بیان کنند.		*	*		*	*	*				
	آزمایشی برای نشان دادن پدیده همرفت، طراحی کنند.		*	*		-	*	*				

فهرست
ادبیات و علوم انسانی
علوم و معارف اسلامی
ریاضی فیزیک
علوم تجربی

ملاحظات:

ـ لازم است حدود ۲۰ درصد نمره هر آزمون (۴ نمره) به ارزشیابی از بخش‌های مربوط به فعالیت‌ها و آزمایش‌های کتاب درسی و همچنین طراحی آزمایش اختصاص داده شود.

ـ نمره هر فصل حداکثر می‌تواند تا ۰/۵ نمره نسبت به جدول تغییر کند.

ـ از مطالب مربوط به: خوب است بدانید، زندگینامه دانشمندان و تاریخ علم، نتایج فعالیت‌های تحقیقی، واژه‌نامه، مواردی که در پاورقی برخی از صفحه‌های کتاب اشاره شده است، رمزینه‌های سریع پاسخ و پیوست‌ها، نباید پرسش یا مسئله‌ای در آزمون‌ها طراحی شود.

ـ در هر آزمون ثابت‌های فیزیکی مورد نیاز داده شود.

ـ نوشتن یکاها در پاسخ نهایی الزامی است.

ـ رعایت همه محدودیت‌های اعلام شده در مورد حد محتواها و مفاهیم در کتاب درسی، در ارزشیابی و طراحی سؤالات، الزامی است.

ـ در ارزیابی‌های مستمر و پایانی، انتظارات عملکردی مورد توجه قرار گیرد. فهرستی از این انتظارات و سهم آنها را در زیر می‌بینید.

ـ طراحی آزمایش: ۱ تا ۳ نمره

ـ تجزیه و تحلیل داده‌ها، رسم نمودار، نتیجه‌گیری از داده‌ها، پیش‌بینی و ...: ۲ تا ۴ نمره

ـ پاسخ به پرسش‌های مفهومی (کاربرد، استدلال و قضاوت): ۴ تا ۷ نمره

ـ توانایی حل پرسش‌های محاسباتی: ۷ تا ۱۰ نمره

ـ حل مسائل در شرایط جدید (کاربرد و استدلال): ۱ تا ۳ نمره

توجه: لازم به یادآوری است، نمونه انواع پرسش‌ها در سطوح مختلف یادگیری (یادآوردن، فهمیدن، به‌کار بستن، تحلیل، ارزیابی و آفریدن) در کتاب درسی هر پایه موجود است.

وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی
دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی ابتدایی و متوسطه نظری

عملکرد راهنمای آزمون‌های نهایی
سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۳

فهرست
ادبیات و علوم انسانی
علوم و معارف اسلامی
ریاضی فیزیک
علوم تجربی

۱۲۶

۱۱۰۲۱۶

زیست شناسی (۱)

دوره دوم متوسطه/ پایه دهم نظری

ادبیات و علوم انسانی | علوم و معارف اسلامی | ریاضی فیزیک | علوم تجربی

جدول هدف ـ محتوا و ارزشیابی کتاب درسی زیست‌شناسی (۱)

پرسش اساسی

» زیست‌شناسی چیست و به چه پرسش‌هایی پاسخ می‌دهد؟
» سطوح سازمان یابی حیات چیست، جانداران چه ویژگی‌هایی دارند و از چه مولکول‌هایی ساخته شده‌اند؟
» چه راه‌هایی برای تبادل مواد در یاخته وجود دارد؟
» چه بافت‌هایی در انسان وجود دارد، کار و ویژگی‌هایی آنها چیست؟
» چه سازوکارهایی برای گوارش غذا و جذب مواد مغذی وجود دارد؟
» چه سازوکارهایی برای تنظیم گوارش وجود دارد؟
» چه ارتباطی بین گوارش و سلامت انسان وجود دارد؟
» چه سازوکارهایی برای تبادل گازی و تنظیم آن وجود دارد؟
» چه ارتباطی بین تنفس و سلامت انسان وجود دارد؟
» چه سازوکارهایی برای گردش مواد وجود دارد؟
» چه ارتباطی بین گردش مواد و سلامت انسان وجود دارد؟
» چه سازوکارهایی برای دفع مواد زائد و تنظیم اسمزی وجود دارد؟
» چه سازوکارهایی برای تنظیم دفع مواد زائد وجود دارد؟
» چه ارتباطی بین دفع مواد زائد و سلامت انسان وجود دارد؟
» یاخته‌ها و سامانه‌های بافتی در گیاهان چه هستند، چگونه سازمان می‌یابند و چه عملکردی دارند؟
» چه ساختارهایی باعث رشد نامحدود گیاهان می‌شوند؟
» چه سازش‌هایی امکان تحمل شرایط دشوار را برای گیاهان فراهم می‌کنند؟
» گیاهان به چه مواد مغذی نیاز دارند و آنها را چگونه تأمین می‌کنند؟
» چه سازوکارهایی برای انتقال مواد در گیاهان وجود دارند؟
» چه همزیستی‌هایی به گیاهان در تأمین مواد مغذی کمک می‌کنند؟

هدف کلی	اهداف جزیی	سطوح شناختی						عنوان فصل	بارم (نمره)
		دانشی			فرایندی				
		اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	به‌کاربستن		
آشنایی با ماهیت، محدوده و تنوع علم زیست‌شناسی و کاربرد آن شناخت سطوح سازمان‌یابی حیات شناخت یاخته و راه‌های تبادل مواد	پرسش‌هایی که با علم زیست‌شناسی و علم‌تجربی می‌توان به آنها پاسخ داد را ارائه دهند.		*			*		فصل ۱: دنیای زنده	۳
	محدودیت‌های علم زیست‌شناسی را ارائه دهند.		*			*			
	ویژگی‌های زیست‌شناسی نوین و مثال‌هایی از آن را فهرست کنند.	*			*				
	معیارهای اخلاق زیستی را تشخیص دهند.		*		*				
	اهمیت رعایت اخلاق زیستی در انجام فعالیت‌ها و پژوهش‌های زیستی را تشخیص دهند.		*		*				
	مثال‌هایی از خدمات زیست‌شناسی نوین در پاسخ به نیازها را فهرست کنند.	*			*				
	سطوح سازمان‌یابی را فهرست کنند.	*			*				
	ویژگی‌های حیات را فهرست کنند.	*			*				
	انواع مولکول‌های زیستی را فهرست کنند.	*			*				
	بخش‌های متفاوت یاخته و اندامک‌های یاخته‌ای را فهرست کنند.	*			*				
	ساختار و عملکرد بخش‌های متفاوت یاخته را مقایسه کنند.		*		-	*			
	با در اختیار داشتن اطلاعات مورد نیاز راه تبادل یاخته با محیط را پیش‌بینی کنند.		*		-	-	*		
	ساختار و عملکرد انواع بافت‌ها در انسان را فهرست کنند.	*			*				
	نوع بافت را بر اساس ویژگی‌ها و کار آن تشخیص دهند.	*			-	*			

هدف کلی	اهداف جزیی	سطوح شناختی						عنوان فصل	بارم (نمره)
		دانشی			فرایندی				
		اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	به‌کاربستن		
شناخت سازوکارهای گوارش غذا و جذب مواد مغذی در انسان و چگونگی تنظیم گوارش	دلایلی برای وجود دستگاه گوارش ارائه دهند.		*		-	*		فصل ۲: گوارش و جذب مواد	۳/۵
	بخش‌های متفاوت دستگاه گوارش را فهرست کنند.	*			*				
	عملکرد بخش‌های دستگاه گوارش را فهرست کنند.	*			*				
	عملکرد بخش‌های دستگاه گوارش را مقایسه کنند.		*		-	*			
	گوارش مکانیکی و شیمیایی را مقایسه کنند.		*		-	*			
	عملکرد شیره‌های گوارشی را مقایسه کنند.		*		-	*			
	محل گوارش و جذب را فهرست کنند.	*			*				
	مثال‌هایی از ارتباط بین سلامت و دستگاه گوارش و اهمیت داشتن تغذیه سالم ارائه دهند.		*				*		
آشنایی با سازوکارهای گوارش در برخی جانداران	گوارش و جذب کربوهیدرات‌ها، پروتئین‌ها و چربی‌ها را مقایسه کنند.		*		-	*			
	تنظیم عصبی و هورمونی گوارش را ارائه دهند.		*			*			
	تفاوت گوارش در جاندار تک‌یاخته‌ای و پریاخته‌ای را ارائه دهند.		*		-	*			
	نقش چینه‌دان و سنگ‌دان در پرنده‌ها را فهرست کنند.	*			*				
	مزیتی برای نشخوارکنندگی ارائه دهند.		*			*			
	نقش میکروب‌ها در نشخوارکنندگان را ارائه دهند.		*			*			

هدف کلی	اهداف جزیی	سطوح شناختی						عنوان فصل	بارم (نمره)
		دانشی			فرایندی				
		اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	به‌کاربستن		
شناخت سازوکارهای مربوط به تبادلات گازی در انسان و تنظیم آن آشنایی با تبادلات گازی در برخی جانداران	دلایلی برای وجود دستگاه تنفس را ارائه دهند.		*		-	*		فصل ۳: تبادلات گازی	۲/۵
	واکنش تنفس یاخته‌ای را ارائه دهند.		*		-	*			
	بخش‌های متفاوت دستگاه تنفس را مقایسه کنند.		*			*			
	عملکرد بخش‌های دستگاه تنفس را مقایسه کنند.		*		-	*			
	هوای دمی و بازدمی را مقایسه کنند.		*		-	*			
	سازوکارهایی برای حمل گازهای تنفسی در خون ارائه دهند.		*			*			
	حرکات قفسه سینه در دم و بازدم را ارائه دهند.		*			*			
	حجم‌های تنفسی را فهرست کنند.	*			*				
	ظرفیت تنفسی، حیاتی و تام را فهرست کنند.	*			*				
	اعمال غیر تنفسی دستگاه تنفس را فهرست کنند.	*			*				
	مراکز و عوامل مؤثر در تنظیم تنفس را ارائه دهند.		*			*			
	تنفس نایدیسی، آبششی، ششی و پوستی را مقایسه کنند.		*		-	*			
	مثال‌هایی از ارتباط بین سلامت و دستگاه تنفس را ارائه دهند.		*			*			

هدف کلی	اهداف جزیی	سطوح شناختی						عنوان فصل	بارم (نمره)
		دانشی			فرایندی				
		اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	به‌کاربستن		
شناخت سازوکارهای مربوط به گردش مواد در انسان و تنظیم آن آشنایی با تنوع گردش مواد در برخی جانداران	دلایلی برای وجود دستگاه گردش مواد ارائه دهند.		*		-	*		فصل ۴: گردش مواد در بدن	۳/۵
	بخش‌های کلی دستگاه گردش مواد در انسان را فهرست کنند.	*			*				
	بخش‌های متفاوت قلب و عملکرد آنها را مقایسه کنند.		*			*			
	ارتباط صداهای قلب و وضعیت دریچه‌ها را فهرست کنند.	*			*				
	سه لایه اصلی دیواره قلب را فهرست کنند	*			*				
	اجزای شبکه‌هادی قلب و کار آنها را فهرست کنند	*			*				
	مراحل چرخه ضربان قلب را فهرست کنند	*			*				
	سه موج اصلی نوار قلب را فهرست کنند	*			*				
	ساختار و عملکرد سرخرگ و سیاهرگ را مقایسه کنند.		*			*			
	عوامل مؤثر در گردش خون سرخرگی را ارائه دهند.		*			*			
	عوامل مؤثر در جریان خون سیاهرگی را ارائه دهند.		*			*			
	ساختار و عملکرد مویرگ با سرخرگ و سیاهرگ را مقایسه کنند.		*		-	*			
	عوامل مؤثر در تبادل مواد در مویرگ‌ها را ارائه دهند.		*			*			
	اجزای دستگاه لنفی را فهرست کنند	*			*				
	مراکز و عمل مؤثر در تنظیم دستگاه گردش مواد را فهرست کنند	*			*				

هدف کلی	اهداف جزیی	سطوح شناختی						عنوان فصل	بارم (نمره)
		دانشی			فرایندی				
		اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	به‌کاربستن		
	کار اجزای تشکیل دهنده خون را مقایسه کنند.		*				*		
	مزیتی برای هسته نداشتن و شکل گویچه‌های قرمز را ارائه دهند.		*			*			
	منشا خون و مواد لازم برای تشکیل آن را ارائه دهند.		*			*			
	ارتباط بین لنف و خون را ارائه دهند.		*			*			
	چگونگی تنظیم تولید گویچه‌های قرمز را ارائه دهند.		*			*			
	انواع یاخته خونی را مقایسه کنند.		*		-	*			
	با استفاده از تعداد یاخته‌های خونی، در باره وضعیت سلامت نظر دهند.	*			-	-	*		
	چگونگی تشکیل گرده‌ها را فهرست کنند.	*			*				
	سازوکار تشکیل لخته و اهمیت آن را ارائه دهند.		*			*			
	نوع گردش خون بسته یا باز را تعیین کنند.		*		-	-	*		
	گردش خون ساده و مضاعف را مقایسه کنند.		*		-	*			
	مثال‌هایی از ارتباط بین دستگاه گردش خون و سلامت در انسان را ارائه دهند.		*				*		

هدف کلی	اهداف جزیی	سطوح شناختی						عنوان فصل	بارم (نمره)
		دانشی			فرایندی				
		اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	به‌کاربستن		
شناخت سازوکارهای مربوط به دفع مواد در انسان و تنظیم آن	دلایلی برای وجود دستگاه دفع مواد زائد ارائه دهند.		*		-	*		فصل ۵: تنظیم اسمزی و دفع مواد زائد	۲
	بخش‌های متفاوت دستگاه دفع مواد زائد را فهرست کنند.	*			*				
	عملکرد بخش‌های دستگاه دفع مواد زائد را مقایسه کنند.		*			*			
	ساختار درونی کلیه را تشخیص دهند.	*				*			
	بخش‌های متفاوت گردیزه و عملکرد آنها را ارائه دهند.		*			*			
	شبکه‌های مویرگی و گردش خون کلیوی را ارائه دهند.		*			*			
آشنایی با دفع در برخی جانداران	چگونگی و مراحل و سازوکار تشکیل ادرار را ارائه دهند.		*			*			
	مواد دفعی ادرار را تشخیص دهند.	*				*			
	سازوکار هورمونی برای تنظیم آب و میزان دفع آب از طریق ادرار را ارائه دهند.		*			*			
	در باره ارتباط بین سلامت و دستگاه دفع ادرار نظر دهند.		*				*		
	ساختارهایی در ارتباط با دفع مواد زائد در برخی جانداران را فهرست کنند.	*			*				
	تنظیم اسمزی در ماهیان آب شور و شیرین را مقایسه کنند.		*				*		

هدف کلی	اهداف جزیی	سطوح شناختی						عنوان فصل	بارم (نمره)
		دانشی			فرایندی				
		اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	به‌کاربستن		
شناخت تنوع یاخته‌ها و سامانه‌های بافتی و عملکرد آنها در گیاهان	بخش‌های متفاوت یاخته گیاهی را فهرست کنند.	*			*			فصل ۶: از یاخته تا گیاه	۳
	کار بخش‌های متفاوت یاخته گیاهی را تشخیص دهند.		*			*			
	ترکیباتی گیاهی را فهرست کنند.	*			*				
	مثال‌هایی از استفاده از ترکیبات گیاهی ارائه دهند.		*			*			
	ضرورت وجود تورژسانس در یاخته گیاهی را تشخیص دهند.		*		-	*			
شناخت سازش گیاهان با محیط	شرایط ایجاد تورژسانس و پلاسمولیز و نتایج آنها را مقایسه کنند.		*		-		*		
	یاخته گیاهی و جانوری را مقایسه کنند.		*		-	*			
	انواع یاخته‌های گیاهی را مقایسه کنند.		*		-	*			
	سامانه‌های بافتی در گیاهان را مقایسه کنند.		*		-	*			
	مریستم‌ها و عملکرد آنها را مقایسه کنند.		*		-	*			
	تک‌لپه و دولپه بودن گیاه را تعیین کنند.		*		-	*	*		
	سازوکارهای حفاظتی در گیاهان را پیش‌بینی کنند.		*		-	*	*		
	سازوکار سازش گیاهان با محیط را پیش‌بینی کنند.		*		-	*	*		

هدف کلی	اهداف جزیی	سطوح شناختی						عنوان فصل	بارم (نمره)
		دانشی			فرایندی				
		اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	به‌کاربستن		
شناخت مواد مورد نیاز گیاهان	مواد مغذی مورد نیاز گیاهان را فهرست کنند.	*			*			فصل ۷: جذب و انتقال مواد در گیاهان	۲/۵
شناخت سازوکارهای جذب و انتقال مواد در گیاهان	نقش‌هایی برای مواد مغذی در گیاهان ارائه دهند.		*			*			
	اهمیت گیاه خاک را ارائه دهند.		*			*			
	پیشنهادهایی برای بهبود خاک ارائه دهند.		*			*			
آشنایی با نقش همزیستی گیاهان با جانداران دیگر در تأمین مواد مغذی	انواع کودها را مقایسه کنند.		*			*			
	نمونه‌هایی از عملکرد گیاهان در بهبود خاک ارائه دهند.		*			*			
	همزیستی گیاهان با جانداران دیگر و اهمیت آن را ارائه دهند.		*			*			
	نمونه‌هایی از همزیستی گیاهان با جانداران دیگر را ارائه دهند.		*			*			
	نقش میکروارگانیسم‌ها را در تامین نیتروژن مورد نیاز گیاهان ارائه دهند.		*			*			
	علت شکارگری در گیاهان را ارائه دهند.		*		-	*			
	علت زندگی انگلی در گیاهان را ارائه دهند.		*		-	*			
	جابه‌جایی مواد در مسیرهای کوتاه و سازوکارهای مربوط به آنها را ارائه دهند.		*		-	*			
	انتقال آب و مواد معدنی در مسیرهای بلند و سازوکارهای مربوط به آن را ارائه دهند.		*		-	*			
	جابه‌جایی مواد در مسیرهای کوتاه و انتقال مواد در مسیرهای بلند را مقایسه کنند.		*		-	*			
	در باره باز یا بسته بودن روزنه‌های هوایی در شرایط متفاوت نظر دهند.		*		-	-	*		

هدف کلی	اهداف جزیی	سطوح شناختی						عنوان فصل	بارم (نمره)
		دانشی			فرایندی				
		اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	به‌کاربستن		
	ساختار و عملکرد روزنه آبی و هوایی را مقایسه کنند.		*		-	*			
	با اطلاعاتی که در اختیار دارند تعرق و تعریق را پیش‌بینی کنند.		*		-		*		
	شیره‌های گیاهی و مسیر حرکت آنها را مقایسه کنند.		*			*			
	محل منبع و مصرف را تعیین کنند.		*		-		*		

ملاحظات:

ـ ۱۰ تا ۱۵ درصد از آزمون به طراحی آزمایش، تجزیه و تحلیل داده‌ها و پیش‌بینی نتایج بر اساس داده‌ها و اطلاعات مندرج در پرسش و در سطح کاربست اختصاص دارد. ۲۰ تا ۳۰ درصد از نمره آزمون به پرسش‌هایی در سطح یادآوری و بقیه نمره به پرسش‌هایی در سطح مفهوم اختصاص دارد.

ـ طرح پرسش در سطح پایین‌تر فقط در صورتی مجاز است که در خانه مربوط به آن خط تیره (–) **نباشد**.

ـ فعل استفاده شده در اهداف جزیی، الزاما فعل مورد استفاده در پرسش امتحانی **نیست**. پرسش‌های امتحانی به شکل‌های متفاوت و با استفاده از افعال مربوط به هر سطح شناختی قابل طرح اند.

ـ محدوده محتوایی هر موضوع در کتاب درسی تعیین شده و رعایت آن الزامی است.

ـ طرح پرسش از **بیشتر بدانید، واژه شناسی، پاورقی‌ها و پیوست‌های** آخرکتاب در همه آزمون‌ها ممنوع است.

ـ تخصیص نمره به پاسخ، منطبق بر موضوع مورد پرسش است. مثال: در پاسخ به پرسش «پروتوپلاست چیست؟» به هر یک از دو پاسخ الف و ب، نمره کامل تعلق می‌گیرد و نیازی به بیان «یاختهٔ زنده» نیست.

الف: به مجموع هسته، سیتوپلاسم و غشا می‌گویند.

ب: چیزی/ بخشی است که دیوارهٔ یاخته آن را در برمی‌گیرد.

در صورتی به جزئیات، نمره اختصاص می‌یابد که در پرسش مورد تأکید باشد؛ مثلاً در پاسخ به پرسش «پروتوپلاست شامل چه بخش‌هایی است؟» فقط به پاسخی نمره تعلق می‌گیرد که دربردارنده عبارتی مشابه» به مجموع هسته، سیتوپلاسم و غشا می‌گویند» باشد.

ـ طرح پرسش‌هایی که پاسخ به آنها وابسته به حفظ کردن قیدها باشد، ممنوع است؛ مانند: بعضی، بیشتر، کمتر، گاهی، بسیاری.

ـ طرح پرسش از جزئیات شکل‌ها ممنوع است، مگر آنکه جزئیات در متن کتاب درسی تصریح شده باشند. مثال شکل ۱۵ فصل ۲، صرفا برای ارتباط کبد با دستگاه گوارش و درک این مفهوم است که خونِ سرشار از مواد مغذی از کبد عبور می‌کند. بنابراین طرح پرسشی مبنی بر جزئیات تشکیل سیاهرگ باب ممنوع است.

ـ طرح پرسش از شکل‌های مربوط به فعالیت‌های تشریح اندام‌ها ممنوع است.

ـ برای واژه‌هایی که برابرواژهٔ فارسی آنها در کتاب آمده است، هر دو واژه نوشته شوند؛ مانند راکیزه (میتوکندری)

وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی
دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی ابتدایی و متوسطه نظری

عملی راهنمای آزمون‌های نهایی
سال تحصیلی ۱۴۰۲-۰۳

فهرست
ادبیات و علوم انسانی
علوم و معارف اسلامی
ریاضی فیزیک
علوم تجربی

۱۳۸

۱۱۰۲۱۸

جغرافیای ایران

دوره دوم متوسطه/ پایه دهم نظری

ادبیات و علوم انسانی | علوم و معارف اسلامی | ریاضی فیزیک | علوم تجربی

جدول هدف ـ محتوا و ارزشیابی کتاب درسی جغرافیای ایران

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان فصل (محتوا)	سطوح شناختی: دانشی – اولیه	دانشی – مفهومی	دانشی – روندی	فرایندی – یادآوری	فرایندی – فهمیدن	فرایندی – کاربستن	بارم‌بندی
آشنایی دانش‌آموزان با مفهوم علم جغرافیا و درک رابطه متقابل انسان و محیط پیرامون	مفهوم «علم جغرافیا» و نقش آن در زندگی انسان را بیان کند.	فصل اول جغرافیا چیست؟	*	*	*		*		۲
	مفاهیم اساسی دانش جغرافیا با ارائه مثال بیان کند.			*			*		
	عملکرد متفاوت انسان در محیط طبیعی را با ذکر مثال شرح دهد.			*	*			*	
	مفهوم «محیط جغرافیایی» را تفسیر کند.		*	*			*		
	مفهوم دید ترکیبی در جغرافیا را تحلیل کند.			*	*		*		
	دیدترکیبی را درحل مسایل محیط پیرامون با (ذکر مثال) به کار بندد.			*				*	
	سؤال‌های کلیدی درجغرافیا و اهمیت هر کدام را شرح دهد.			*				*	
	مراحل پژوهش در جغرافیا را فهرست کند.			*			*		
	هریک از گام‌های تحقیق و ترتیب آنها را در قالب مثال شرح داده و تحلیل کند.			*	*			*	
	مفهوم «تدوین فرضیه» و اهمیت فرضیه‌سازی در مسیر پژوهش را تحلیل کند.			*	*			*	
	انواع روش‌های جمع‌آوری اطلاعات (روش‌های میدانی و روش‌های کتابخانه‌ای) را با هم مقایسه کند.		*	*	*			*	
	اهمیت نتیجه‌گیری در مسیر پژوهش را تفسیر کند.			*	*			*	

فهرست
ادبیات و علوم انسانی
علوم و معارف اسلامی
ریاضی فیزیک
علوم تجربی

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان فصل (محتوا)	سطوح شناختی: دانشی: اولیه	دانشی: مفهومی	دانشی: روندی	فرایندی: یادآوری	فرایندی: فهمیدن	فرایندی: کاربستن	بارم‌بندی
آشنایی با موقعیت جغرافیایی، شرایط و ویژگی‌های ناهمواری‌ها، آب و هوا و منابع آب ایران	مفهوم « موقعیت جغرافیایی » (نسبی و مطلق)را تفسیر کند.	فصل دوم جغرافیای طبیعی ایران	*	*			*		۹
	طول وعرض جغرافیایی ایران روی نقشه مشخص کند.		*	*				*	
	نقش عوامل مؤثر دراهمیت موقعیت نسبی ایران را نفسیر کند.		*	*	*		*		
	دلایل اهمیت منطقه خلیج فارس و تنگه هرمزرا بیان کند.		*	*	*	*	*		
	اهمیت دسترسی کشورمان به آب‌های آزادرا تحلیل کند.		*	*				*	
	بین ناهمواری‌ها ی کشورمان و پراکندگی جمعیت ارتباط برقرارکند.		*	*	*		*		
	عوامل مؤثر درپیدایش و تغییر شکل ناهمواری‌های ایران را شرح دهد.			*	*		*		
	تقسیمات ناهمواری‌های ایران را روی نقشه جانمایی کند.		*	*	*			*	
	تفاوت میان «هوا» و « آب و هوا» را شرح دهد.			*			*		
	چگونگی پیش بینی هوا و کاربرد تصاویر ماهواره ای در آن را به تفصیل بیان کند.			*	*			*	
	عوامل مؤثر برآب و هوای ایران رابا مقایسه مراکز استان‌ها بر روی نقشه بر اساس عوامل مورد نظرتشریح کند.			*	*			*	
	علل به وجود آمدن بیابان‌ها در ایران (بیابان لوت و دشت کویر) را تحلیل کند.			*	*			*	
	تاثیر آب و هوا بر زندگی ساکنین سرزمین ایران را تحلیل کند.			*	*			*	
	شرایط وارونگی هوا را با شرایط عادی آن مقایسه کند.			*				*	
	ویژگی‌های رودهای ایران را بیان کند.		*	*			*		
	مفهوم «کانون‌های آبگیر» و انواع آن در کشورمان راتوضیح دهد.			*			*		
	مفهوم « حوضه آبریز» و انواع آن در کشورمان را شرح دهد.			*			*	*	
	دریاهای ایران (ویژگی‌ها و دلایل اهمیت آنها) را تشریح کند.		*	*			*		
	علل آلودگی دریاهای ایران را تفسیر کند.			*	*		*		
	انواع دریاچه‌های ایران را توصیف کند.		*	*			*		
	روند تغییرات دریاچه ارومیه را بیان کند.			*	*		*		

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان فصل (محتوا)	سطوح شناختی						بارم‌بندی
			دانشی			فرایندی			
			اولیه	مفهومی	روندی	یادآوری	فهمیدن	کاربستن	
آشنایی با ویژگی‌های جمعیت، تقسیمات کشوری، سکونتگاه‌ها و توان‌های اقتصادی ایران	عوامل تأثیرگذار درپراکندگی جمعیت ایران را بیان کند.	فصل سوم جغرافیای انسانی ایران	*	*		*			۹
	مفهوم رشد جمعیت و انواع آن را توضیح دهد.		*	*	*	*			
	رشد طبیعی جمعیت و مسائل مربوط به آن را حل کند.			*				*	
	رشد مطلق جمعیت و مسائل مربوط به آن را حل کند.			*				*	
	زمان دوبرابر شدن جمعیت را محاسبه کند.			*				*	
	هرم سنی ایران و سایرکشورها را باهم مقایسه کند.		*	*	*			*	
	دلایل اهمیت و کاربرد هرم سنی را تبیین کند.			*	*		*		
	عوامل جمعیتی تأثیرگذار بر برنامه‌ریزی‌های اقتصادی و اجتماعی را تحلیل کند.			*	*		*		
	مفهوم مهاجرت و دلایل شکل گیری آن راشرح دهد.		*	*		*			
	انواع مهاجرت و اثرات آنها را بیان کند.			*			*		
	سیاست‌های کلی جمعیت در ایران را تحلیل کند.			*	*			*	
	تاریخچه تقسیمات کشوری در ایران را بیان کند.			*		*			
	اهداف تقسیمات کشوری در ایران را فهرست کند.		*	*			*		
	سلسله مراتب تقسیمات کشوری ایران را (استان،شهرستان ، بخش و دهستان) با درنظرگرفتن مشخصات هریک شرح دهد.			*			*		
	مفهوم سکونتگاه از دید علم جغرافیا را بیان کند.			*			*		
	عوامل مؤثر در شکل‌گیری و گسترش سکونتگاه‌ها از گذشته تا کنون را توصیف کند.			*	*		*		

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان فصل (محتوا)	سطوح شناختی						بارم بندی
			دانشی			فرایندی			
			اولیه	مفهومی	روندی	یادآوری	فهمیدن	کاربستن	
	ویژگی‌های انواع سکونتگاه درکشورمان را توضیح دهد.			*			*		
	اشکال سکونتگاه‌های شهری و روستایی را با استفاده ازشکل توصیف کند.			*	*			*	
	تغییرات جمعیتی سکونت‌گاه‌های ایران با استفاده از نمودار تحلیل کند.			*	*			*	
	شهرهای پرجمعیت و کم جمعیت را با هم مقایسه کند.		*	*	*			*	
	مفهوم « نقش شهر » و ویژگی‌های آن را شرح دهد.		*	*		*			
	مفهوم «شهر گریزی » علل شکل گیری آن را بیان کند.		*	*			*		
	انواع فعالیت‌های اقتصادی و ویژگی‌های هریک را فهرست کرده و شرح دهد.		*	*			*		
	اهمیت جایگاه فعالیت‌های کشاورزی و دلایل تنوع محصولات آن در ایران را تحلیل کند.			*	*		*		
	اهمیت جایگاه فعالیت‌های صنعتی و انواع آن در ایران را تبیین کند.			*	*		*		
	ارتباط میان پراکندگی صنایع ومعادن کشوربا استفاده از نقشه را تحلیل کند.			*	*			*	
	جایگاه فعالیت‌های خدماتی و انواع آن را درایران توصیف کند.			*	*		*		
	جاذبه‌های گردشگری ایران را با استفاده از تصاویر و مدل‌ها تفسیر کند.			*				*	

ملاحظات:

ـ از آیات قرآن کریم مندرج در کتاب درسی سؤالی طراحی نشود.

ـ فعالیت‌های کتاب درسی جهت تکمیل فرایند یادگیری طراحی شده‌اند در صورتی که پاسخ آنها به‌طور مشخص در محتوای کتاب درسی درج شده باشد می تواند در طراحی سؤال مورد استفاده قرار گیرد.

ـ از طراحی سؤال به صورت نقشه گنگ خودداری فرمایید.

ـ پیشنهاد می‌شود از نقشه‌ها، مدل‌ها، تصاویر و نمودارهایی که در راستای تکمیل و تثبیت فرایند یادگیری است، در صورتی استفاده شود که متن مرتبط با آنها در محتوای کتاب درسی موجود باشد.

وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی
دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی ابتدایی و متوسطه نظری

عملی برای آزمون‌های نهایی

سال تحصیلی ۱۴۰۲-۰۳

فهرست
ادبیات و علوم انسانی
علوم و معارف اسلامی
ریاضی فیزیک
علوم تجربی
۱۴۴

تاریخ (۱)
ایران و جهان باستان

۱۱۰۲۱۹

دوره دوم متوسطه/ پایه دهم نظری

ادبیات و علوم انسانی | علوم و معارف اسلامی | ریاضی فیزیک | علوم تجربی

فهرست
ادبیات و علوم انسانی
علوم و معارف اسلامی
ریاضی فیزیک
علوم تجربی

جدول هدف ـ محتوا و ارزشیابی کتاب درسی تاریخ (۱) ایران و جهان باستان

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان فصل (محتوا)	سطوح شناختی			بارم‌بندی
			فرایندی			
			یادآوردن	فهمیدن	کاربستن	
آشنایی با چیستی تاریخ، معرفت تاریخی، شیوه‌های پژوهش در تاریخ و فواید و کارکردهای آن.	معانی و مفاهیم گوناگون تاریخ را بیان کرده و برای هر کدام مثالی بیاورد؛	درس یک؛ تاریخ و تاریخ‌نگاری			*	۲ نمره همراه با درس دو و سه
	تعریفی جامع و علمی از علم تاریخ ارائه نماید؛			*		
	پیشینه و خاستگاه تاریخ‌نگاری را، با معرفی نمونه‌هایی از کهن‌ترین متون تاریخی، بیان کند؛				*	
	تفاوت وقایع نگاری را با تاریخ نگاری نوین شرح دهد و مقایسه کند؛		-----	*		
	مراحل پژوهش تاریخی را بیان کرده و ویژگی‌های هر مرحله را توضیح دهد؛		-----		*	
	منابع و مآخذ پژوهش تاریخ را دسته‌بندی کند؛				*	
	منابع و مآخذ را در یک پژوهش تاریخی ارزیابی و مقایسه کند؛				*	
	نقش و اهمیت مطالعه تاریخ را در تقویت حسن میهن‌دوستی و تحکیم هویت ملی توضیح دهد؛		-----	*		
	کارکرد و تأثیر مطالعه تاریخ را در کمک به شناخت زمان حال و درک مسائل و چالش‌های موجود شرح دهد.		----	*		

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان فصل (محتوا)	سطوح شناختی: فرایندی: یادآوردن	سطوح شناختی: فرایندی: فهمیدن	سطوح شناختی: فرایندی: کاربستن	بارم‌بندی
درک اهمیت زمان و مکان در مطالعه گذشته و ارزیابی تأثیر شرایط و عوامل جغرافیایی بر رویدادها و تحولات تاریخی .	نقش زمان را در مطالعات تاریخی بیان کرده و در مورد ابداع گاه‌شماری و کارکرد آن توضیح دهد؛	درس دو؛ تاریخ؛ زمان و مکان	----	*		۲ نمره همراه با درس یک و سه
	نحوه سنجش زمان (گاه‌شماری) در تمدن‌های مصر، بین‌النهرین و روم را بیان کرده و مقایسه کند؛		-----	*		
	ویژگی‌های گاه‌شماری اوستایی و جلالی را شرح دهد؛		----	*		
	با رجوع به جدول نام‌های ماه‌ها و روزها در گاه‌شماری اوستایی، معانی و دلالت‌های فکری و فرهنگی این نام‌گذاری‌ها را بیان کند؛		----		*	
	نمودار خط زمان را تعریف کرده و بتواند رویدادهای تاریخی یک دوره را بر روی آن نمایش دهد؛				*	
	نقش مکان و عوامل جغرافیایی را در رویدادهای تاریخی درک و بیان کند؛		----	*		
	تأثیر محیط طبیعی و عوامل جغرافیایی را بر شکل‌گیری تمدن‌ها تبیین کند.		----	*		
شناخت موضوع، هدف، روش و ابزارهای علم باستان‌شناسی و درک اهمیت یافته‌های این علم در مطالعات تاریخی .	موضوع، هدف و روش علم باستان‌شناسی را توضیح دهد؛	درس سه؛ باستان‌شناسی؛ در جست‌وجوی میراث فرهنگی		*		۲ نمره همراه با درس یک و دو
	مکان یا محوطه‌های باستانی را دسته‌بندی کند؛		----		*	
	مراحل کار در باستان‌شناسی را بیان کرده و ویژگی‌های هر مرحله را شرح دهد؛		---	*		
	برخی از ابزارهای مهم شناسایی و کشف آثار باستانی را فهرست کند؛		*			
	برخی از روش‌های تعیین سن آثار باستانی را فهرست کند؛		*			
	کارکرد موزه را توضیح داده و موزه‌های مشهور جهان را معرفی کند؛			*		
	رابطه علم تاریخ و باستان‌شناسی را شرح دهد؛		----	*		
	درباره اهمیت علم باستان شناسی گزارشی کوتاه ارائه دهد.		----	*		

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان فصل (محتوا)	سطوح شناختی			بارم‌بندی
			فرایندی			
			یادآوردن	فهمیدن	کاربستن	
شناسایی و تجزیه و تحلیل مراحل و عوامل مؤثر بر پیدایش و تکامل تمدن و شناخت ویژگی‌ها و دستاوردهای تمدن‌های کهن بین‌النهرین و مصر.	مراحل و دوره‌های زندگی انسان را فهرست کرده و توصیف کند؛	**درس چهار؛ پیدایش تمدن؛ بین‌النهرین و مصر**		*		۱ نمره
	معیارهای تقسیم‌بندی و نام‌گذاری دوره‌های زندگی انسان از تاریخ را استنباط کرده و شرح دهد؛		----	*		
	روند تغییر و تحولات زندگی انسان پیش از تاریخ (تنها با رجوع به متن کتاب) را با استفاده از نمودار خط زمان نشان دهد؛		----	----	*	
	ابداع کشاورزی به عنوان یک رویداد سرنوشت‌ساز را درک کرده و آثار و پیامدهای آن را شرح دهد؛			*		
	شرایط و عوامل جغرافیایی و طبیعی تأثیرگذار بر شکل‌گیری تمدن‌های باستانی بین‌النهرین و مصر را توضیح دهد؛		----	*		
	برجسته‌ترین دستاوردهای تمدنی مردمان بین‌النهرین و مصر باستان را در ابعاد سیاسی، اقتصادی، دینی، فرهنگی و معماری، فهرست کرده و معرفی نماید؛			*		
	برخی از ویژگی‌های شاخص تمدن‌های باستانی بین‌النهرین و مصر را مقایسه و شباهت‌ها و تفاوت‌های آنها را بیان کند؛		----	*		
	محدوده جغرافیایی تمدن‌های مصر و بین‌النهرین را استفاده از نقشه‌های تاریخی نشان دهد؛		----	----	*	
	محدوده زمانی شکل‌گیری و گسترش تمدن‌های مصر و بین‌النهرین را از متن کتاب استخراج کرده و روی نمودار خط زمان نشان دهد.		----	----	*	
شناخت عوامل و شرایط مؤثر بر شکل‌گیری تمدن‌های باستانی در هند و چین و ارزیابی ویژگی‌ها و دستاوردهای این تمدن‌ها به صورت مقایسه‌ای.	شرایط و عوامل طبیعی و جغرافیایی مؤثر بر شکل‌گیری تمدن در هند و چین را شرح داده و ارزیابی کند؛	**درس پنج؛ هند و چین**	----	*		۱/۵ نمره به همراه درس شش
	چگونگی شکل‌گیری تمدن‌های باستانی هند و چین را به اختصار شرح دهد؛			*		
	دستاوردهای شاخص تمدن کهن هند را در زمینه سیاست، اقتصاد، هنر و فرهنگ شرح دهد؛			*		
	برجسته‌ترین دستاوردهای تمدن چین باستان را در زمینه سیاست، اقتصاد و فرهنگ بیان نماید؛			*		
	افکار و عقاید و آیین برهمنی، بودائیسم و کنفوسیوس را تشریح و مقایسه کند؛		----	*		
	محدوده جغرافیایی تمدن‌های هند و چین را با استفاده از نقشه‌های تاریخی نشان دهد؛		----	----	*	
	محدوده زمانی شکل‌گیری و گسترش تمدن‌های هند و چین را از متن کتاب استخراج کرده و روی نمودار خط زمان نشان دهد.		----	----	*	

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان فصل (محتوا)	سطوح شناختی: فرایندی: یادآوردن	فهمیدن	کاربستن	بارم‌بندی
شناخت خاستگاه جغرافیایی، ویژگی‌ها، دستاوردهای شاخص و فراز و فرود تمدن‌های یونان و روم باستان و پیوندهای آنها با سایر تمدن‌ها	خاستگاه جغرافیایی تمدن یونان و روم و ویژگی‌های طبیعی و سرزمینی آن را توصیف کند؛		----	*		۱/۵ نمره به همراه درس پنج
	پیشینه و چگونگی شکل‌گیری تمدن یونان باستان را توضیح دهد؛		----	*		
	ویژگی‌های سیاست و حکومت را در یونان و روم باستان بیان و آن را با وضعیت سیاسی دیگر تمدن‌های باستانی مقایسه کند؛		----		*	
	مهم‌ترین دستاوردهای علمی و فکری یونانیان باستان را ارزیابی نماید؛			*		
	تغییر و تحولات نظام سیاسی و حکومتی روم باستان را شرح دهد؛			*		
	برجسته‌ترین دستاوردهای تمدن روم باستان را در زمینه هنر، معماری و مهندسی بیان نماید؛			*		
	وضعیت و تحولات دین مسیحیت را در قلمرو روم باستان به اختصار توضیح دهد؛			*		
	محدوده جغرافیایی تمدن‌های یونان و روم را با استفاده از نقشه‌های تاریخی نشان دهد؛		----	----	*	
	محدوده زمانی شکل‌گیری و گسترش تمدن‌های یونان و روم را از متن کتاب استخراج کرده و روی نمودار خط زمان نشان دهد.		----	----	*	
شناخت دوره‌های اسطوره‌ای و تاریخی تاریخ ایران و نتایج پژوهش‌های تاریخی و کشفیات باستانشناسی درباره تاریخ ایران باستان و منابع آن دوره .	مفهوم افسانه و اسطوره و ارتباط آن با تاریخ را شرح داده و بخش افسانه‌ای و اسطوره‌ای را از بخش تاریخی ایران بازشناسد و در مورد هریک توضیح دهد؛	**درس هفت؛ مطالعه و کاوش در گذشته‌های دور**			*	۱/۵ نمره به همراه درس هشت
	سلسله‌های افسانه‌ای و اسطوره‌ای ایران را به ترتیب نام ببرد؛		*			
	دیدگاه مورخان پیشین در مورد تاریخ ایران باستان را با دیدگاه مورخان امروزی مقایسه کند؛			*		
	پیشینه تحقیقات جدید درباره ایران باستان و نتایج کاوش‌های باستان‌شناسی و پژوهش‌های تاریخی در مورد تاریخ ایران باستان را شرح دهد؛			*		
	منابع تاریخ ایران باستان را دسته‌بندی و معرفی کند؛				*	
	وضعیت تاریخ نگاری ایران باستان را با تاریخ‌نگاری یونان و روم باستان مقایسه کند؛		----	*		
	عوامل موثر بر تحول شناخت تاریخی نسبت به ایران باستان در دو قرن اخیر را شرح دهد.		----	*		

فهرست
ادبیات و علوم انسانی
علوم و معارف اسلامی
ریاضی فیزیک
علوم تجربی

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان فصل (محتوا)	سطوح شناختی			بارم‌بندی
			فرایندی			
			یادآوردن	فهمیدن	کاربستن	
آشنایی با نقش موقعیت و شرایط جغرافیایی در شکل‌گیری تمدن در ایران، پیشینه حضور انسان در ایران، مراحل و تحولات زندگی، هنر، صنعت، معماری، فرهنگ، زبان و اعتقادات از پیش از تاریخ تا پایان تمدن ایلامی.	نقش موقعیت جغرافیایی فلات ایران را در شکل‌گیری تمدن در ایران شرح دهد؛	درس هشت؛ سپیده‌دم تمدن ایرانی	----	*		۱/۵ نمره به همراه درس هفت
	سکونتگاه‌های پیشاآریایی سرزمین ایران را بر روی نقشه جانمایی کند؛				*	
	سابقه حضور انسان در فلات ایران را بر اساس شواهد توضیح دهد؛				*	
	شیوه‌های زندگی و شکل‌گیری نخستین سکونتگاه‌ها در ایران را بیان کند؛			*		
	در مورد قدمت و پیشرفت‌های صنعت سفالگری، فلزکاری، هنر و معماری در دوره پیش از تاریخ در ایران، توضیح دهد؛			*		
	چگونگی شکل‌گیری حکومت ایلامی و روابط آن با سرزمین‌های مجاور و دستاوردهای آن را توضیح دهد؛			*		
	شهرهای معروف تمدن ایلامی را معرفی کند و در مورد اوضاع اقتصادی، صنعتی و هنر و معماری آنها توضیح دهد؛			*		
	اعتقادات مذهبی مردمان ایلام قدیم را با اعتقادات مردمان بین‌النهرین مقایسه کند؛		----	*		
	جایگاه زن در تمدن ایلامی را شرح دهد			*		
	روند تغییر و تحولات زندگی انسان پیش از تاریخ در ایران تا پایان دوره ایلامیان (تنها با رجوع به متن کتاب) را با استفاده از نمودار خط زمان نشان دهد		----	----	*	
	محدوده جغرافیایی تمدن ایلام را با استفاده از نقشه‌های تاریخی نشان دهد		----	----	*	

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان فصل (محتوا)	سطوح شناختی: فرایندی: یادآوردن	فهمیدن	کاربستن	بارم‌بندی
درک موضوع مهاجرت آریایی‌ها به ایران، چگونگی تشکیل حکومت‌های ماد و هخامنشی و اقدامات سیاسی، نظامی، اقتصادی و اجتماعی شاهان این حکومت‌ها و روابط آنها با همسایگان.	مفهوم واژه‌های آریایی، ایران و هند و اروپایی را بیان کند؛	درس نهم؛ از ورود آریاییها تا پایان هخامنشیان		*		۲ نمره
	چگونگی تشکیل حکومت ماد و فراز و فرود آن و اقدامات فرمانروایان تأثیرگذار مادی را شرح دهد؛			*		
	قلمرو حکومت ماد و تمدن‌های معاصر آن را روی نقشه جانمایی کند؛		----	----	*	
	موقعیت سیاسی پارس‌ها پیش از تشکیل حکومت فراگیر هخامنشیان را شرح دهد؛		----		*	
	چگونگی تشکیل حکومت هخامنشی را بیان کند؛			*		
	جنبه‌های سیاسی و نظامی فتوحات کورش هخامنشی را بررسی کرده و رفتار کورش هخامنشی با مردمان سرزمینهای فتح شده را با رفتار فاتحان آن دوره مقایسه کند؛				*	
	فتوحات هخامنشیان و دستاوردهای این فتوحات را تشریح کند؛			*		
	ضمن نشان دادن محدوده جغرافیایی حکومت مادها و هخامنشیان روی نقشه، اهمیت و موقعیت سیاسی حکومت هخامنشی را از طریق بررسی نقشه و قلمرو جغرافیایی آن ارزیابی کند؛		----	----	*	
	اقدامات داریوش یکم در جهت تثبیت حکومت هخامنشی را فهرست کرده و ارزیابی کند؛			*		
	نقش موقعیت جغرافیایی در شکل‌گیری روابط هخامنشیان و یونان را بررسی کند؛		----	*		
	علل و پیامدهای جنگ‌های ایران و یونان در زمان هخامنشیان را بررسی کند؛				*	
	علل ضعف و سقوط حکومت هخامنشیان را شرح داده و ارزیابی کند؛			*		
	دستاوردهای حکومت هخامنشیان را فهرست کند؛		*			
	مهم‌ترین رخدادهای ایران را بر روی خط زمان از زمان مهاجرت آریاییان تا سقوط هخامنشیان با استفاده از متن درس به صورت حدودی نشان دهد		----	----	*	

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان فصل (محتوا)	سطوح شناختی			بارم‌بندی
			فرایندی			
			یادآوردن	فهمیدن	کاربستن	
درک چگونگی شکل‌گیری و شیوه فرمانروایی حکومت‌های اشکانیان و ساسانیان، روابط ایران با چین، علل و عوامل درگیری‌های ایران و روم، مشکلات داخلی و خارجی زمان فرمانروایی ساسانیان و علل ضعف حکومت ساسانی.	وضعیت ایران در دوره حاکمیت اسکندر و سلوکیان را تشریح کند؛	درس دهم؛ اشکانیان و ساسانیان		*		۲ نمره
	چگونگی تأسیس حکومت اشکانی و تثبیت و تداوم آن را تشریح کند				*	
	ضمن نشان دادن محدوده جغرافیایی اشکانیان روی نقشه، اهمیت و موقعیت سیاسی حکومت اشکانی و تفاوت قلمرو این حکومت با قلمرو هخامنشیان را از طریق بررسی نقشه و قلمرو جغرافیایی آن ارزیابی کند		----	----	*	
	روابط اشکانیان با چین و روم را شرح داده و در مورد اختلافات و درگیری‌های آنها با امپراتوری روم و نتایج آن توضیح دهد؛			*		
	دستاوردهای سیاسی و فرهنگی حکومت اشکانی را توضیح دهد؛			*		
	علل و عوامل تضعیف و سقوط حکومت اشکانی را بیان کند			*		
	خاستگاه حکومت ساسانی و چگونگی انتقال حکومت از اشکانیان به ساسانیان و تثبیت و تداوم سلسله را شرح دهد؛			*		
	ضمن نشان دادن محدوده جغرافیایی ساسانیان روی نقشه، اهمیت و موقعیت سیاسی حکومت ساسانی و تفاوت قلمرو این حکومت با قلمرو اشکانیان را از طریق بررسی نقشه و قلمرو جغرافیایی آن ارزیابی کند؛		----	----	*	
	مشکلات داخلی و سیاسی حکومت ساسانیان را دسته‌بندی و بیان کند؛			*		
	دلایل بروز جنبش مزدک و شیوه برخورد حکومت ساسانی با آن بیان کند؛			*		
	دلایل تداوم اختلاف ایران و امپراتوری روم در دوره ساسانیان را دسته‌بندی و فهرست کند؛				*	
	در مورد نقش اختلافات داخلی در تضعیف حکومت ساسانی استدلال کند؛		----	*		
	دوران ضعف و چگونگی سقوط ساسانیان را شرح داده و عوامل مؤثر در سقوط ساسانیان را فهرست کند.			*		
	مهم‌ترین رخدادهای ایران در دوره اشکانیان و ساسانیان را بر روی خط زمان (با توجه به متن درس) نشان دهد؛		----	----	*	

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان فصل (محتوا)	سطوح شناختی			بارم‌بندی
			فرایندی			
			یادآوردن	فهمیدن	کاربستن	
درک ساختار قدرت سیاسی و نظامی، شیوه حکومت و نظام اداری و سیستم قضایی حکومتهای ایران باستان .	نظام سیاسی و اداری حکومت ماد را ارزیابی کند؛	درس یازدهم؛ آیین کشورداری		*		۲نمره
	ضمن توصیف جایگاه وشیوه حکومتداری شاهان هخامنشی ، اقدامات سیاسی ـ اداری آنها را فهرست کرده و شرح دهد؛			*		
	نظام اداری و مالی و تقسیمات داخلی و ساختار تشکیلات حکومتی سلوکیان، اشکانیان و ساسانیان را شرح دهد			*		
	شیوه مدیریت ایالات و تصمیم‌گیری سیاسی در دوره‌های مختلف را مقایسه کند		----		*	
	ساختار قدرت سیاسی و جایگاه شاه در حکومت در دوره‌های مختلف را شرح داده و مقایسه کند				*	
	بنیادهای دینی قضاوت و دادرسی و شکل‌های آن در دوره‌های مختلف را تشریح کند؛			*		
	وضعیت قضاوت و دادرسی در دوره‌های مختلف را مقایسه کند			*		
	سازمان و تجهیزات سپاه در دوره های مختلف را توصیف کند			*		
	وضعیت نظامی دوره های مختلف را مقایسه کند؛			*		
درک ساختار و جایگاه طبقات اجتماعی و خانواده در جامعه ایران عهد باستان.	جایگاه و ساختار طبقات اجتماعی اقوام آریایی پیش از دوره ماد و هخامنشی را درک و بیان کند؛	درس دوازدهم؛ جامعه و خانواده		*		۲نمره
	جایگاه و ساختار طبقات اجتماعی جامعه در دوره ماد و هخامنشی ، اشکانی و ساسانی را درک و بیان نماید؛				*	
	جایگاه و ساختار طبقات اجتماعی در ادوار مختلف را مقایسه و ارزیابی کند؛			*		
	جایگاه و ساختار خانواده در تمام ادوار ایران باستان را درک و بیان نماید؛			*		
	موقعیت زنان در ایران باستان را توضیح دهد؛			*		
	مفهوم جشن و آیین‌های سوگواری و انواع آنها را درک و بیان کند.			*		

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان فصل (محتوا)	سطوح شناختی			بارم‌بندی
			فرایندی			
			یادآوردن	فهمیدن	کاربستن	
درک ساختار اقتصادی و نظام معیشت و منابع درآمد و هزینه کرد در جامعه و حکومت ایران باستان.	شیوه‌های مختلف کشاورزی و دامداری و اهمیت آنها در اقتصاد را درک کرده و اقدامات حکومت‌ها را در زمینه رونق بخشیدن به کشاورزی در ایران باستان تشریح کند؛	درس سیزدهم؛ اقتصاد و معیشت		*		۱/۵ نمره
	اقدامات حکومت‌ها را در زمینه رونق بخشیدن به حمل و نقل و جاده‌سازی در ایران باستان بیان کند			*		
	فعالیت‌های دولت‌های ایران باستان را در توسعه کشتیرانی را ارزیابی کند			*		
	اهمیت پول، اوزان و مقیاس‌ها در اقتصاد را درک کرده و فعالیت‌های دولت‌های ایران باستان در ضرب سکه و ایجاد نظام پولی در جهت بسط تجارت داخلی و خارجی را درک و بیان کند			*		
	علل و عوامل رونق صنعت و تجارت در ایران باستان را فهرست کرده و شرح دهد			*		
	منابع درآمد و نظام مالیاتی و مخارج حکومت‌های ایران در عصر باستان را فهرست کرده و شرح دهد			*		
	صنایع مهم و مشهور ایران باستان را برشمارد.			*		
آشنایی با باورهای کهن اقوام آریایی، زندگی و تعالیم زرتشت و عقاید دینی مردم ایران از عهد مادها تا پایان عصر ساسانیان.	باورهای کهن اقوام آریایی را شرح دهد؛	درس چهاردهم؛ دین و اعتقادات		*		۱/۵ نمره
	مهم‌ترین تعالیم و عقاید زرتشت را بیان کند؛				*	
	در مورد کتاب اوستا و محتوای آن شرح دهد			*		
	دین و عقاید ایرانیان در عهد مادها را توضیح دهد			*		
	دین و عقاید ایرانیان در عهد هخامنشیان را توضیح دهد				*	
	دین و عقاید ایرانیان در عهد سلوکیان و اشکانیان را توضیح دهد			*		
	دین و عقاید رایج در عصر ساسانی را شرح داده و رابطه دین و دولت در این عصر را بیان کند			*		
	تعالیم و عقاید مانی را درک و بیان کند.			*		

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان فصل (محتوا)	سطوح شناختی			بارم‌بندی
			فرایندی			
			یادآوردن	فهمیدن	کاربستن	
شناخت تبار زبان فارسی و آشنایی با انواع خطوط و ادبیات فارسی و نیز شیوه‌های تعلیم و تربیت و مواد آموزشی در ایران باستان.	تبار و سرچشمه‌های زبان فارسی امروزی را شرح دهد؛	درس پانزدهم؛ زبان و آموزش	----	*		۱/۵ نمره
	انواع خط و شاخه‌های زبان فارسی در عهد باستان را فهرست کرده و توضیح دهد؛			*		
	در مورد ادبیات و آثار ادبی پدیدآمده در ایران باستان توضیح دهد؛			*		
	مهم‌ترین اهداف تعلیم و تربیت و انواع آموزش در ایران باستان را توضیح دهد؛			*		
	نهادهای تعلیم و تربیت و مواد آموزشی در ایران باستان را تشریح کند؛				*	
	تحولات علوم در ایران باستان و نحوه تعامل ایرانیان با علوم و عملکرد مراکز آموزش عالی را شرح دهد.			*		
شناخت هنر و صنایع ایران باستان در قلمروهای معماری، سنگ‌نگاری، پیکرسازی، فلزکاری، سفالگری، موسیقی و پارچه بافی.	عوامل رونق و شکوفایی هنر و معماری را در عصر ایران باستان فهرست کرده و توضیح دهد	درس شانزدهم؛ هنر و معماری		*		۱/۵ نمره
	ویژگی‌های هنر مادها را درک و بیان کنند و نمونه‌های برجسته آن را ذکر نماید			*		
	ویژگی‌های انواع هنرها در عصر هخامنشی را درک و بیان کند و نمونه‌های برجسته آنها را ذکر نماید				*	
	ویژگی‌های انواع هنرها در عصر اشکانی را درک و بیان کند و نمونه‌های برجسته آنها را ذکر نماید			*		
	ویژگی‌های انواع هنرها در عصر ساسانی را درک و بیان کند و نمونه‌های برجسته آنها را ذکر نماید			*		
	چگونگی تأثیر معماری و شهرسازی ساسانی را بر معماری و شهرسازی اسلامی و اروپایی توضیح دهد.			*		

ملاحظات

ـ طراحان محترم آزمون نهایی توجه داشته باشند که تمامی پرسش‌ها باید بر اساس جدول هدف ـ محتوا ـ ارزشیابی و جدول بارم‌بندی (کمی و کیفی) کتاب طراحی شوند.

ـ طراحان محترم آزمون نهایی مجاز نیستند از بخش‌هایی از جدول هدف ـ محتوا که با خط‌چین مشخص شده، پرسش طراحی نمایند.

ـ طراحان محترم آزمون نهایی مجازند مطابق بند شش جدول بارم‌بندی کیفی، تنها با ارائه داده یا تصویر در برگه امتحانی از نمودارها، جدول‌ها، تصاویر و شواهد و مدارک پرسش طراحی کنند و مطلقا مجاز نیستند به شکل دیگری هیچ پرسشی به ویژه به شکل به‌خاطرآوردنی طرح کنند.

ـ طراحان محترم آزمون نهایی تنها مجازند محدوده قلمرو تمدن‌ها و حکومت‌ها را مورد پرسش قرار دهند و مجاز نیستند از جزییات نقشه‌ها یا زیرنویس آنها پرسش مطرح کنند. به طور مثال در درس چهارم دانش‌آموز بتواند محدوده جغرافیایی تمدن‌های مصر و بین‌النهرین را در نقشه‌های تاریخی نشان دهد و لزومی به نشان‌دادن جزییات نیست.

ـ طراحان محترم آزمون نهایی مجاز نیستند از تکلیف‌هایی با عنوان «جست‌وجو و کاوش»، «یک توضیح» و «پاورقی»ها پرسش طراحی نمایند.

در سؤالات مربوط به ترسیم خط زمان، طراحان سؤال تنها مجازند که وقایع ذکر شده در متن درس را مدنظر قرار دهند و مجاز نیستند از جزئیات خط زمان صفحات ۳۰، ۳۱، ۴۷، ۵۴، ۵۷، ۸۰، ۸۱، ۹۰، ۹۱، پرسش مطرح کنند.

وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی
دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی ابتدایی و متوسطه نظری

فهرست
ادبیات و علوم انسانی
علوم و معارف اسلامی
ریاضی فیزیک
علوم تجربی

۱۱۰۲۲۱

اقتصاد

دوره دوم متوسطه/ پایه دهم نظری

ادبیات و علوم انسانی | علوم و معارف اسلامی | ریاضی فیزیک | علوم تجربی

جدول هدف ـ محتوا و ارزشیابی کتاب درسی اقتصاد

پرسش‌های اساسی[1]

» برای تبدیل شدن به یک کارآفرین باید به چه ویژگی‌هایی دست پیدا کنیم؟
» چه وقت می توانیم بگوییم که یک کسب کار سود ده یا زیان ده بوده است؟
» سازمان تولید به چه معناست؟
» برای هر کسب و کاری (با ویژگی‌های منحصر به فرد خودش) کدام سازمان تولید مناسب است؟
» انواع شرکت‌ها کدامند؟ تفاوت شرکت‌ها در چیست؟
» سهم مالکیت و سود و زیان مالکان در انواع شرکت‌ها چگونه تقسیم می‌شود؟
» اصول انتخاب عقلایی در اقتصاد چیست؟
» چرا باید در انتخاب‌های خود از یک الگوی عقلایی استفاده کنیم؟
» منابع اساسی ما در تولید کدامند؟
» پذیرش اصل کمیابی چه تبعاتی برای ما خواهد داشت؟
» هزینه فرصت به چه معناست؟
» چرا به هزینه فرصت نیز باید توجه کنیم؟
» چرا باید هزینه‌های هدر رفته را فراموش کنیم؟
» چگونه میتوانیم در موقعیت‌های مختلف یک انتخاب درست داشته باشیم؟
» در محاسبه سود واقعی یک بنگاه اقتصادی یا کسب و کار چه هزینه‌هایی را باید در نظر بگیریم و چگونه این سود محاسبه می شود؟
» چگونه میتوانیم مقایسه درستی در انتخاب‌های خود داشته باشیم؟
» الگو به چه معناست؟
» منحنی مرز امکانات تولید چیست؟
» تعریف کارایی چیست؟

۱ـ پرسش‌هایی که محتوای درس عمدتاً برای پاسخ به آنها تدوین شده است.

» نسبت هزینه فرصت جامعه و مرز امکانات تولید چیست؟
» به چه دلایلی یک کشور (بنگاه) زیر منحنی مرز امکانات تولید قرار می گیرد؟
» چگونه و در چه شرایطی یک کشور (بنگاه) روی منحنی قرار خواهد گرفت؟
» بازیگران اصلی اقتصاد چه کسانی هستند
» جریان چرخشی ساده در اقتصاد چگونه شکل می‌گیرد
» رفتار عرضه کننده و تقاضاکننده چگونه شکل می‌گیرد
» انواع کالاها در اقتصاد چیست
» چگونه در بازار به قیمت و مقدار تعادلی می‌رسید
» مازاد عرضه و مازاد تقاضا چیست
» جابجایی بر روی منحنی عرضه و تقاضا چه زمانی اتفاق می‌افتد
» چه زمانی نمودارهای عرضه یا تقاضا جابجا می شوند (علت شیف منحنی‌ها)
» چند نوع بازار داریم (از حیث تعداد عرضه کننده و تقاضا کننده)
» وظایف اصلی دولت در اقتصاد چیست؟
» خدمات عمومی چیست؟
» چرا دولت باید خدمات عمومی ارائه کند؟
» چرا دولت باید مالیات بگیرد؟
» انواع مالیات چیست؟
» تفاوت انواع مالیات در چیست؟
» مالیات بر ارزش افزوده چگونه محاسبه می شود؟
» درآمدهای غیر مالیاتی دولت چیست؟
» چرا درآمدهای غیرمالیاتی ناپایدارند؟
» ناپایداری درآمدهای غیرمالیاتی به چه معناست؟
» دولت چگونه با بنگاه‌ها تعامل می کند؟
» دولت از بازار کالا و خدمات چه چیزی را دریافت می‌کند و چه چیزی را در قبال آن پرداخت می‌کند؟
» دولت از بازار عوامل تولید چه چیزی را دریافت می‌کند و چه چیزی را در قبال آن پرداخت می‌کند؟
» دولت از بنگاه چه چیزی را دریافت می‌کند و چه چیزی را در قبال آن پرداخت می‌کند؟

» دولت از خانوار چه چیزی را دریافت می‌کند و چه چیزی را در قبال آن پرداخت می‌کند؟
» چرا کشورها دست به تجارت می‌زنند؟
» اصل مزیت مطلق و نسبی چیست؟
» مقایسه بین دو کشور از نظر مزیت نسبی و مطلق با رویکرد هزینه یا رویکرد میزان تولید
» ارتباط بین اصل هزینه فرصت و مزیت نسبی چیست؟
» چرا دولت‌ها با رویکردهای مختلفی نسبت به موضوع تجارت برخورد می کنند؟
» چرا در باره کالاهای اساسی نباید به اصل مزیت مطلق و اصل مزیت نسبی اعتنا کرد؟
» تحریم‌های اقتصادی برای چه ایجاد شد؟
» چگونه می توان تحریم‌ها را شکست داد؟
» چگونه می توان به استقلال اقتصادی دست یافت؟
» رکود چیست و چگونه به وجود می آید؟
» وقتی در حالت رکود قرار داریم یعنی در کجای منحنی مرز انکانات تولید هستیم و چرا؟
» رکود چگونه موجب بیکاری می شود؟
» بیکاری به چه معناست؟
» چگونه نرخ بیکاری در کشور ما محاسبه می شود؟
» چرا حس میکنیم بیکاری از آنچه اعلام می شود بیشتر است؟
» انواع بیکاری چیست؟
» منحنی عرضه و تقاضای بازار نیروی کار در حالت رکود چگونه خواهد بود؟
» پیامدهای بیکاری چیست؟
» فقر مطلق را تعریف کنید
» فقر نسبی را تعریف کنید
» دولت به عنوان داور اقتصاد چگونه می تواند موضوع فقر را کنترل کند؟
» مردم چگونه می توانند در کاهش فقر و آسیب‌های اجتماعی آن نقش آفرینی کنند؟
» چرا پول به وجود آمد؟
» انتظار مردم از پول چیست و پول باید چه کارهایی را انجام بدهد؟
» نقدینگی به چه معناست؟

» حجم پول چیست؟
» نقدینگی چگونه محاسبه می شود؟
» تورم را تعریف کنید
» نرخ تورم را محاسبه کنید
» دلایل پیدایش تورم چیست؟
» اصلی ترین دلیل وجود تورم در چیست؟
» پیامدهای تورم را بیان کنید
» تورم در چه حالتی تبعات زیان باری دارد؟
» دولت چگونه می تواند با تورم مقابله کند؟
» سیاست بازار باز چیست و چه زمانی دولت از آن استفاده می‌کند؟
» سیاست‌های پولی به چند دسته تقسیم می‌شوند و هر کدام در چه حالتی استفاده می‌شود؟
» چرا با کاهش نرخ تورم بازهم قیمت کالاها افزایش می‌یابد؟
» آیا دولت می تواند از روش‌های دیگری برای کنترل تورم بهره بگیرد؟
» به چه دلایلی اقتصاد ایران در دوره‌های مختلف دچار افول شد؟
» چه دلایلی منجر به رشد اقتصاد ایران در دوره‌های مختلف گردیده است؟
» چگونه یک اقتصاد می تواند مقاوم شود؟
» مولفه‌های اقتصاد مقاومتی چیست؟
» رشد در اقتصاد به چه معناست؟
» شاخص رشد چه نام دارد و چگونه تعریف می‌شود؟
» منحنی مرز امکانات تولید در کشوری که رشد داشته نسبت به گذشته چگونه خواهد بود؟
» تفاوت کارایی و رشد در منحنی مرز امکانات تولید را نشان دهید
» GDP یک کشور فرضی را محاسبه کنید.
» چه کالاهایی در محاسبه GDP لحاظ نمی‌شوند؟
» نرخ رشد اسمی و واقعی را برای یک کشور فرضی محاسبه کنید.
» برای حل اثر تورم در محاسبه GDP چه باید کرد و چرا؟
» شاخص توزیع عادلانه ثروت چیست؟

» از طریق شاخص دهک‌ها برای یک کشور فرضی میزان عدالت در توزیع ثروت را محاسبه کنید.
» چرا شاخص توسعه انسانی به عنوان شاخص پیشرفت محسوب می‌شود؟
» نواقص GDP در شاخص‌های توسعه چیست؟
» هزینه‌های شما در چند دسته کلی قرار می‌گیرد؟
» آیا دسته دیگری برای هزینه کرد در آینده زندگی خواهید داشت؟
» خمس چگونه محاسبه می گردد
» چرا باید پس انداز یا سرمایه گذاری کنیم؟
» ارتباط سرمایه گذاری با رشد و توسعه اقتصادی چیست؟
» بورس چیست و چه چیزی در آن خرید و فروش می شود؟
» اوراق قرضه چیست و چه تفاوتی با اوراق سهام بورس دارد؟

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان درس (محتوا)	سطوح شناختی: دانشی[1] – اولیه[3]	دانشی[1] – مفهومی[4]	دانشی[1] – روندی[5]	فرایندی[2] – یادآوردن[6]	فرایندی[2] – فهمیدن[7]	فرایندی[2] – کاربستن[8]	بارم بندی
برانگیخته شدن مخاطب برای ایجاد یک کسب و کار (خدمت یا کالا) و ایجاد یک دید کلی نسبت به نقطه شروع یک کسب و کار	ویژگی‌های کارآفرینان را بشناسد و بتواند آن‌ها را بیان کند	درس ۱ کسب و کار و کارآفرینی				*			۰/۵
	ارتباط بین موفقیت در کارآفرینی و سود و زیان یک کسب و کار را بیان کند				*				
	درآمد و سود و زیان را در مثال‌های مختلف به درستی محاسبه کند.							*	
	رابطه بین اخلاقیات و کسب و کارها را توضیح دهد			*					
ترغیب مخاطب برای ایجاد یک کسب و کار به صورت تعاونی یا شرکت یا شخصی (به ترتیب اولویت)	ـ سازمان تولید را تعریف کند	درس دوم		*					۰/۵
	ـ نوع کسب و کارهای مختلف را از حیث سازمان تولید مشخص کند و آنها را طبقه بندی کند						*		
	ـ مزایا و معایب هر کسب و کاری را از حیث سازمان تولید برشمرد						*		
	برای مثال‌ها و ایده‌های مختلف کسب و کار بهترین الگوی سازمان تولید را توصیه کند و برای آن استدلال بیاورد.						*		
	رابطه مالکیت در انواع کسب و کارها را با سود و زیان آن به درستی بیان کند						*		

۱ـ دانشی (اسمی) به ذخیره دانشی یک رشته علمی یا موضوع درسی اشاره دارد که یادگیرنده می‌تواند به سطوحی از آن دست یابد.
۲ـ فرایندی (فعلی) به فعالیت‌های شناختی اطلاق می‌شود که یادگیرنده در مواجهه با ذخیره دانشی معینی انجام می‌دهد.
۳ـ آنچه برای آشنایی اولیه یادگیرنده با یک رشته علمی مورد نیاز است که شامل دانش اصطلاحات و اجزاء و عناصر آن رشته علمی می‌باشد.
۴ـ دانش مقوله‌ها، طبقات و روابط میان آنهاست که شامل دانش گونه‌ها و گونه‌شناسی، دانش اصول، تعمیم‌ها، قوانین و دانش نظریه، الگوها و ساخت‌ها می‌باشد.
۵ـ دانش چگونه انجام دادن کارهاست که شامل دانش مهارت‌ها، فنون، روش‌ها و معیارهای تعیین زمان استفاده از روش‌های مناسب است.
۶ـ بازیابی اطلاعات از حافظه درازمدت که شامل بازشناسی و یادآوری می‌شود.
۷ـ ساختن معنی از یک ارتباط که شامل تفسیر کردن، مثال آوردن، طبقه‌بندی کردن، خلاصه کردن، استنباط، مقایسه کردن و تبیین می‌شود.
۸ـ استفاده از یک روش خاص در یک موقعیت خاص که شامل اجرا کردن و مورد استفاده قرار دادن می‌شود.

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان درس (محتوا)	سطوح شناختی						بارم بندی
			دانشی			فرایندی			
			اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	کاربستن	
شناخت و فهم اصول انتخاب درست در علم اقتصاد	ضرورت داشتن روش برای انتخاب را توضیح دهد و به دیگران بفهماند	درس سوم: اصول انتخاب درست					*		۱/۵
	مفهوم کمیابی را بازگو کند و شاخصه‌های آن را برشمرد						*		
	لوازم و عوارض مفهوم کمیابی را در انتخاب به درستی توضیح دهد						*		
	مفهوم هزینه فرصت را بازگو کند و برای آن تعریفی ارائه کند						*		
	رابطه بین هزینه فرصت و کمیابی را به درستی بیان کند						*		
	منابع اصلی تولید در اقتصاد را برشمرد و مصادیق مختلف آن را در کسب و کارهای مختلف به درستی بیان کند						*		
	در موقعیت‌های مختلف انتخابگری زندگی روزمره، (چه اقتصادی و چه غیر اقتصادی) هزینه فرصت هر امتخاب را به درستی بیان کند						*		
	موضوع قید بودجه را به درستی درک کند و روابط ریاضی حاکم بر آن را توضیح دهد.						*		
	برای مثال‌های مختلف بتواند نمودار قید بودجه را ترسیم کند (مجهول در مثال‌ها می تواند قیمت کالاها یا تعداد آنها و یا اساساً میزان بودجه باشد)							*	
	مفهوم هزینه هدر رفته را به درستی بیان کند و در مثال‌های مختلف هزینه هدر رفته را مشخص کند.						*		
	بتواند در موقعیت‌ها و مثال‌های مختلف منافع به‌دست آمده و هزینه‌های انجام شده را به درستی محاسبه نموده و با مقایسه حالت‌های موجود و طبق اصول انتخاب، انتخاب درست را مشخص نماید.						*		
	تفاوت میان نیاز و خواسته را به درستی توضیح دهد						*		
	حقه‌هایی که به صورت روزمره در مواجهه با فروشندگان اجناس یا خدمات گوناگون با آنها روبرو می‌شود را تشخیص دهد و دسته‌بندی کند						*		

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان درس (محتوا)	سطوح شناختی						بارم بندی
			دانشی			فرایندی			
			اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	کاربستن	
شناخت الگوی استفاده حداکثری از منابع تولید کمیاب در اقتصاد	ـ مفهوم الگوها در اقتصاد را به درستی توضیح دهد	درس چهارم: مرز امکانات تولید		*					۱/۰۰
	الگوی مرز امکانات تولید را به درستی و با جزئیاتش تعریف کند					*			
	نمودار منحنی مرز امکانات تولید را در مثال‌های مختلف رسم کند						*		
	مفهوم کارایی را به درستی تعریف کند					*			
	مثال‌هایی را برای کارایی ذکر کند						*		
	روی منحنی مرز امکانات تولید، محدوده نقاط کارا و ناکارا را به درستی مشخص کند						*		
	با استفاده از منحنی مرز امکانات تولید رابطه بین کمیابی منابع و هزینه فرصت اجتماع را با زبان خودش به درستی توضیح دهد						*		
	علت حرکت از نقطه‌ای به نقطه دیگر در منحنی مرز امکانات تولید را توضیح دهد و هزینه‌ها و منافع این کار را محاسبه کند						*		
	توضیح دهد که در چه شرایطی ممکن است مرز امکانات تولید جابجا شود						*		
	ویژگی‌های نقاط بالا و پایین مرز امکانات تولید و نسب آنها با میزان استفاده از منابع تولید را به درستی توضیح دهد						*		

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان درس (محتوا)	سطوح شناختی						بارم بندی
			دانشی			فرایندی			
			اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	کاربستن	
شناخت مفهوم بازار و نحوه عملکرد آن در کالاهای نرمال و جانشین و مکمل و پست	بازی گران اصلی اقتصاد را برشمرد و تعریفی صحیح از آنها ارائه دهد	درس پنجم: بازار چیست و چگونه عمل می‌کند		*					۲/۰۰
	رابطه بین خانوارها و بنگاه‌ها را در دو بازار خدمات و عوامل تولید به درستی توضیح دهد و بده بستان‌های میان آنها را برشمرد						*		
	بازار را به درستی تعریف کند و اجزای اصلی این تعریف را مشخص کند						*		
	رفتار تقاضاکنندگان یک کالای معمولی در بازار آزاد را به درستی توضیح دهد و بیان کند که متغییر اصلی در این تغییر رفتار چه چیزی است						*		
	انواع کالاها را توضیح دهد و رفتار مصرف تقاضاکنندگان را در مواجهه با تغییرات قیمت در این کالاها بیان کند						*		
	نمودارهای ریاضی عرضه و تقاضا را در مثال‌های مختلف رسم کند و به درستی توضیح دهد						*		
	مفاهیم مقدار و قیمت تعادلی همچنین مازاد و کمبود عرضه / تقاضا را به درستی بیان کند و در مثال‌های مختلف روی نمودار و یا جدول مشخص نماید						*		
	سایر عوامل مؤثر برمیزان تقاضا و عرضه را بیان کنید و تأثیر آنها را بر نمودارهای عرضه و تقاضا نشان دهد						*		
	بیان تفاوت میان انواع بازارها از حیث تعداد عرضه کننده و تقاضا کننده و نحوه قیمت‌گذاری در آنها						*		

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان درس (محتوا)	سطوح شناختی						بارم بندی
			دانشی			فرایندی			
			اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	کاربستن	
شناخت جایگاه و نقش دولت در اقتصاد و تشخیص وظایف آن	دو وظیفه اصلی دولت در اقتصاد را به درستی تشریح نماید	درس ششم: نقش دولت در اقتصاد					*		۲/۰۰
	جایگاه دولت در مدل چرخشی ساده اقتصاد را دقیقاً توضیح دهد و بده بستان‌های بین دولت و بازیگران اصلی همچنین بده بستان بین دولت و دو بازار را با جزئیات توضیح دهد						*		
	بتواند حداقل دو دلیل برای ضرورت مداخله دولت در اقتصاد ذکر کند			*					
	جریان‌های درآمدی دولت را به درستی برشمرد						*		
	کالاهای عمومی را تعریف کند و مصادیق آن را در منطقه زندگی خودش و یا مثال‌هایی مشخص کند						*		
	دو دسته کلی مالیات را تعریف کند و تفاوت آن را به درستی بیان کند						*		
	مصادیق دو نوع مالیات را در مثال‌های مختلف از یکدیگر تمییز دهد						*		
	مفهوم مالیات بر ارزش افزوده را با ذکر مثالی بیان کند						*		
	میزان مالیات بر ارزش افزوده را برای یک کالای فرضی و در مراحل مختلف تولید آن محاسبه کند							*	
	علت ناپایداری درآمدهای نفتی را به درستی بیان کند						*		
	توضیح دهد که چرا ضرورت دارد دولت مالیات بگیرد						*		
	بودجه را تعریف کند و مفاهیم کسری مازاد و توازن را در آن بیان کند			*					

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان درس (محتوا)	سطوح شناختی						بارم بندی
			دانشی			فرایندی			
			اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	کاربستن	
شناخت علل تجارت بین مناطق مختلف و کشورهای مختلف	انگیزه‌ها و علل تجارت میان کشورها را توضیح دهد	درس هفتم: تجارت بین‌الملل		*					۱/۰۰
	تفاوت میان اصل مزیت نسبی و مطلق را با ذکر مثال بیان کند						*		
	در مثال‌های مختلف بین مزیت‌های مطلق و نسبی بین دو یا چند کشور – منطقه مقایسه کند و توضیح دهد که روابط تجاری بین آنها باید چگونه باشد							*	
	عواقب عدم پایبندی به اصل مزیت مطلق و نسبی را با توجه به اصل کمیابی توضیح دهد						*		
	با توجه به اصل هزینه فرصت، اصل مزیت نسبی را به درستی تشریح کند						*		
	توضیح دهد که چرا دولت‌ها از رعایت اصل مزیت مطلق و نسبی در تولید و تجارت برخی کالاها خودداری می‌کنند			*					
	علت وضع مالیات بر گمرکات را با توجه به مسئله کالاهای اساسی و همچنین اصل مزیت نسبی و مطلق توضیح دهد						*		
	فلسفه پیدایش تحریم‌ها را به درستی بیان کند						*		
	کالاهای راهبردی را بر شمرد و علت راهبردی بودن آنها را توضیح دهد						*		
	علت ضرورت فاصله گرفتن از اقتصاد تک محصولی را توضیح دهد و برای آن استدلال کند						*		
	راهکارهای استقلال اقتصادی را برشمرد			*					

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان درس (محتوا)	سطوح شناختی						بارم بندی
			دانشی			فرایندی			
			اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	کاربستن	
فهم مفاهیم بیکاری فقر و رکود و کشف ارتباط میان آنها	علل رکود را توضیح دهد.	درس هشتم: رکود بیکاری و فقر					*		۲/۵۰
	ارتباط بین رکود و منحنی مرز امکانات تولید را به خوبی بیان کند و روی نمودار حالت رکود را نشان دهد						*		
	با توجه به شرایط رکود در منحنی مرز امکانات تولید، به خوبی علت بیکاری را تشریح کند						*		
	مفهوم اشتغال و بیکاری را به درستی تعریف کند			*					
	در مثال‌های مختلف نرخ بیکاری را محاسبه کند							*	
	نمودار عرضه و تقاضای نیروی کار را به درستی رسم کند، عرضه کننده و تقاضا کننده را بیان کند و توضیح دهد که در حالت بیکاری چه اتفاقی برای نمودار عرضه و تقاضا می‌افتد							*	
	انواع بیکاری را نام ببرد و تعریف کند			*					
	عواقب بیکاری را برای جامعه برشمرد			*					
	مفهوم فقر را تعریف کند و انواع آن را برشمرد			*					
	فقر مطلق و نسبی را به درستی تعریف کند و وجه تفاوت آن را بیان کند			*					
	نقش‌ها و وظایف دولت و اجتماع را در قبال مسئله فقر بازگو کند			*					

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان درس (محتوا)	سطوح شناختی						بارم بندی
			دانشی			فرایندی			
			اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	کاربستن	
شناخت سیر تاریخی * شکل‌گیری پول و مفهوم آن و مفاهیم تابعه آن (قدرت خرید و تورم)	علل پیدایش سکه و پول‌های کاغذی را توضیح دهد	درس نهم: تورم و کاهش قدرت خرید				*			۲/۵۰
	وظایف پول را تشریح کند			*					
	مفهوم نقدینگی را به درستی بیان کند			*					
	حجم پول و حجم نقدینگی را در مثال مختلف به درستی محاسبه کند							*	
	مفهوم تورم را به درستی بیان کند و تعریف دقیقی از تورم ارائه کند						*		
	نرخ تورم را در مثال‌های مختلف به درستی محاسبه کند							*	
	علل پیدایش تورم را به درستی بر شمرد و ریشه‌های آنها را با استفاده از به نمودار عرضه و تقاضای کل بیان کند							*	
	پیامدهای تورم را به درستی برشمرد			*					
	نقش دولت به عنوان داور در مواجهه با تورم را بیان کند						*		
	روش‌های مقابله دولت با تورم در حوزه سیاست‌های پولی را بیان کند و چگونگی اثرگذاری آن را به درستی تشریح کند						*		
	جنبه‌های مثبت تورم برای سرمایه داران را توضیح دهد						*		
	رابطه میان تورم و قدرت خرید پول را به درستی تشریح کند						*		
	با توجه به نقش دولت در جریان چرخی ساده، راه حل‌های غیرپولی ای را برای کنترل تورم پیشنهاد دهد						*		

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان درس (محتوا)	سطوح شناختی						بارم بندی
			دانشی			فرایندی			
			اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	کاربستن	
ایجاد یک درک کلی نسبت به مقاوم سازی اقتصاد	علت فراز و فرود اقتصاد ایران را در دوره‌های مختلف با رویکرد اصول اقتصادی (هزینه فرصت اجتماع، مزیت نسبی و مطلق و ...) توضیح دهد	درس دهم: مقاوم‌سازی اقتصاد					*		۱
	نقاط شکنندگی هر اقتصادی را در مواجهه با دیگر قدرت‌ها به درستی بیان کند						*		
	مؤلفه‌های اقتصاد مقاومتی را به درستی برشمرد			*					
	بیان دقیقی از مسئله مقاوم سازی اقتصادی داشته باشد و بتواند از بندهای آن دفاع کند						*		

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان درس (محتوا)	سطوح شناختی						بارم بندی
			دانشی			فرایندی			
			اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	کاربستن	
شناخت شاخص‌های رشد و پیشرفت و مفاهیم تابعه آن	شاخص اصلی رشد اقتصادی کشورها را به درستی بیان کند	درس یازدهم: رشد و پیشرفت اقتصادی		*					۲/۵
	تعریف کاملی از شاخص رشد ارائه دهد			*					
	ارتباط رشد اقتصادی با منحنی مرز امکانات تولید را به درستی بیان کند و نمودار را بعد از رشد فرضی به درستی ترسیم نماید							*	
	تفاوت میان کارایی و رشد بر روی منحنی مرز امکانات تولید به درستی بیان کند و نشان دهد							*	
	روش اندازه گیری رشد اقتصادی را تشریح کند و در مثال‌های مختلف محاسبه نماید							*	
	کلید واژه‌های شاخص رشد اقتصادی را توضیح دهد و حالت‌های نامطلوب را در این کلید واژه‌ها بر شمرد						*		
	مشکل اصلی شاخص رشد را بیان کند و راه حل برون رفت از آن را تشریح کند						*		
	GDP واقعی و اسمی را به درستی محاسبه کند						*		
	نرخ رشد واقعی و اسمی را به درستی محاسبه کند						*		
	برای ناکافی بودن شاخص GDP در سنجش پیشرفت کشورها از طریق مقایسه، دلیل بیاورد						*		
	شاخص دهک‌ها را به درستی تعریف کند			*					
	شاخص دهک‌ها و نحوه محاسبه آن را توضیح دهد و بیان کند که چگونه از این شاخص در رابطه با پیشرفت استفاده می کنند						*		
	شاخص توسعه انسانی را به درستی تعریف کند			*					
	علت استفاده از این شاخص را در سنجش پیشرفت بیان نماید			*					

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان درس (محتوا)	سطوح شناختی						بارم بندی
			دانشی			فرایندی			
			اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	کاربستن	
ایجاد درک کلی نسبت به خرج کردن و پس انداز کردن	مفهوم درآمد را به درستی تعریف کند	درس دوازدهم: بودجه‌بندی		*					۰/۵۰
	دسته بندی‌های مختلفی را برای مخارج روزانه و ماهانه و سالانه ارائه دهد از حیث نیاز و خواسته / ضروری و غیرضروری / جنس مخارج : تفریح آموزش و ...)						*		
	مخارج خود را شناسایی کند و آنها را به صورت‌های مختلفی طبقه‌بندی کند				*				
	با توجه به قید بودجه میان مخارج خود اولویت‌بندی کند						*		
	خمس را به درستی تعریف کند و در مثال‌های مختلف آن را محااسبه نماید							*	
شخصی سازی تصمیم گیری در مخارج	الگویی برای بودجه بندی میان گروه‌های مختلف هزینه‌ها بیابد	درس سیزدهم: تصمیم‌گیری در مخارج					*		۰/۵۰
	بتواند با مقایسه بین ملاک‌های ذهنی شخصی خود و دیگران درباره هزینه کرد در دسته‌های مختلف تصمیم منطقی اتخاذ کند						*		
	در موقعیت‌های مختلف الگوی تصمیم گیری شخصی با درنظر گرفتن اصول تصمیم گیری در اقتصاد و همچنین ترجیحات شخصی خود را ارئه کند						*		
	مسئله‌ها و چالش‌های اصلی را از مسائل فرعی جدا کرده و دسته بندی دقیقی ارائه کند						*		
	یک الگوی ذهنی برای خرید مقایسه ای بیان کند						*		
	مصرف مسئولانه را با توجه به اصل کمیابی و هزینه فرصت اجتماع بیان کند						*		
	اثر مصرف بی رویه بر محیط زیست و تبعات آن در آینده زندگی بشر را به درستی توضیح دهد			*					

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان درس (محتوا)	سطوح شناختی						بارم بندی
			دانشی			فرایندی			
			اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	کاربستن	
شناخت روش‌های پس انداز و سرمایه گذاری	ضرورت و چرایی پس انداز و سرمایه گذاری را به درستی بیان کند			*					۱/۰۰
	اهدافی شخصی برای سرمایه گذاری یا پس انداز را برشمرد			*					
	روش‌های مرسوم سرمایه گذاری و پس انداز را توضیح دهد و مزایا و معیاب هر یک را برشمرد						*		
	سازوکار بورس را به صورتی اجمالی شرح دهد						*		
	اوراق مشارکت را تعریف کند و تفاوت‌های آن با اوراق سهام بورسی بیان کند			*					

ملاحظات

ـ از همه مطالب به غیر از تصاویر، زیر نویس تصویر، و بیشتر بدانیم‌ها یا برای مطالعه بیشتر سؤالی طرح نشود

وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی
دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی ابتدایی و متوسطه نظری

راهنمای آزمون‌های نهایی
سال تحصیلی ۱۴۰۲-۰۳

فهرست
ادبیات و علوم انسانی
علوم و معارف اسلامی
ریاضی فیزیک
علوم تجربی

۱۱۰۲۲۰

جامعه شناسی (۱)

دوره دوم متوسطه/ پایه دهم نظری

ادبیات و علوم انسانی | علوم و معارف اسلامی | ریاضی فیزیک | علوم تجربی

فهرست
ادبیات و علوم انسانی
علوم و معارف اسلامی
ریاضی فیزیک
علوم تجربی

جدول هدف محتوا ارزشیابی کتاب درسی جامعه شناسی (۱)

پرسش‌های اساسی[1]

» کنش ما انسان‌ها در مقایسه با فعالیت سایر مخلوقات چه ویژگی‌هایی دارد؟
» منظور از معناداری کنش چیست؟
» کنش ما انسان‌ها چه آثار و پیامدهایی دارد؟
» شناخت آثار و پیامدهای کنش چه اهمیتی دارد؟
» آیا پیامدهای کنش وابسته به آگاهی و اراده انسان‌هاست؟
» کنش اجتماعی چیست؟
» آیا کنش اجتماعی همواره در حضور فیزیکی دیگران صورت می گیرد؟
» اهمیت و جایگاه دیگران در کنش اجتماعی چیست؟
» پدیده اجتماعی چیست؟
» پدیده‌های اجتماعی چگونه شکل می گیرند؟
» منظور از معناداری پدیده اجتماعی چیست؟
» چرا انسان‌ها پدیده‌های اجتماعی و پدیده‌های طبیعی را همسان می انگارند؟
» یکی از پیامدهای مهم همسان انگاری پدیده‌های اجتماعی و پدیده‌های طبیعی چیست؟
» پدیده‌های اجتماعی چه تفاوتی با پدیده‌های طبیعی دارند؟
» پیوند میان انسان‌ها و مسیر گذر از «من» به «ما» چگونه صورت می گیرد؟
» جهان اجتماعی چیست؟
» موجود زنده و جهان اجتماعی چه شباهت‌ها و تفاوت‌هایی دارند؟
» چرا جهان اجتماعی را به بازی گروهی تشبیه می کنند؟
» جهان اجتماعی چگونه تداوم می یابد؟
» مرزهای جهان اجتماعی چگونه گسترش می یابد؟

۱ـ پرسش‌هایی که محتوای درس عمدتاً برای پاسخ به آنها تدوین شده است.

» چگونه پدیده‌های طبیعی به جهان اجتماعی راه می یابند؟
» چگونه پدیده‌های ماورای طبیعی به جهان اجتماعی راه می یابند؟
» جهان اجتماعی شامل چه پدیده‌هایی است؟
» جهان اجتماعی از چه تجزایی تشکیل شده است؟
» تقسیم بندی اجزای جهان اجتماعی به خرد و کلان چه فوایدی دارد؟
» بعد ذهنی و معنایی پدیده‌های اجتماعی چه اهمیتی دارد؟
» آیا اجزای مختلف جهان اجتماعی اهمیت یکسانی دارند؟
» لایه‌های سطحی و عمیق جهان اجتماعی کدامند؟
» لایه‌های عمیق و سطحی جهان اجتماعی چه نسبت و رابطه ای با یکدیگر دارند؟
» آیا جهان‌های اجتماعی تنها یک شکل دارند؟
» علت تفاوت و تنوع جهان‌های اجتماعی انسان‌ها چیست؟
» تفاوت‌های میان جهان‌های اجتماعی چه تفاوتی است؟
» چگونه تفاوت‌های درون یک جهان اجتماعی از تفاوت‌های میان جهان‌های اجتماعی متمایز می شود؟
» آیا مسیر رشد و تحول جهان‌های اجتماعی مختلف یکسان است؟
» یکسان پنداشتن یا متفاوت دانستن مسیر رشد و تحول جوامع چه پیامدهایی دارد؟
» منظور از پیامدهای جهان اجتماعی چیست؟
» آیا جهان اجتماعی صرفاً تابع خواست و اراده افراد است؟
» ارتباط میان هویت اعتباری جهان اجتماعی با الزامات جهان اجتماعی چیست؟
» پیامدهای جهان اجتماعی فرصت اند یا محدودیت؟
» فرصت‌ها و محدودیت‌های جهان متجدد کدامند؟
» جهان‌های دنیوی و معنوی چه جهان‌هایی هستند و چه فرصت‌ها و محدودیت‌هایی دارند؟
» قلمرو آرمانی و واقعی جهان اجتماعی کدام است؟
» آیا مردم همواره مطابق با آرمان‌های اجتماعی عمل می کنند؟
» قلمرو آرمانی و واقعی جهان اجتماعی را چگونه ارزیابی کنیم؟
» کدام علوم و کدام جهان‌های اجتماعی توان شناخت و ارزیابی عقاید و ارزش‌های اجتماعی را دارند؟
» آیا حق و باطل تابع جهان‌های اجتماعی هستند؟

» برای ارزیابی جهان‌های اجتماعی چه معیارهایی وجود دارد؟
» هویت چیست؟
» آیا خودمان هویتمان را می سازیم؟
» آیا هویتمان تغییر می کند؟
» آیا هویتمان صرفاً اجتماعی است؟
» هویت فردی و اجتماعی چه نسبتی با هم دارند؟
» هر جهان اجتماعی چه تناسبی با هویت اخلاقی و روانی افراد دارد؟
» هر جهان اجتماعی چه تناسبی با طبیعت و بدن آدمی دارد؟
» خودآگاهی و ناخودآگاهی به چه معناست و چه اهمیتی دارد؟
» هویت اجتماعی افراد چگونه شکل می گیرد؟
» هویت اجتماعی افراد چگونه تداوم می یابد؟
» کنترل اجتماعی چه نقشی در بازتولید هویت اجتماعی دارد؟
» نظارت و کنترل اجتماعی چیست؟
» کنترل اجتماعی چگونه صورت می گیرد؟
» انواع روش‌های کنترل اجتماعی کدامند و در مقایسه با یکدیگر چه مراتبی دارند؟
» جامعه پذیری و کنترل اجتماعی متناسب با جهان اسلام چگونه است؟
» تحرک اجتماعی چیست و چه انواعی دارد؟
» محدودیت‌ها و فرصت‌های تغییرات هویتی در جوامع مختلف چگونه است؟
» پیامدهای تغییرات هویتی فراتر از عقاید و ارزش‌های جامعه چیست؟
» هویت جهان اجتماعی چیست و چه تفاوتی با هویت اجتماعی افراد دارد؟
» منظور از هویت فرهنگی جهان اجتماعی چیست؟
» فرآیند تحولات هویتی جهان اجتماعی چگونه است؟
» انواع تحول فرهنگی جهان اجتماعی کدامند؟
» علل درونی تحولات فرهنگی کدامند و چه پیامدهایی دارند؟
» علل بیرونی تحولات هویتی جهان اجتماعی کدامند؟
» روابط جهان‌های اجتماعی با یکدیگر چه اشکالی دارد؟

» پیامدهای اشکال مختلف تعاملات میان جهان‌های اجتماعی کدامند؟
» منظور از خودباختگی فرهنگی جهان اجتماعی چیست؟
» از خود بیگانگی فرهنگی به چه معناست؟
» جهان اجتماعی چگونه دچار از خود بیگانگی می شود؟
» هویت فرهنگی جامعه ایرانی چه ویژگی‌هایی دارد؟
» هویت ایرانی در گذر زمان چه تحولاتی را به خود دیده است؟
» اسلام چه تأثیری بر هویت ایرانی داشته است؟
» دیدگاه مستشرقان به هویت جهان اسلام چیست و پیامدهای این رویکرد چه بود؟
» انقلاب اسلامی چه آثاری بر هویت ایران، جهان اسلام و غرب به دنبال داشته است؟
» در نقد رویکرد تقلیدی مسلمانان به مستشرقان، چه آثاری و با چه موضوعاتی تدوین شد؟
» خانواده چه ارتباطی با هویت یک جامعه دارد؟
» چرا نهاد خانواده مهم است؟
» نهاد خانواده چه ابعاد و مؤلفه‌هایی دارد؟
» خانواده ایرانی چه ویژگی‌هایی دارد؟
» ویژگی‌های هویت اجتماعی ایران(نهاد خانواده) کدامند؟
» چه رابطه ای میان جهان اجتماعی و نظام سیاسی آن وجود دارد؟
» هویت سیاسی چگونه شناخته می شود؟
» نظام‌های سیاسی چه انواعی دارند؟
» نظام‌های سیاسی با چه ملاک‌هایی شناخته می شوند؟
» لیبرال دموکراسی و جمهوری اسلامی چه تفاوت‌هایی دارند؟
» چه رابطه ای میان جمعیت و هویت آن وجود دارد؟
» منظور از هویت اقتصادی جامعه چیست؟
» ویژگی‌های هویت اقتصادی جامعه ما کدامند؟
» راه نجات اقتصاد ایران و احیای هویت آن چیست؟

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان درس (محتوا)	سطوح شناختی						بارم‌بندی
			دانشی[1]			فرایندی[2]			
			اولیه[3]	مفهومی[4]	روندی[5]	یاد آوردن[6]	فهمیدن[7]	کاربستن[8]	
شناخت معناداری کنش و پیش بینی پیامدهای احتمالی یک کنش معین در یک موقعیت خاص	ویژگی‌های کنش را بشناسد و نمونه بیاورد.	درس (۱) کنش‌های ما					*		۱
	معناداری کنش را تحلیل کند و نمونه بیاورد						*		
	آثار و پیامدهای کنش را دسته بندی کند و نمونه بیاورد .						*		
	انواع پیامدهای کنش را با ذکر مثال مقایسه کند.						*		
	معناداری پیامدهای کنش را تحلیل کند.						*		
	اهمیت توجه به پیامدهای کنش را دریابد.						*		

۱ـ دانشی (اسمی) به ذخیره دانشی یک رشته علمی یا موضوع درسی اشاره دارد که یادگیرنده می‌تواند به سطوحی از آن دست یابد.
۲ـ فرایندی (فعلی) به فعالیت‌های شناختی اطلاق می‌شود که یادگیرنده در مواجهه با ذخیره دانشی معینی انجام می‌دهد.
۳ـ آنچه برای آشنایی اولیه یادگیرنده با یک رشته علمی مورد نیاز است که شامل دانش اصطلاحات و اجزاء و عناصر آن رشته علمی می‌باشد.
۴ـ دانش مقوله‌ها، طبقات و روابط میان آنهاست که شامل دانش گونه‌ها و گونه‌شناسی، دانش اصول، تعمیم‌ها، قوانین و دانش نظریه، الگوها و ساخت‌ها می‌باشد.
۵ـ دانش چگونه انجام دادن کارهاست که شامل دانش مهارت‌ها، فنون، روش‌ها و معیارهای تعیین زمان استفاده از روش‌های مناسب است.
۶ـ بازیابی اطلاعات از حافظه درازمدت که شامل بازشناسی و یازخوانی می‌شود.
۷ـ ساختن معنی از یک ارتباط که شامل تفسیر کردن، مثال آوردن، طبقه‌بندی کردن، خلاصه کردن، استنباط، مقایسه کردن و تبیین می‌شود.
۸ـ استفاده از یک روش خاص در یک موقعیت خاص که شامل اجرا کردن و مورد استفاده قرار دادن می‌شود.

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان درس (محتوا)	سطوح شناختی						بارم‌بندی
			دانشی			فرایندی			
			اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	کاربستن	
شاخت کنش اجتماعی و پدیده‌های اجتماعی	کنش اجتماعی را بشناسد و نمونه بیاورد.	درس(۲) پدیده‌های اجتماعی					*		۱
	نقش حضور فیزیکی دیگران را در کنش اجتماعی دریابد و نمونه بیاورد.						*		
تحلیل ثرگذاری اعضای جامعه بر پدیده‌های اجتماعی و همچنین اثرپذیری آنها از این پدیده‌ها	با تآمل در مفهوم «دیگران» و انواع مختلف آن، کنش اجتماعی ناظر به هر یک از انواع مختلف این مفهوم را شناسایی کند.						*		
	پدیده اجتماعی را بشناسد.			*					
	چگونگی شکل گیری پدیده‌های اجتماعی را بشناسد و نمونه بیاورد.						*		
	ارزش و هنجار اجتماعی را بشناسد و ارتباط آن با کنش اجتماعی را دریابد.						*		
	معناداری پدیده‌های اجتماعی را دریابد.						*		
	پدیده‌های اجتماعی را با پدیده‌های طبیعی مقایسه کند و نمونه بیاورد.						*		
	آثار یکسان انگاری پدیده‌های اجتماعی و طبیعی را دریابد.			*					
	مسیر پیوند میان انسان‌ها و گذر از «من» تا «ما» را با ذکر مثالی تحلیل کند.						*		

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان درس (محتوا)	سطوح شناختی						بارم‌بندی
			دانشی			فرایندی			
			اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	کاربستن	
شناخت چگونگی گسترش جهان اجتماعی و نقش افراد در این فرایند و احساس مسئولیت نسبت به مشارکت در این فرایند. شناخت جایگاه فرهنگ در جهان اجتماعی	ـ جهان اجتماعی را با موجود زنده مقایسه کند و نقاط اشتراک و افتراق آنها را در زمینه‌های «چگونگی عضویت»، «نظم»، «استمرار و تداوم» شرح دهد.	درس(۳) جهان اجتماعی					*		۱
	ـ نقش آگاهی و اراده انسانی را در شکل گیری جهان اجتماعی تحلیل کند.						*		
	ـ با مقایسه جهان اجتماعی و بازی گروهی نقش آگاهی مشترک در جهان اجتماعی را دریابد.						*		
	ـ تعریفی از فرهنگ ارائه کند و مصادیق ان را برشمارد.						*		
	ـ اهمیت فرهنگ را در استمرار و تداوم جهان اجتماعی دریابد.						*		
	ـ چگونگی گسترش مرزهای جهان اجتماعی را تحلیل کند.						*		
	ـ چگونگی راهیابی پدیده‌های طبیعی و ماورای طبیعی به جهان اجتماعی را با ذکر مثال تحلیل کند.						*		
	ـ انواع پدیده‌های جهان اجتماعی را با ذکر مثال دسته‌بندی کند.						*		
	ـ پدیده‌های تکوینی را از پدیده‌های اعتباری تشخیص دهد و نمونه بیاورد.						*		
	ـ درباره تأثیر جهان اجتماعی بر جهان طبیعی نمونه بیاورد.						*		
	ـ هویت اعتباری جهان اجتماعی و هویت تکوینی جهان طبیعی را تمیز دهد.						*		
	ارتباط میان شناخت صحیح پدیده‌ها و سعادت زندگی اجتماعی انسان‌ها را تحلیل کند.						*		

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان درس (محتوا)	سطوح شناختی						بارم‌بندی
			دانشی			فرایندی			
			اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	کاربستن	
تفکیک لایه‌های مختلف جهان اجتماعی، به منظور شناخت اهمیت پدیده‌های اجتماعی عمیقتر و کلان تر	معیارهای مختلف تقسیم بندی اجزای جهان اجتماعی را بشناسد.	درس(۴) اجزا و لایه‌های جهان اجتماعی		*					۱
	پدیده‌های اجتماعی را براساس معیار اندازه و دامنه تقسیم بندی کند و فایده این نوع تقسیم بندی را با ذکر مثال بیان کند.						*		
	اهمیت بعد معنایی و ذهنی پدیده‌های اجتماعی را دریابد.						*		
	انواع پدیده‌های اجتماعی را از نظر اندازه و دامنه روی یک پیوستار نشان دهد.						*		
	ذهنیت و معنا را در تمام پدیده‌های اجتماعی تشخیص دهد.						*		
	ـ لایه‌های عمیق و بنیادین جهان اجتماعی را از لایه‌های سطحی تمیز دهد.						*		
	نسبت و رابطه لایه‌های بنیادین و لایه‌های سطحی جهان اجتماعی را تحلیل کند.						*		
	اهمیت لایه‌های بنیادین و سطحی جهان اجتماعی را تحلیل کند.						*		
	مصادیق عقاید، ارزش‌ها ، هنجارها و نمادها را در نهادهای مختلف اجتماعی شناسایی کند.						*		
	مراتب و جایگاه عقاید، ارزش‌ها، هنجارها و نمادها را تمیز دهد.						*		
	ـ لایه‌های سطحی و عمیق جهان اجتماعی دنیوی و توحیدی را بایکدیگر مقایسه کند.						*		
	ـ نهاد اجتماعی را بشناسد و دلیل پیدایش آن را بداند.			*					
	ـ دلیل انواع و اشکال متفاوت نهادها در جهان‌های اجتماعی مختلف را تحلیل کند.						*		
	ـ مهم‌ترین نهادهای اجتماعی را بشناسد.		*						
	ـ معیاری مقایسه جهان ا جتماعی و موجود زنده را بشناسد.			*					

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان درس (محتوا)	سطوح شناختی						بارم‌بندی
			دانشی			فرایندی			
			اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	کاربستن	
شناخت گوناگونی جهان‌های اجتماعی و آثار آن با ارائه دلایل و شواهد کافی،	ـ علت تنوع جهان اجتماعی انسان را برخلاف جهان طبیعی دریابد.	درس(۵) جهان‌های اجتماعی					*		۱
	دلایل پیدایش جهان‌های اجتماعی مختلف را با ذکر مثال توضیح دهد.						*		
	تغییرات عمیق و سطحی جهان اجتماعی را از هم تشخیص دهد و نمونه بیاورد.						*		
	نوع تفاوت میان جهان‌های اجتماعی را بشناسد.			*					
	تغییرات درون جهان اجتماعی را از که منجر به پیدایش جهان اجتماعی جدید می شود تفکیک کند.						*		
	نوع تفاوت میان جهان اجتماعی اسلام و شبه جزیره عربستان را با ذکر دلیل تحلیل کند.						*		
	انواع دیدگاه‌ها درباره مسیر رشد و تحول جهان‌های اجتماعی را با کشیدن نمودار مربوط به هر یک شرح دهد.						*		
	آثار و پیامدهای نگاه خطی و نگاه غیر خطی به مسیر رشد و تحول جهان‌های اجتماعی را با یکدیگر مقایسه کند.						*		
	انواع دیدگاه‌ها به مسیر رشد و تحول جهان‌های اجتماعی را نقد کند.						*		
	برخی ارزش‌های بنیادین جهان اسلام، جهان جاهلی عرب و جهان آپارتاید را در مقایسه با هم تمیز دهد.						*		

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان درس (محتوا)	سطوح شناختی						بارم‌بندی
			دانشی			فرایندی			
			اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	کاربستن	
شناخت فرصتها و محدودیتهای جهان‌های اجتماعی وکسب توانایی لازم برای نقد و ارزیابی آنها	رابطه میان نقش آگاهی و اراده در پیدایش جهان اجتماعی را با الزامات جهان اجتماعی تحلیل کند.	درس(۶) پیامدهای جهان اجتماعی					*		۱
	فرصت‌ها و محدودیت‌های جهان اجتماعی را با ذکر مثال تحلیل کند.						*		
	با تحلیل فرصت‌ها و محدودیت‌های جهان‌های اجتماعی دنیوی و معنوی آنها را ارزیابی کند.						*		
	رابطه دوسویه نظم و آزادی را با توجه به فرصت‌ها و محدودیت‌های جهان اجتماعی تحلیل کند.						*		
	فرصت‌ها و محدودیت‌های جهان اجتماعی را با توجه به بحث حقوق و تکالیف تحلیل کند.						*		
	جهان متجدد را با برشمردن فرصت‌ها و محدودیت‌های آن نقد و ارزیابی کند.						*		
	ویژگی‌های برجسته جهان متجدد را از نگاه ماکس وبر بشناسد.			*					
	فرصت‌ها و محدودیت‌های جهان‌های اجتماعی دنیوی و معنوی را در برخورد با طبیعت تحلیل کند.						*		

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان درس (محتوا)	سطوح شناختی						بارم‌بندی
			دانشی			فرایندی			
			اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	کاربستن	
نقد وارزیابی فرهنگ‌ها براساس ملاک‌های صحیح و احساس مسئولیت نسبت به گسترش فرهنگ حق و تحقق ارمان‌های آن	ـ مفهوم آرمان اجتماعی را بشناسد.	درس (۷) ارزیابی جهان‌های اجتماعی		*					۱
	ـ مفهوم قلمرو آرمانی و قلمرو واقعی جهان اجتماعی را تمیز دهد و نمونه بیاورد.						*		
	ـ مرزهای قلمرو آرمانی و واقعی را بشناسد ونمونه بیارود.						*		
	ـ هدف برنامه ریزان فرهنگی را در زمینه نسبت میان قلمرو آرمانی و واقعی دریابد .						*		
	ـ معیار ارزیابی قلمرو آرمانی را بشناسد.			*					
	ـ معیار ارزیابی آرمان‌های اجتماعی را بشناسد.			*					
	ـ مفاهیم حق و باطل را بشناسد و نمونه بیاورد .						*		
	ـ روش شناخت حق و باطل بودن هر لایه از جهان اجتماعی را بشناسد و نمونه بیاورد.						*		
	ـ علوم متناسب با شناخت حق و باطل بودن ارزش‌ها و عقاید کلان را بشناسد.			*					
	ـ علوم اجتماعی را که توانایی داوری واقعیت‌ها و آرمان‌های جهان‌های اجتماعی را دارند بشناسد.			*					
	ـ نمونه‌هایی از ارمان‌های حق را که در اغلب یا همه فرهنگ‌ها حضور دارند نام ببرد.			*					
	ـ متغیر بودن قلمرو واقعی و آرمانی را در درون یک جامعه و از جامعه ای به جامعه دیگر با ذکر مثال تحلیل کند.						*		
	ـ ثابت و یا تغییرپذیر بودن حق و باطل را با ذکر مثال تحلیل کند.						*		
	ـ پدیده‌های باطلی که در قلمرو ارمانی و واقعی جهان‌های اجتماعی وجود دارند را شناسایی کند.						*		

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان درس (محتوا)	سطوح شناختی						بارم‌بندی
			دانشی			فرایندی			
			اولیه	مفهومی	روندی	یاد آوردن	فهمیدن	کاربستن	
شناخت تمایز، تعامل و تناسب هویت فردی و اجتماعی. شناخت عوامل مؤثر در شکل گیری هویت خود، به منظورکسب هویت یابی مطلوب	ـ نقش هر فرد را در شکل گیری ویژگی‌های هویتی خود بشناسد ونمونه بیاورد.	درس(۸) هویت					*		۱
	ـ ثابت و متغیر بودن ویژگی‌های هویتی را بداند ونمونه بیاورد .						*		
	ـ فردی یا اجتماعی بودن ویژگی‌های هویتی رابداند ونمونه بیاورد.						*		
	ـ ویژگی‌های هویتی خود را بشناسد.						*		
	ـ ابعاد متمایز هویت را بشناسد.			*					
	ـ در قالب نمودار روابط ابعاد مختلف هویت را با ذکر مثال شرح دهد.						*		
	تناسب هویت اجتماعی با هویت فردی را تحلیل کند و نمونه بیاورد.						*		
	تناسب هویت اجتماعی و هویت فردی را در جامعه قبیله ای ،سرمایه داری و دینی مقایسه کند.						*		
	تناسب هویت اجتماعی با طبیعت و بدن آدمی را در جهان متجدد و جهان معنوی اسلام مقایسه کند.						*		
	تناسب هویت اجتماعی با هویت اخلاقی و روانی افراد را در جهان متجدد و دنیای اسلام مقایسه کند و نمونه بیاورد.						*		
	با مفاهیم خودآگاهی و ناخودآگاهی آشنا شود.			*					
	به غفلت و امکان خطا و اشتباه در شناخت خود پی ببرد.						*		
	ـ اهمیت شناخت خویشتن و خودآگاهی را دریابد.						*		

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان درس (محتوا)	سطوح شناختی						بارم‌بندی
			دانشی			فرایندی			
			اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	کاربستن	
شناخت نقش جامعه پذیری و کنترل اجتماعی در بازتولید هویت اجتماعی واحساس مسئولیت نسبت به امر به معروف و نهی از منکر	ـ رابطه دوسویه فرد و جامعه را در فرآیند جامعه‌پذیری دریابد.	درس (۹) باز تولید هویت اجتماعی					*		۱/۵
	ـ چگونگی پی بردن انسان‌ها به جایگاه اجتماعی خود را در مقایسه با حیوانات دارای زندگی گروهی (زنبور عسل) دریابد.						*		
	ـ بداند که جهان اجتماعی پس از تولد هرفرد بخشی از هویت اجتماعی او را تعیین می‌کند.			*					
	ـ فرایند جامعه‌ذیری را بشناسد و اهمیت خانواده را در آن دریابد.						*		
	ـ عوامل جامعه پذیری را بشناسد.			*					
	ـ بداند که هرجهان اجتماعی بنا به عقاید و ارزش‌های خود برای نظارت و کنترل اجتماعی راهکار دارد.						*		
	ـ کژروی اجتماعی را بشناسد و برای آن نمونه بیاورد.						*		
	ـ روش‌های جامعه برای پیشگیری و کنترل کجروی‌های اجتماعی را دریابد.			*					
	ـ روش‌ها و مراتب کنترل اجتماعی را بشناسد.			*					
	ـ کنترل اجتماعی را بشناسد.			*					
	ـ سه روش اقناع، تشویق و تنبیه را با یکدیگر مقایسه کند.						*		
	ـ به اهمیت روش اقناع پی ببرد.						*		
	ـ ویژگی فرهنگ‌هایی که قدرت اقناعی بیشتری دارند را بشناسد.			*					
	ـ شیوه‌های رسمی و غیررسمی کنترل اجتماعی را مقایسه کند.						*		
	ـ پیامدهای کنترل اجتماعی معیوب در جهان اجتماعی را بشناسد.			*					
	ـ به اهمیت امر به معروف و نهی از منکر در جهان اسلام پی ببر د.			*					
	ـ روش‌ها و سطوح مختلف امر به معروف و نهی از منکر را تمیز دهد.						*		
	ـ مصادیقی از کژروی اجتماعی را نام ببرد و چگونگی پیشگیری و کنترل آنها را تشخیص دهد.						*		

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان درس (محتوا)	سطوح شناختی						بارم‌بندی
			دانشی			فرایندی			
			اولیه	مفهومی	روندی	یاد آوردن	فهمیدن	کاربستن	
نقد و ارزیابی فرصت‌ها و محدودیت‌های جهان‌های اجتماعی برای تحرک اجتماعی و پیدایش هویت‌های جدید	ـ مفهوم موقعیت اجتماعی را بشناسد.	درس (۱۰) تغییرات هویت اجتماعی		*					۱/۵
	ـ رابطه میان موقعیت اجتماعی و کسب هویت اجتماعی جدید را بشناسد.			*					
	ـ تحرک اجتماعی را تعریف کند و انواع آن را با ذکر مثال‌هایی شرح دهد.						*		
	ـ نقش شغل و سایر عوامل را در تعیین موقعیت اجتماعی افراد شرح دهد.						*		
	ـ انسداد اجتماعی را تعریف کند و تشخیص دهد که انسداد اجتماعی در کدام جوامع بیشتر وجود دارد						*		
	ـ برای تحرک درون نسلی و میان نسلی مصداق بیاورد.						*		
	ـ تناسب جهان‌های اجتماعی مختلف با تغییرات هویتی و تحرک اجتماعی را تحلیل کند و نمونه بیاورد.						*		
	ـ تغییرات هویتی در جامعه سکولار را با جامعه دینی و معنوی مقایسه کند.						*		
	ـ سازگاری تغییرات هویتی افراد و گروه‌ها با هویت جهان اجتماعی را دریابد و نمونه بیاورد.						*		
	ـ پیامدهای تغییرات هویتی فراتر از عقاید و ارزش‌های مقبول جامعه را بشناسد.			*					
	ـ چگونگی پیدایش تعارض فرهنگی را توضیح دهد و علل آن را بشناسد.				*				
	ـ تفاوت میان نوآوری با تعارض فرهنگی را تشخیص دهد.						*		

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان درس (محتوا)	سطوح شناختی						بارم‌بندی
			دانشی			فرایندی			
			اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	کاربستن	
شناخت علل درونی تحولات هویتی جهان اجتماعی واحساس مسئولیت نسبت به سرنوشت تحولات هویتی جهان اجتماعی	ـ مفهوم هویت جهان اجتماعی را بشناسد.	درس(۱۱) تحولات هویتی جهان اجتماعی(علل درونی)		*					۱/۵
	ـ هویت فرهنگی جهان اجتماعی را از هویت اجتماعی افراد تمیز دهد.						*		
	ـ رابطه هویت فرهنگی جهان اجتماعی و هویت اجتماعی افراد را در قالب یک مثال شرح دهد.						*		
	ـ چگونگی تداوم هویت فرهنگی جهان اجتماعی را دریابد.						*		
	ـ مفهوم تحول فرهنگی را بشناسد.			*					
	ـ در قالب یک مثال فرایند تحولات هویتی را شرح دهد.						*		
	ـ چگونگی پیدایش تزلزل فرهنگی را دریابد.						*		
	ـ چگونگی پیدایش بحران هویت را دریابد.						*		
	ـ چگونگی تبدیل یک جهان اجتماعی به جهان اجتماعی دیگر را دریابد.						*		
	ـ انواع تحول فرهنگی را تشخیص دهد و نمونه بیاورد.						*		
	ـ انواع علل درونی تحول فرهنگی را بشناسد.			*					
	ـ بداند که کهولت و مرگ یک جهان اجتماعی پیامد چیست و مصداق بیاورد.						*		
	ـ پیامدهای کاستی و بن بست درونی در هویت فرهنگی جهان اجتماعی را توضیح دهد و نمونه بیاورد.						*		
	ـ پیامد کاستی و خلأ معنوی جهان غرب بر اندیشمندان آن را بشناسد.			*					
	ـ بحران هویت اجتماعی در سطح فرد را از بحران هویت در سطح جامعه متمایز کند.						*		

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان درس (محتوا)	سطوح شناختی						بارم‌بندی
			دانشی			فرایندی			
			اولیه	مفهومی	روندی	یاد آوردن	فهمیدن	کاربستن	
شناخت علل بیرونی تحولات هویتی جهان اجتماعی واحساس مسئولیت نسبت به سرنوشت تحولات هویتی جهان اجتماعی	ـ اشکال مختلف روابط میان جهان‌های اجتماعی را مقایسه کند و نمونه بیاورد.	درس (۱۲) تحولات هویتی جهان اجتماعی(علل بیرونی)					*		۱/۵
	ـ چگونگی نخستین تعاملات جهان اسلام با جهان‌های اجتماعی دیگر را دریابد و پیامدهای آن را تحلیل کند.						*		
	ـ تحولات هویتی مصر و ایران را در رویارویی با جهان اسلام بشناسد.				*				
	ـ تحولات هویتی جهان غرب را پس از رویارویی با فرهنگ اسلام طی جنگ‌های صلیبی بشناسد.				*				
	ـ جهان اجتماعی سالم و فعال را با جهان خود باخته مقایسه کند.						*		
	ـ برای جهان اجتماعی که دچار خودباختگی فرهنگی شده است مصادیقی بیاورد.						*		
	ـ تعامل جوامع غیر غربی با جهان غرب را نقد کند و برای دستیابی به تعامل صحیح راهکار ارائه دهد.							*	
	ـ تاثیر رسانه‌ها و فضای مجازی را بر تعاملات فرهنگی دریابد.						*		
	ـ مفهوم از خودبیگانگی فرهنگی را بشناسد.			*					
	ـ معانی مختلف از خودبیگانگی فرهنگی را بشناسد و نمونه بیاورد.						*		
	ـ پیامدهای از خودبیگانگی فرهنگی را بشناسد.				*				
	ـ از دیدگاه قران کریم علت از خود بیگانگی حقیقی(فطری)را بشناسد.			*					
	ـ استقلال یا ارتباط دو معنای از خودبیگانگی را دریابد.						*		

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان درس (محتوا)	سطوح شناختی						بارم‌بندی
			دانشی			فرایندی			
			اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	کاربستن	
احساس افتخار به هویت ایرانی اسلامی و انقلابی وتلاش برای تقویت آن	ـ تحولات هویتی ایران را پس از ورود اسلام دریابد	درس (۱۳) هویت ایرانی(۱)			*				۱/۵
	ـ ویژگی‌های هویتی ایران قبل از اسلام را بشناسد.			*					
	ـ مواجهه جهان اسلام با جهان غرب را با سایر مواجهات اسلام در گذشته مقایسه کند.						*		
	ـ هویت فرهنگی جوامع اسلامی از نگاه مستشرقان را بشناسد و پیامد این نوع نگاه به هویت جوامع اسلامی را تحلیل کند.						*		
	ـ دلیل رویکرد تقلیدی مسلمانان به نگاه مستشرقان غربی را دریابد.						*		
	ـ آثار هویتی انقلاب اسلامی را بر جامعه ایران تحلیل کند.						*		
	ـ آثار هویتی انقلاب اسلامی را بر جهان اسلام تحلیل کند.						*		
	ـ آثار انقلاب اسلامی را بر اندیشمندان غربی بشناسد.			*					
	ـ درباره تأثیر هویتی جهان اسلام بر غرب نمونه بیاورد.						*		
شناخت بعد اجتماعی هویت ایرانی باتاکید بر ویژگی‌های نهاد خانواده در ایران ومقایسه ان با هویت فطری خانواده، تلاش برای بهبود نهاد خانواده در ایران	ـ ابعاد مختلف نهاد خانواده را بشناسد.	درس (۱۴) هویت ایرانی (هویت اجتماعی خانوادگی)		*					۱
	ـ مؤلفه‌های مربوط به هر یک از ابعاد خانواده را بشناسد.			*					
	ـ دلیل اهمیت نهاد خانواده را دریابد.						*		
	ـ چگونگی ارتباط نهاد خانواده با سایر نهادهای جامعه را تحلیل کند.						*		
	ـ ویژگی‌های هویت تاریخی خانواده ایرانی را بشناسد.						*		
	ـ ویژگی‌های هویت فطری خانواده رادریابد.						*		
	ـ کارکردهای خانواده را بداند.						*		

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان درس (محتوا)	سطوح شناختی						بارم‌بندی
			دانشی			فرایندی			
			اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	کاربستن	
شناخت بعد سیاسی هویت ایرانی به منظور پاسداشت و ارتقای آن	ـ به هویت سیاسی جهان اجتماعی پی برد.	درس (۱۵) هویت ایرانی(هویت سیاسی ایران)		*					۱/۵
	ـ مفهوم قدرت اجتماعی را بشناسد.			*					
	ـ قدرت سخت را با قدرت نرم مقایسه کند.						*		
	ـ دلیل اثرگذاری بیشتر برخی کنشگران فردی در مقایسه با دولت‌ها را دریابد.						*		
	ـ سلطه هژمونی و ابزارهای آن را بشناسد و نمونه بیاورد.						*		
	ـ ارتباط مفهوم تبعیت با قدرت اجتماعی و صورت‌های مختلف آن را بشناسد.						*		
	ـ مفاهیم مقبولیت و اقتدار را بشناسد.			*					
	ـ تفاوت مقبولیت و مشروعیت قدرت را دریابد.						*		
	ـ مشروعیت حقیقی را از مشروعیت دروغین تمیز دهد.						*		
	ـ چگونگی تلازم مقبولیت قدرت و مشروعیت قدرت را دریابد.						*		
	ـ اقتدار غیر مشروع را بشناسد.			*					
	ـ مفاهیم سیاست و نظام سیاسی را بشناسد.			*					
	ـ ارتباط متقابل نظام سیاسی و نظام فرهنگی را دریابد.						*		
	ـ ملاک‌های دسته‌بندی نظام سیاسی را بشناسد.			*					
	ـ دسته بندی نظام سیاسی را از نظر ارسطو بشناسد.			*					
	ـ تفاوت دموکراسی و جمهوری را در دیدگاه ارسطو بشناسد.			*					
	ـ ملاک‌های دسته بندی نظام‌های سیاسی فارابی را با ملاک‌های دسته بندی ارسطو مقایسه کند.						*		
	ـ ویژگی‌های نظام سیاسی لیبرال دموکراسی و جمهور ی اسلامی را مقایسه کند.						*		

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان درس (محتوا)	سطوح شناختی						بارم‌بندی
			دانشی			فرایندی			
			اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	کاربستن	
آشنایی با ابعاد جمعیتی و اقتصادی هویت ایرانی به منظور اصلاح و بهبود و ارایه راهکار	ـ رابطه جمعیت و هویت جهان اجتماعی را تحلیل کند.	درس (۱۶) هویت ایرانی(هویت جمعیتی و اقتصادی)					*		۲
	ـ اهمیت جمعیت را برای جهان اجتماعی دریابد.						*		
	ـ دلایل ضروری بودن افزایش جمعیت مناسب را دریابد.						*		
	ـ رابطه جمعیت و گسترش فرهنگ و معانی آن را دریابد.						*		
	ـ مفهوم سیاست‌های جمعیتی را بشناسد.			*					
	ـ سیاست‌های جمعیتی ایران را در گذشته و حال حاضر ارزیابی کند.						*		
	ـ رابطه نسل کشی با بعد هویتی جمعیت را تحلیل کند.						*		
	ـ پیامدهای سیاست‌های کاهش جمعیت در کشور را ارزیابی کند.						*		
	ـ پیامدهای اقتصاد وابسته به نفت را دریابد.						*		
	ـ عامل اصلی هویت یابی جوامع غربی را بشناسد.			*					
	ـ علت ایجاد جنگ اقتصادی تمام عیار از سوی غرب علیه کشورمان را دریابد.						*		
	ـ راه نجات اقتصاد ایران و احیای هویت آن را دریابد.						*		
	ـ مولفه‌های اقتصاد مقاومتی را بشناسد.			*					

ملاحظات

ـ از همه مطالب به غیر از تصاویر و زیر نویس تصویر سؤالی طرح نشود
ـ از همه مطالب به غیر از تصاویر و زیر نویس تصویرآن و همچنین بخوانیم و پاسخ دهیم ص ۱۰۵ سؤالی طرح نشود
ـ از بخوانیم و بدانیم صفحه۱۳۵ سؤالی طرح نشود

وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی
دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی ابتدایی و متوسطه نظری

عملکرد راهنمای آزمون‌های نهایی
سال تحصیلی ۱۴۰۲-۰۳

فهرست
ادبیات و علوم انسانی
علوم و معارف اسلامی
ریاضی فیزیک
علوم تجربی

۱۹۶

۱۱۰۲۲۳

منطق

دوره دوم متوسطه/ پایه دهم نظری

ادبیات و علوم انسانی | علوم و معارف اسلامی | ریاضی فیزیک | علوم تجربی

جدول هدف ـ محتوا و ارزشیابی کتاب درسی منطق

پرسش‌های اساسی

» منطق چیست و چه جایگاهی در زندگی ما دارد؟
» مغالطه چیست و چگونه می‌توان از مغالطه پیشگیری کرد؟
» دو بخش اصلی منطق کدامند؟
» زبان (الفاظ) چگونه باعث خطای در اندیشه می‌شوند؟
» انواع دلالت لفظ بر معنا کدام است؟
» چهار مغالطهٔ مطرح در حیطهٔ الفاظ (اشتراک لفظ؛ توسل به معنای ظاهری کلمات؛ شیوهٔ نگارشی کلمات؛ ابهام در مرجع ضمیر) چگونه اتفاق می‌افتند؟
» تفاوت مفهوم و مصداق در چیست؟
» مفهوم کلی در منطق چگونه تعریف می شود و چه فرقی با مفهوم جزئی دارد؟
» چه نسبت‌هایی میان مصادیق دو مفهوم کلی برقرار است (نسبت‌های چهارگانه)؟
» سه نوع تعریف پرکاربرد در زندگی کدامند؟
» تعریف صحیح چه شرایطی دارد؟
» انواع استدلال کدامند؟
» ۱ تفاوت استدلال قیاسی با استقرایی در چیست؟
» انواع استدلال استقرایی کدام است؟
» چگونه باید با یک استقرای تمثیلی غلط مقابله کنیم؟
» شرایط استقرای تعمیمی قوی چیست؟
» هر یک از انواع استقرا در کجا کاربرد دارند؟
» چگونه باید از دچار شدن به مغالطه در استقرا پرهیز کنیم؟
» قضیه در منطق به چه نوع جمله‌ای گفته می‌شود؟

» انواع قضیه کدامند؟
» انواع قضیهٔ حملی بر اساس جزئی و کلی بودن موضوع آنها کدامند؟
» انواع قضایای محصوره کدامند؟
» برای هریک از نسبت‌های چهارگانه، چه قضایای محصوره صادقی می توان نوشت؟
» مربع تقابل چگونه شکل میگیرد و ارتباط میان قضایا در این مربع چگونه است؟
» رابطه یک قضیه با قضایای متقابل آن در مربع تقابل از نظر صدق یا کذب چگونه است؟
» رابطهٔ یک قضیه با عکس آن قضیه از نظر صدق چگونه است؟
» مغالطهٔ استثنای قابل چشم پوشی و مغالطهٔ ایهام انعکاس چه زمانی اتفاق می‌افتند؟
» قیاس اقترانی چگونه شکل می‌گیرد؟
» اشکال قیاس اقترانی بر چه اساسی مشخص می‌شوند؟
» مغالطهٔ عدم تکرار حد وسط چگونه اتفاق می‌افتد؟
» قانون کیفیت نتیجهٔ چیست؟
» دامنهٔ مصادیق موضوع و محمول در قضایای حملی چگونه تعیین می‌شود؟
» شرایط اعتبار قیاس اقترانی کدامند؟
» انواع قضایای شرطی کدامند؟
» انواع قضایای شرطی منفصل کدامند (سه نوع «یا» در قضایا چه تفاوتی با یکدیگر دارند)؟
» در انواع سه گانهٔ قضایای شرطی منفصل دو طرف قضیه از نظر صدق و کذب چه رابطه ای با هم دارند؟
» قیاس استثنایی متصل در چه صورتی معتبر است؟
» مغالطات مطرح در قیاس استثنایی متصل کدامند؟
» تفکر انتقادی چیست؟
» انواع کاربردهای استدلال چیست؟
» بارارزشی کلمات چیست و چگونه ممکن است به مغالطه منتهی شود؟
» مغالطاتی که در اثر عوامل روانی اتفاق می‌افتند چیستند و انواع آن کدامند؟

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان درس (محتوا)	سطوح شناختی								بارم بندی
			دانشی			فرایندی					
			اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	کاربستن	تحلیل	ارزیابی	
● آشنایی با علم منطق ● آشنایی با کاربردهای منطق در زندگی ● معرفی دو بخش اصلی منطق	● دانش‌آموز بتواند مغالطه (خطای اندیشه) و کار منطق دانان را در شناساندن و نحوه پیشگیری از آن توضیح دهد. (فهمیدن)	**درس اول: منطق، ترازوی اندیشه**					✓				۱
	● بتواند علم منطق را معرفی کند. (فهمیدن)						✓				
	● دو ویژگی علم منطق (کاربردی بودن و ابزاری بودن علم منطق) را توضیح دهد. (فهمیدن)						✓				
	● بتواند حیطه کاربرد علم منطق را (در علوم و در زندگی) بیان کند. (فهمیدن)						✓				
	● اقسام علم (تصور و تصدیق) وتفاوت آنها را توضیح دهد. (فهمیدن)						✓				
	● تصور و تصدیق را در مثال‌های مختلف تشخیص دهد. (به کار بستن)							✓			
	● تعریف و استدلال و تفاوت آن‌ها را توضیح دهد. (فهمیدن)						✓				
	● بتواند ارتباط دو بخش اصلی منطق را با اقسام علم (تصور و تصدیق) بررسی و بیان کند. (تحلیل)								✓		

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان درس (محتوا)	سطوح شناختی: دانشی – اولیه	دانشی – مفهومی	دانشی – روندی	فرایندی – یادآوردن	فرایندی – فهمیدن	فرایندی – کاربستن	فرایندی – تحلیل	فرایندی – ارزیابی	بارم بندی
● آشنایی با ارتباط زبان و ذهن (لفظ و معنا) ● درک اهمیت زبان و تاثیر آن در خطای اندیشه	● ارتباط میان لفظ و معنا و تاثیر خطای در الفاظ ومعنای آنها را برخطای اندیشه توضیح دهد.(فهمیدن)	درس دوم: لفظ و معنا							✓		۱/۵
	● مغالطه اشتراک لفظ را تشخیص دهد. (تحلیل)								✓		
	● دلالت‌های لفظی سه‌گانهٔ مطابقی، تضمنی و التزامی را تشخیص دهد.(تحلیل)						✓		✓		
	● مغالطه توسل به معنای ظاهری کلمات را تشخیص دهد (تحلیل)								✓		
	● مغالطه شیوه نگارشی کلمات را تشخیص دهد. (تحلیل)								✓		
	● مغالطه ابهام در مرجع ضمیر را تشخیص دهد. (تحلیل)								✓		
● تشخیص ارتباط ذهن و خارج ● رابطه مفهوم و مصداق	● مفهوم و مصداق و تفاوت آن دو را توضیح دهد. (فهمیدن)	درس سوم: مفهوم و مصداق					✓				۱/۵
	● مفاهیم کلی وجزئی را تشخیص دهد. (به کاربردن)							✓			
	● نسبت‌های چهارگانه را توضیح دهد.(فهمیدن)						✓				
	● نسبت میان مصادیق دو مفهوم کلی را تشخیص دهد. (به کاربردن)							✓			
	● کاربرد نسبت‌های چهارگانه را در طبقه‌بندی مفاهیم توضیح دهد. (فهمیدن)						✓				
	● بتواند مفاهیم را بر اساس نسبت مصادیقشان طبقه بندی کند. (به کاربردن)							✓			

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان درس (محتوا)	سطوح شناختی								بارم بندی
			دانشی			فرایندی					
			اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	کاربستن	تحلیل	ارزیابی	
● آشنایی با انواع تعریف و کاربردهای آن در زندگی و شرایط تعریف صحیح	● انواع تعریف و حیطه کاربرد هر یک از آنها را توضیح دهد.(فهمیدن)	**درس چهارم: انواع و شرایط تعریف**					✓				۱/۷۵
	● مغالطه تعریف دوری را توضیح دهد. (فهمیدن)						✓				
	● انواع تعریف را تشخیص دهد.(به کاربردن)							✓			
	● مغالطه تعریف دوری را تشخیص دهد. (تحلیل)								✓		
	● تعریف‌های مختلف را بر اساس شرایط تعریف صحیح بررسی کند. (ارزیابی)									✓	

فهرست
ادبیات و علوم انسانی
علوم و معارف اسلامی
ریاضی فیزیک
علوم تجربی

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان درس (محتوا)	سطوح شناختی								بارم بندی
			دانشی			فرایندی					
			اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	کاربستن	تحلیل	ارزیابی	
● آشنایی با انواع استدلال استقرایی	● استدلال قیاسی و استقرایی و تفاوت آنها را توضیح دهد (فهمیدن)	درس پنجم: اقسام استدلال استقرایی					✓				۱/۵
	● استقرای تمثیلی و تفاوت آن با تمثیل را توضیح دهد (فهمیدن)						✓				
	● کاربردهای تمثیل را بیان کند (فهمیدن)						✓				
	● راه‌های نقد استقرای تمثیلی را بیان کند (فهمیدن)						✓				
	● استدلال استقرای تعمیمی و اهمیت آن را در علوم تجربی توضیح دهد (فهمیدن)						✓				
	● شرایط استقرای تعمیمی قوی را بیان کند (فهمیدن)						✓				
	● استنتاج بهترین تبیین را شرح دهد (فهمیدن)							✓			
	● بتواند یک استقرای تمثیلی را نقد کند. (تحلیل)						✓				
	● استدلال استقرایی را از قیاسی تشخیص دهد. (تحلیل)							✓			
	● نوع استدلال استقرایی را تعیین کند (تحلیل)							✓			
	● مغالطه‌های تمثیل ناروا و تعمیم شتابزده را تشخیص دهد (تحلیل)							✓			

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان درس (محتوا)	سطوح شناختی								بارم بندی
			دانشی			فرایندی					
			اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	کاربستن	تحلیل	ارزیابی	
● آشنایی با قضیه و انواع آن (حملی و شرطی)	● بتواند قضیه و اقسام آن را توضیح دهد و مثال بزند (فهمیدن)	درس ششم: قضیه حملی						✓			۱٫۲۵
	● جمله خبری را از جمله انشایی تشخیص دهد(کاربرد)						✓				
	● قضیه حملی را از شرطی تشخیص دهد (کاربرد)							✓			
	● قضیه شخصیه و محصوره را تشخیص دهد (کاربرد)							✓			
	● اجزای قضیه حملی را تشخیص دهد (کاربرد)							✓			
	● نوع قضایای محصوره (موجبه کلیه، موجبه جزئیه، سالبه کلیه، سالبه جزئیه) را تشخیص دهد (کاربرد)							✓			
	● بتواند تشخیص دهد که به ازای هر یک از نسبت‌های چهارگانه کدام قضایای محصوره را می توان بیان کرد (تحیل)								✓		

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان درس (محتوا)	سطوح شناختی								بارم بندی
			دانشی			فرایندی					
			اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	کاربستن	تحلیل	ارزیابی	
● آشنایی با روابط تقابل در قضایا ● آشنایی با رابطه عکس مستوی	● بتواند فایده دانستن احکام قضایا را توضیح دهد (فهمیدن)	درس هفتم: احکام قضایا					✓				۳
	● بتواند از یک قضیه صادق یا کاذب، قضایای دیگر از طریق روابط تقابل استنتاج کند (به کاربردن)							✓			
	● بتواند از یک قضیه صادق قضیه ای دیگر از طریق عکس مستوی استنتاج کند (به کاربردن)							✓			
	● روابط تناقض، تضاد، تداخل و عکس مستوی را تشخیص دهد (تحلیل)								✓		
	● بتواند ارزش صدق و کذب قضایا را بر اساس روابط آن ها (طبق قواعد احکام قضایا) تعیین کند. (تحلیل)								✓		
	● مغالطه ایهام انعکاس را تشخیص دهد (تحلیل)								✓		
	● مغالطهٔ استثنای قابل چشم‌پوشی را تشخیص دهد (تحلیل)								✓		

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان درس (محتوا)	سطوح شناختی								بارم بندی
			دانشی			فرایندی					
			اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	کاربستن	تحلیل	ارزیابی	
● شناخت قیاس اقترانی حملی و شرایط معتبر بودن قیاس	● اشکال چهارگانه قیاس اقترانی را توضیح دهد(فهمیدن)	درس هشتم: قیاس اقترانی					✓				۳
	● اهمیت حد وسط و شرایط آن را در قیاس توضیح دهد(فهمیدن)						✓				
	● تفاوت شکل اول و چهارم را تشخیص دهد (به کاربردن)							✓			
	● مغالطه استدلال نامعتبر (عدم رعایت شرایط قیاس اقترانی) را توضیح دهد (فهمیدن)						✓				
	● شرایط اعتبار قیاس اقترانی حملی را بیان کند (فهمیدن)						✓				
	● دامنه مصادیق موضوع و محمول را در قضایای محصوره و شخصیه تعیین کند (کاربرد)							✓			
	● مغالطه عدم تکرار حد وسط را تشخیص دهد (تحلیل)								✓		
	● اعتبار قیاس اقترانی را بر اساس شرایط معتبر بودن قیاس بسنجد (ارزیابی)									✓	

فهرست
ادبیات و علوم انسانی
علوم و معارف اسلامی
ریاضی فیزیک
علوم تجربی

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان درس (محتوا)	سطوح شناختی: دانشی – اولیه	دانشی – مفهومی	دانشی – روندی	فرایندی – یادآوردن	فرایندی – فهمیدن	فرایندی – کاربستن	فرایندی – تحلیل	فرایندی – ارزیابی	بارم بندی
● آشنایی با قضایای شرطی و انواع آن ● آشنایی با قیاس استثنائی و انواع آن	● قضیه شرطی متصل و اجزای آن را تشخیص دهد. (کاربرد)	درس نهم: قضیه شرطی و قیاس استثنائی						✓			۳٫۲۵
	● قیاس استثنائی اتصالی و حالات معتبر آن را توضیح دهد (فهمیدن)						✓				
	● انواع قضایای شرطی منفصل (حقیقی، مانعه الجمع و مانعه الرفع) را تشخیص دهد(تحلیل)								✓		
	● توانایی استنتاج از قیاس استثنائی اتصالی، را داشته باشد (به کاربردن)							✓			
	● توانایی استنتاج از قیاس استثنائی انفصالی حقیقی را داشته باشد (به کاربردن)							✓			
	● قیاس استثنائی انفصالی حقیقی را تشخیص دهد(تحلیل)								✓		
	● مغالطه رفع مقدم و وضع تالی را تشخیص دهد (تحلیل)								✓		
● آشنایی با تفکر انتقادی و چیستی آن	● تفکر نقادانه و ویژگی‌های متفکر نقاد را توضیح دهد .(فهمیدن)	درس دهم: سنجشگری در تفکر					✓				۲٫۲۵
	● بتواند انواع استدلال به لحاظ کاربردشان (برهان،خطابه، جدل) را توضیح دهد(فهمیدن)						✓				
	● مغالطهٔ باارزشی کلمات را تشخیص دهد (تحلیل)								✓		
	● مغالطات در اثر عوامل روانی: (مغالطه مسموم کردن چاه، مغالطه تله‌گذاری، مغالطه توسل به احساسات، مغالطه بزرگ نمایی و مغالطهٔ کوچک نمایی) را تشخیص دهد (تحلیل)								✓		

ملاحظات:

ـ توجه به محدوده‌ای از کتاب که نباید از آن سؤال طراحی شود (این محدوده در مقدمه کتاب درسی منطق ذکر شده است).

ـ در صورتی که دانش‌آموزان با عبارات دیگری غیر از متن کتاب مطلب درستی را بیان کنند لازم است از ایشان پذیرفته شود.

ـ توصیه می‌شود سطح دشواری سؤالات بر اساس ۲۰ درصد آسان، ۶۰ درصد متوسط (۳۰ درصد متوسط پایین، ۳۰ درصد متوسط بالا) در سطوح فهمیدن و کاربرد و ۲۰ درصد دشوار (سؤالات ترکیبی از مباحث درس‌های مختلف) طراحی شود

ـ از آنجا که هدف درس منطق آشنایی دانش‌آموزان با کاربردهای این علم در زندگی است، پیشنهاد می‌شود مشابه مثال‌های کتاب، از سؤال‌های ملموس و کاربردی در زندگی روزمره، مانند: رسانه‌ها، تبلیغات، طنزها، کاریکاتورها و تصاویر نیز در امتحان استفاده شود.

ـ در تایپ سؤالاتی مانند بررسی اعتبار قیاس، به جنبه‌هایی که باعث تشخیص بهتر دانش‌آموزان می‌شود، مانند زیر هم نوشتن مقدمات و نتیجهٔ قیاس‌ها توجه شود.

ـ بارم‌بندی پاسخنامه دقیق باشد.

ـ در صورتی که یک سؤال این امکان را داشته باشد که هر دانش‌آموزی به نحوی متفاوت به آن پاسخ دهد (به عنوان مثال اگر قرار باشد با آوردن تمثیلی مخالف، اشتباه یک تمثیل ناروا را نشان دهیم) در این صورت نکات کلیدی که در پاسخ دانش‌آموزان باید رعایت شود در پاسخنامه مشخص شود.

وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی
دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی ابتدایی و متوسطه نظری

عملکرد راهنمای آزمون‌های نهایی
سال تحصیلی ۱۴۰۲-۰۳

فهرست
ادبیات و علوم انسانی
علوم و معارف اسلامی
ریاضی فیزیک
علوم تجربی

۲۰۸

۱۱۰۲۲۷

اصول و عقاید (۱)

دوره دوم متوسطه/ پایه دهم نظری

ادبیات و علوم انسانی | **علوم و معارف اسلامی** | ریاضی فیزیک | علوم تجربی

جدول هدف ـ محتوا و ارزشیابی کتاب درسی اصول و عقاید (۱)

عنوان درس (محتوا)	اهداف کلی	اهداف جزئی	سطوح شناختی									بارم‌بندی
			دانشی			فرایندی						
			اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	کاربستن	تجزیه و تحلیل	ارزیابی	تولید کردن	
درس اول : خود را بشناسیم	درک بهتر از خود به عنوان یک انسان	۱. اهمیت خود شناسی را بداند		*			*					۱/۵ نمره
		۲. جایگاه انسان را در نظام خلقت بشناسد		*				*				
		۳. دلایل اثبات روح را بیان کند		*			*					
		۴. تصویر درستی از رابطه روح و جسم و بحث درباره آن داشته باشد		*				*				
درس دوم : توانمندی‌های انسان	شناخت امکانات و توانمندی‌های انسان‌ها	۱. شناخت قوای حسی به عنوان یکی از توانمندی‌های انسان	*				*					۱/۵ نمره
		۲. آشنایی با قوه ی عقل به عنوان قوه ی شناخت انسان	*				*					
		۳. بیان تفاوت کار قلب با عقل		*				*				
		۴. شناخت قلب به عنوان کانون اصلی وجود انسان		*			*					

فهرست
ادبیات و علوم انسانی
علوم و معارف اسلامی
ریاضی فیزیک
علوم تجربی

عنوان درس (محتوا)	اهداف کلی	اهداف جزئی	سطوح شناختی									بارم‌بندی
			دانشی			فرایندی						
			اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	کاربستن	تجزیه و تحلیل	ارزیابی	تولید کردن	
درس سوم: سرشت آدمی	شناخت فطرت انسانی و ابعاد آن	۱. معنای فطرت	*			*						۲ نمره
		۲. آشنایی با ویژگی‌های فطری انسان	*			*						
		۳. شناخت خداگرایی و خداشناسی فطری		*			*					
		۴. بحث درباره علت تغییر ناپذیری دین الهی		*				*				
		۵. چگونه فطرت و دین با یکدیگر هماهنگ هستند؟			*			*				
درس چهارم: منزلت انسان	شناخت جایگاه انسان در نظام هستی	۱ـ آشنایی با نظام ارزش‌ها در دنیا	*			*						۲ نمره
		۲ـ شناخت کرامت انسان در قرآن کریم		*			*					
		۳ـ بیان نمونه‌هایی از تکریم انسان توسط خداوند	*			*						
		۴ـ ارزیابی جمله مسخر شدن طبیعت برای انسان		*				*				
		۵ـ تبیین چیستی امانت قرار داده شده بر دوش انسان			*			*				
		۶ـ توانایی مقایسه فرشتگان با انسان		*				*				

عنوان درس (محتوا)	اهداف کلی	اهداف جزئی	سطوح شناختی									بارم‌بندی
			دانشی			فرایندی						
			اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	کاربستن	تجزیه و تحلیل	ارزیابی	تولید کردن	
درس پنجم: راز آفرینش	آشنایی با هدف خلقت انسان	۱ـ تبیین اهمیت و جایگاه هدف خلقت و تاثیر آن در زندگی.		*				*				۲ نمره
		۲ـ آشنایی با هدف خلقت انسان و تاثیر آن در سبک زندگی.		*				*				
		۳ـ توجه به حکیم بودن خداوند و خلقت حکیمانه	*				*					
		۴ـ تبیین اهدافی که برای خلقت انسان تنظیم شده است.		*				*				
		۵ـ ارزیابی رابطه عبادت و تقرب به خدا		*				*				
		۶ـ تحلیل آفرینش جهان و انسان توسط خدا بدون توجه به سود		*					*			
درس ششم: سرای دیگر	تقویت اعتقاد به معاد و ضرورت آن	۱. توجه به ویژگیهای معاد در قرآن و دین	*			*						۲ نمره
		۲. توانایی ذکر دلایل ممکن بودن معاد و زمان آخرت	*			*						
		۳. توانایی ذکر دلایل ضرورت معاد و وجود جهان آخرت	*			*						
		۴. توانایی نقد عقاید منکرین معاد		*					*			
		۵ـ اثبات ضرورت وجود معاد با عدالت خدا		*				*				
		۶ـ اثبات ضرورت وجود معاد با حکمت خدا		*			*	*				

عنوان درس (محتوا)	اهداف کلی	اهداف جزئی	سطوح شناختی									بارم‌بندی
			دانشی			فرایندی						
			اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	کاربستن	تجزیه و تحلیل	ارزیابی	تولید کردن	
درس هفتم: آغاز راه	شناخت حقیقت بزرگ و کیفیت عبور از دنیا	۱. شناخت حقیقت مرگ و تفاوت آن با نابودی		*				*				۲ نمره
		۲. توجه به تفاوت جان دادن‌ها برای کسب آمادگی برای مرگ		*				*				
		۳. توانایی شرح دلایل ترس بسیاری از مردم از مرگ		*			*					
		۴ـ تعریف توفی	*			*						
		۵ـ ارزیابی شباهت‌ها و تفاوت‌هایی میان خواب و مرگ		*				*				
درس هشتم: برزخ	آشنایی با حیات پس از مرگ و عالم برزخ	۱. شناخت معنای برزخ	*			*						۲ نمره
		۲. بیان تفاوت‌های دنیا با عالم برزخ		*				*				
		۳. درک نحوه ارتباط ارواح با دنیا			*			*				
		۴. شناخت ویژگی‌های عالم برزخ	*			*						
		۵ـ تعریف آثار ما تقدم و ما تاخر اعمال	*			*						
		۶ـ نام بردن برخی از مهمترین سؤال‌های شب اول قبر	*			*						
		۷ـ انتخاب گزینه صحیح در مورد دلایل قرآنی بر وجود برزخ	*					*				

عنوان درس (محتوا)	اهداف کلی	اهداف جزئی	سطوح شناختی									بارم‌بندی
			دانشی			فرایندی						
			اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	کاربستن	تجزیه و تحلیل	ارزیابی	تولید کردن	
درس نهم: واقعه بزرگ	آشنایی با برخی از حوادث روز قیامت	۱. بیان مراحل قیامت تا ورود انسان‌ها به بهشت و جهنم		*		*						۲/۵ نمره
		۲. توضیح مقصود از شهادت گواهان در قیامت		*			*					
		۳. آشنایی با حقیقت نامه عمل و تفاوت آن با نامه‌های دنیایی		*				*				
		۴ـ ذکر برخی ویژگی‌های بهشت	*			*						
		۵ـ ذکر برخی عذاب‌های جهنم	*			*						
درس دهم: روزنه امید	درک حقیقت شفاعت و نقش آن در سرنوشت انسان	۱. آشنایی با معانی شفاعت	*				*					۲/۵ نمره
		۲. شناخت اولین شفیع و سایر شفیعان در قیامت	*			*						
		۳. شناخت دلایل قرآنی و روایی شفاعت	*			*						
		۴. شناخت کسانی که مورد شفاعت قرار می گیرند .	*			*						
		۵. توانایی پاسخ به برخی شبهات درشفاعت		*					*			
		۶. تفسیر پارتی بازی نبودن شفاعت		*					*			

وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی
دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی ابتدایی و متوسطه نظری

عملکرد راهنمای آزمون‌های نهایی
سال تحصیلی ۱۴۰۲-۰۳

فهرست
ادبیات و علوم انسانی
علوم و معارف اسلامی
ریاضی فیزیک
علوم تجربی

۲۱۴

۱۱۰۲۳۰

انگلیسی (۱)

دوره دوم متوسطه/ پایه دهم نظری

ادبیات و علوم انسانی | علوم و معارف اسلامی | ریاضی فیزیک | علوم تجربی

فهرست
ادبیات و علوم انسانی
علوم و معارف اسلامی
ریاضی فیزیک
علوم تجربی

جدول هدف ـ محتوا و ارزشیابی کتاب درسی زبان انگلیسی (۱)

ردیف	عنوان فصل	اهداف کلی	اهداف جزئی	بارم‌بندی
۱	Saving nature	۱ـ گفتگو و تعامل درباره موضوع درس ۲ـ واژگان مربوط به موضوع فصل ۳ـ مهارت خوانداری و آشنایی با راهبرد درک مطلب مطرح شده ۴ـ گسترش واژگان و دامنه لغت ۵ـ نکات دستوری مربوط به فصل ۶ـ مهارت شنیداری و گفتاری ۷ـ مهارت نوشتاری	۱ـ با مضمون اصلی درس یعنی حفاظت از محیط زیست آشنایی دارد. ۲ـ واژگان مربوط با مضمون درس را به خاطر می‌آورد و نحوه کاربرد آنها در بخش‌های مختلف فصل را می‌داند. ۳ـ با مفاهیم آینده ساده و کاربرد will و to be going to در زمان آینده آشنایی دارد. ۴ـ با لحن بیان افتان falling intonation آشنایی دارد. ۵ـ با مفهوم اسم‌های مفرد و جمع و نشانه‌های آنها در سطح نوشتاری آشنایی دارد و کاربرد آنها در سطح جمله را می‌داند. ۶ـ جمع بندی فصل (مطالب مربوط به بخش what you learned را می‌داند)	طبق بارم‌بندی اعلامی دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی در هر یک از مهارت‌ها و زیرمهارت‌ها
۲	Wonders of creation	۱ـ گفتگو و تعامل درباره کاربرد موضوع درس ۲ـ واژگان مربوط به موضوع فصل ۳ـ مهارت خوانداری و آشنایی با راهبرد درک مطلب مطرح شده ۴ـ گسترش واژگان و دامنه لغت ۵ـ نکات دستوری مربوط به فصل ۶ـ مهارت شنیداری و گفتاری ۷ـ مهارت نوشتاری	۱ـ با مضمون اصلی درس یعنی شگفتی‌های آفرینش آشنایی دارد. ۲ـ واژگان مربوط با مضمون درس را به خاطر می‌آورد و نحوه کاربرد آنها در بخش‌های مختلف فصل را می‌داند. ۳ـ با مفاهیم صفت و انواع آن (صفات تفضیلی و عالی) آشنایی دارد و کاربرد آنها در سطح جمله را می‌داند. ۴ـ با راهبرد پرسیدن درباره جزئیات آشنایی دارد. ۵ـ با rising intonation و موارد کاربرد آن آشنایی دارد. ۶ـ با جایگاه و کاربرد صفت در نوشتار و نکاتی درباره spelling صفت‌های تفضیلی و عالی آشنایی دارد. ۸ـ جمع‌بندی فصل (مطالب مربوط به بخش what you learned را می‌داند)	طبق بارم‌بندی اعلامی دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی در هر یک از مهارت‌ها و زیرمهارت‌ها

ردیف	عنوان فصل	اهداف کلی	اهداف جزئی	بارم‌بندی
۳	The value of knowledge	۱ـ گفتگو و تعامل درباره موضوع درس ۲ـ واژگان مربوط به موضوع فصل ۳ـ مهارت خوانداری و آشنایی با راهبرد درک مطلب مطرح شده ۴ـ گسترش واژگان و دامنه لغت ۵ـ نکات دستوری مربوط به فصل ۶ـ مهارت شنیداری و گفتاری ۷ـ مهارت نوشتاری	۱ـ با مضمون اصلی درس یعنی ارزش دانش آشنایی دارد. ۲ـ واژگان مربوط با مضمون درس را به یاد می‌آورد و نحوه کاربرد آنها در بخش‌های مختلف فصل را می‌داند. ۳ـ با مفهوم past progressive و self pronouns آشنایی دارد و کاربرد آنها را می‌داند. ۴ـ با مفهوم داستانگویی در سطح گفتاری و شنیداری آشنایی دارد. ۵ـ با مفهوم استرس تأکیدی emphatic stress آشنایی دارد. ۶ـ با مفهوم فعل و انواع action and state verbs و فعل ساده و استمراری آشنایی دارد و کاربرد آنها در سطح جمله را می‌داند. ۷ـ جمع‌بندی فصل (مطالب مربوط به بخش what you learned را می‌داند)	طبق بارم‌بندی اعلامی دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی در هر یک از مهارت‌ها و زیرمهارت‌ها
۴	Traveling the world	۱گفتگو و تعامل درباره موضوع درس ۲ـ واژگان مربوط به موضوع فصل ۳ـ مهارت خوانداری و آشنایی با راهبرد درک مطلب مطرح شده ۴ـ گسترش واژگان و دامنه لغت ۵ـ نکات دستوری مربوط به فصل ۶ـ مهارت شنیداری و گفتاری ۷ـ مهارت نوشتاری	۱ـ با مضمون اصلی درس یعنی سفر به نقاط مختلف آشنایی دارد. ۲ـ واژگان مربوط با مضمون درس را به یاد می‌آورد و نحوه کاربرد آنها در بخش‌های مختلف فصل را می‌داند. ۳ـ با مفهوم modals و preposition آشنایی دارد و آنها را در سطح جمله به کار می‌برد. ۴ـ با مفهوم rising intonation آن آشنایی دارد. ۵ـ با قید و چگونگی ساخت آن و موارد استثناء مربوط به آن آشنایی دارد و کاربرد آن در سطح جمله را می‌داند. ۶ـ جمع‌بندی فصل (مطالب مربوط به بخش what you learned را می‌داند)	طبق بارم‌بندی اعلامی دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی در هر یک از مهارت‌ها و زیرمهارت‌ها

ملاحظات طراحی سؤال

مهارت گوش دادن:

۱ـ متون شنیداری باید در حد متون موجود در کتاب درسی و با رعایت سطح کتاب باشد و به هیچ وجه از متونی که از نظر واژگان یا ساختارهای دستوری فراتر از سطح کتاب درسی هستند، استفاده نشود.
۲ـ تعداد پرسش‌های مربوط به هر بخش شنیداری متناسب بوده و از تنوع لازم اعم از بلند پاسخ، کوتاه پاسخ و انتخابی برخوردار باشد.
۳ـ حجم و مدت سؤالات شنیداری نباید به میزانی باشد که باعث شود دانش‌آموزان در تشخیص پاسخ، دچار سردرگمی شوند.
۴ـ فایل‌های ضبط شده باید دارای وضوح کافی باشند.
۵ـ سرعت خوانش یا گفت‌وگو در فایل صوتی باید آموزشی و متناسب با درک دانش‌آموزان باشد.

مهارت خواندن:

۱ـ متون خوانداری باید در حد و سطح کتاب درسی باشد.
۲ـ پرسش‌های این بخش از آزمون، متنوع و پوشش‌دهنده انواع سؤالات استانده باشد.
۳ـ تعداد سؤالات متناسب با وقت امتحان باشد.
۴ـ نباید در متون از واژگانی تدریس نشده‌ای استفاده شود که ندانستن آنها باعث عدم درک متون شود.

مهارت نوشتن:

۱ـ از آنجا که ممکن است این تلقی بوجودآید که سؤالات بخش نوشتن با بخش دستور همپوشانی دارد، در قسمت پرسش‌های نوشتاری باید از سؤالات تولیدی استفاده شود، نه سؤالات صرفاً تشخیصی.
۲ـ از طراحی سؤالاتی که صرفاً متکی بر حفظیات است خودداری شده و در این بخش، خلاقیت دانش‌آموزان در تولید سنجیده شود.
۳ـ بارم‌بندی، متناسب با تولید هر قسمت پاسخ طراحی گردد و بارم این بخش به دقت بین پاسخ مورد انتظار توزیع شود.

دستور زبان

۱ـ هر سه بعد مطرح در رویکرد ارتباطی (صورت، معنا و کاربرد) در طراحی سؤالات مورد توجه قرار گیرد.
۲ـ از طراحی سؤالات مکانیکی خودداری شود.
۳ـ از گزینه‌های اضافی در پاسخ‌های انتخابی استفاده گردد.
۴ـ از هر دو نوع سؤالات تشخیصی و تولیدی به تناسب استفاده شود.

واژگان

۱ـ حتماً پرسش از بخش واژگان در داخل بافت زبانی و غیر زبانی (تصویر) صورت پذیرد.
۲ـ درستی املای واژگان در بارم‌بندی به‌صورت حداقلی لحاظ گردد.
۳ـ سؤالات مستقیم املایی طراحی نشود. (هدف اصلی دانستن کلیت واژه است)
۴ـ معنا و کاربرد واژگانی در متن و بافت مناسب مورد توجه قرار گیرد نه خارج از بافت.

وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی
دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی ابتدایی و متوسطه نظری

فهرست
ادبیات و علوم انسانی
علوم و معارف اسلامی
ریاضی فیزیک
علوم تجربی

۱۱۰۲۳۳

تاریخ اسلام (۱)

دوره دوم متوسطه/ پایه دهم نظری

ادبیات و علوم انسانی | **علوم و معارف اسلامی** | ریاضی فیزیک | علوم تجربی

جدول هدف محتوا ارزشیابی کتاب درسی تاریخ اسلام (۱)

عنوان درس (محتوا)	اهداف کلی	اهداف جزئی	سطوح شناختی									بارم‌بندی
			دانشی			فرایندی						
			اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	کاربستن	تجزیه و تحلیل	ارزیابی	توجیه کردن	
درس اول: شبه جزیره عربستان پیش از اسلام	آشنایی با زندگی عرب جاهلی در ابعاد مختلف اجتماعی، اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و اعتقادی	۱. دانش‌آموز با وضعیت جغرافیایی و اقلیمی شبه جزیره عربستان پیش از اسلام آشنا می‌شود.		*			*					۱ نمره
		۲. دانش‌آموز اوضاع سیاسی و اجتماعی اقتصادی وفرهنگی عربستان پیش از اسلام را توضیح می‌دهد.										
		۳. دانش‌آموز وضعیت دینی و اعتقادی عربستان پس از اسلام را فهرست می‌کند.										
درس دوم: امپراتوری‌های ایران و روم در آستانه ظهور اسلام	آشنایی با وضعیت اجتماعی، سیاسی، و دینی دو امپراتوری ایران و روم، پیش از ظهور اسلام	۱. دانش‌آموز با اوضاع سیاسی ایران همزمان با عربستان در آستانه ظهور اسلام آشنا می‌شود.		*			*					۱ نمره
		۲. دانش‌آموز اوضاع و شرایط اجتماعی حاکم بر ایران در آستانه ظهور اسلام را بیان می‌کند.										
		۳. دانش‌آموزشرایط اعتقادی و دینی ایران در آستانه ظهور اسلام را توضیح می‌دهد.										
		۴. دانش‌آموز با اوضاع سیاسی روم همزمان با عربستان در آستانه ظهور اسلام آشنا می‌شود.										
		۵. دانش‌آموزبا اوضاع و شرایط اجتماعی حاکم بر روم در آستانه ظهور اسلام آشنا می‌شود.										
		۶.دانش‌آموزشرایط اعتقادی‌ودینی‌روم‌درآستانه‌ظهوراسلام‌رابیان‌می‌کند.										

عنوان درس (محتوا)	اهداف کلی	اهداف جزئی	سطوح شناختی									بارم‌بندی
			دانشی			فرایندی						
			اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	کاربستن	تجزیه و تحلیل	ارزیابی	تولید کردن	
درس سوم زندگی رسول خدا از ولادت تا هجرت یاران به حبشه	آشنایی با شخصیت و جایگاه نیاکان و اجداد پیامبر (ص) آشنایی با شخصیت آن حضرت در دوره پیش از بعثت و نیز چگونگی آغاز نبوت و گسترش دعوت و حوادث سالیان آغازین ظهور اسلام	۱. دانش‌آموزان ولادت پیامبر و حوادث سال‌های کودکی ایشان را توصیف می‌کند.		*			*					۱/۵ نمره
		۲. دانش‌آموز با دوره جوانی پیامبر و صفات حسنه ایشان آشنا می‌شود.										
		۳. دانش‌آموز چگونگی بعثت پیامبررا توصیف می‌کند.										
		۴. دانش‌آموز چگونگی دعوت پنهان و آشکار پیامبر به اسلام را توضیح می‌دهد.										
		۵. دانش‌آموز اوضاع و شرایط سیاسی حاکم بر مکه در سال‌های دعوت آشکار پیامبررا توضیح می‌دهد.										
		۶ . دانش‌آموز علل، عوامل و چگونگی مهاجرت یاران پیامبر به حبشه را مشخص می‌کند.										
درس چهارم: رسول خدا (ص) از شعب ابی طالب تا هجرت	آشنایی با تداوم خصومت و ستیز سران شرک در قالب تحریم مسلمانان آشنایی با زمینه‌های هجرت مسلمانان از مکه به یثرب	۱. دانش‌آموز مسائل و مشکلاتی که پیامبر (ص) و پیروانش در شعب ابی طالب متحمل شدند را بیان می‌کند.		*			*					۱/۵ نمره
		۲. دانش‌آموز اقدامات تبلیغی پیامبر و زمینه‌های هجرت مسلمانان از مکه به مدینه را بررسی می‌کند.										
درس ۵: پیامبر صلی الله علیه وآله وسلم در مدینه ۱	آشنایی با اقدامات پیامبر ص در بنا نهادن حکومت مدینه و غلبه بر مشکلات پدید آمده	دانش‌آموز زمینه‌های تشکیل حکومت اسلامی در مدینه توسط پیامبر (ص) واقدامات آن حضرت در بنا نهادن حکومت وغلبه بر مشکلاتِ پدید آمده را توضیح می‌دهد.		*			*					۱/۵ نمره

عنوان درس (محتوا)	اهداف کلی	اهداف جزئی	سطوح شناختی									بارم‌بندی
			دانشی			فرایندی						
			اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	کاربستن	تجزیه و تحلیل	ارزیابی	تولید کردن	
درس ۶: پیامبر(ص) در مدینه ۲	آشنایی با مجموعه رویدادها در فاصله صلح حدیبیه تا رحلت رسول خدا (ص)	۱. دانش‌آموز چگونگی فرآیند صلح حدیبیه و مفاد آن را فهرست می‌کند.		*			*					۱/۵ نمره
		۲. دانش‌آموز نتایج صلح حدیبیه برای به رسمیت شناخته شدن دین اسلام در منطقه را مثال می‌زند.										
		۳. علت ارسال نامه پیامبر و دعوت پادشاهان به توحید و نبوت را بیان می‌کند.										
		۴. نحوه برخورد سران کشورها به دعوت صلح آمیز پیامبر را بررسی می‌کند.										
		۵. با جنگ‌ها و غزوات صدر اسلام آشنا می‌شود.										
		۶. چگونگی فتح صلح آمیز و بدون خونریزی مکه را تجزیه و تحلیل می‌کند.										
		۷. اهداف اصلی دین اسلام از سخنان پیامبر (ص) بعد از فتح مکه را بیان می‌کند.										
		۸. اهمیت نقش نفاق عوامل داخلی در زمان پیامبر (ص) درحادثه جنگ تبوک و مسجد ضرار را مشخص می‌کند.										
		۹. یادگیری و تحلیل شواهد، آیات، احادیث و تاریخ مبنی بر جانشینی حضرت علی (ع) را نام می‌برد.										
		۱۰. با حادثه بزرگ غدیر خم آشنا می‌شود.										
		۱۱. دستاوردهای رسول خدا (ص) در ابعاد مختلف حکومتی رانام می‌برد.										

عنوان درس (محتوا)	اهداف کلی	اهداف جزئی	سطوح شناختی									بارم‌بندی
			دانشی			فرایندی						
			اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	کاربستن	تجزیه و تحلیل	ارزیابی	تولید کردن	
درس ۷: جانشینی پیامبر (ص)	آشنایی با مسئله جانشینی پیامبر (ص)	دانش‌آموز مسائل پس از رحلت رسول اکرم به ویژه در ماه‌های آخر زندگی آن حضرت و مسئله جانشینی را تجزیه و تحلیل می‌کند.		*			*					۲ نمره
درس ۸: دوران خلافت ابوبکر و عمر و عثمان	آشنایی با حوادث دوران خلافت ابوبکر، عمر و عثمان	دانش‌آموز با چگونگی انتخاب جانشین رسول خدا و حوادث و تحولات مهم دوران هر کدام از آنها و همچنین توسعه و گسترش اسلام در سایر نقاط جهان از جمله ایران را شرح می‌دهد.		*			*					۲ نمره
درس ۹: امام علی از تولد تا خلافت	آشنایی با دوران زندگی امام علی (ع) از تولد تا پذیرش خلافت	دانش‌آموز با ویژگی‌ها و امتیازات مهم ولادت حضرت علی (ع) و اقدامات وی در زمان خلافت آشنا می‌شود.		*			*					۲ نمره
درس ۱۰: خلافت امام علی (ع)؛ حکومت معرفت و عدالت	آشنایی با دوران خلافت امام علی (ع) و سه جنگ مهم جمل، صفین و نهروان	دانش‌آموز تحولات دوران خلافت امام علی(ع) و اقدامات اصلاحی و نظامی آن حضرت را فهرست می‌کند.		*			*					۲ نمره
درس ۱۱: امویان در مسند قدرت و قیام امام حسین (ع)	آشنایی با عملکرد معاویه در طول بیست ساله حاکمیتش	دانش‌آموز تحولات دوران خلافت امام حسن(ع) و چگونگی انتقال خلافت به امویان و اقدامات معاویه بن ابوسفیان را شرح می‌دهد.		*			*					۲ نمره
درس ۱۲: حماسه حسینی	آشنایی با زمینه‌های قیام امام حسین (ع) آشنایی با حوادث بعد از قیام امام حسین (ع)	دانش‌آموز دلایل، زمینه‌ها، چگونگی و پیامدهای قیام امام حسین (ع) را توصیف می‌کند.		*			*					۲ نمره

وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی
دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی ابتدایی و متوسطه نظری

عملکرد راهنمای آزمون‌های نهایی
سال تحصیلی ۱۴۰۲-۰۳

فهرست
ادبیات و علوم انسانی
علوم و معارف اسلامی
ریاضی فیزیک
علوم تجربی

۲۲۴

۱۱۰۲۳۴

علوم و معارف قرآنی (۱)

دوره دوم متوسطه/ پایه دهم نظری

ادبیات و علوم انسانی | علوم و معارف اسلامی | ریاضی فیزیک | علوم تجربی

جدول هدف محتوا ارزشیابی کتاب درسی علوم و معارف قرآنی (۱)

عنوان درس (محتوا)	اهداف کلی	اهداف جزئی	سطوح شناختی									بارم‌بندی
			دانشی			فرایندی						
			اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	کاربستن	تجزیه و تحلیل	ارزیابی	تولید کردن	
درس اول : صفات قرآن	آشنایی با نام و تعدادی از صفات قرآن به منظور شناخت بهتر کتاب قرآن	۱ـ دانش‌آموز بتواند دلیل نامیده شدن قرآن به این نام را بیان کند.		*			*					۱ نمره
		۲ـ دانش‌آموز بتواند صفات قرآن را در آیات نام ببرد.	*			*						
		۳ـ دانش‌آموز بتواند علت نامیده شدن قرآن را در هر یک از صفات تبیین نماید.		*			*					
درس دوم : قرآن و اهل بیت (ع)	آشنایی با برخی از ویژگی‌های قرآن از زبان معصومین (ع) و در نهج البلاغه	۱ـ دانش‌آموز بتواند عبارات نهج البلاغه در مورد قرآن را ترجمه کند.	*				*					۱ نمره
		۲ـ دانش‌آموز بتواند از زبان معصومین (ع) و در نهج البلاغه برخی ویژگی‌های قرآن را نام ببرد.	*			*						
درس سوم : نزول قرآن	آشنایی با مفهوم نزول دفعی و تدریجی قرآن	۱ـ دانش‌آموز بتواند فواید نزول تدریجی قرآن را تبیین نماید.		*			*					۱ نمره
		۲ـ آشنایی با تعریف نزول دفعی و تدریجی	*			*						

فهرست
ادبیات و علوم انسانی
علوم و معارف اسلامی
ریاضی فیزیک
علوم تجربی

عنوان درس (محتوا)	اهداف کلی	اهداف جزئی	سطوح شناختی: دانشی: اولیه	دانشی: مفهومی	دانشی: روندی	فرایندی: یادآوردن	فرایندی: فهمیدن	فرایندی: کاربستن	فرایندی: تجزیه و تحلیل	فرایندی: ارزیابی	فرایندی: تولید کردن	بارم‌بندی
درس چهارم اسباب نزول	آشنایی با مفهوم اصطلاحی سبب نزول و تفاوت آن با شأن نزول و تاثیر آن در فهم و تفسیر قرآن	۱ـ دانش‌آموز بتواند سبب نزول قرآن را تعریف نماید.	*			*						۲ نمره
		۲ـ دانش‌آموز بتواند تاثیر سبب نزول بر فهم قرآن را بیان کند..		*			*					
		۳ـ دانش‌آموز بتواند تفاوت سبب نزول را با شأن نزول بیان کند.		*			*					
درس پنجم مکی و مدنی	آشنایی با انواع آیات و سوره‌های قرآن از جهت مکان نزول	۱ـ دانش‌آموز بتواند آیات مکی و مدنی را تعریف کند.	*			*						۱/۵ نمره
		۲ـ دانش‌آموز بتواند تأثیر شناخت آیات مکی و مدنی را در فهم قرآن تبیین کند.		*			*					
		۳ـ دانش‌آموز بتواند ملاک‌های تشخیص آیات مکی و مدنی بیان کند.		*			*					
درس ششم: کتابت قرآن	آشنایی با اهتمام پیامبر(ص) در حفظ و کتابت آیات قرآن کریم وآشنایی اجمالی با کیفیت کتابت قرآن	۱ـ دانش‌آموز بتواند فرآیند کتابت قرآن را از زمان پیامبر (ص) تبیین نماید.		*			*					۱/۵ نمره
		۲ـ دانش‌آموز بتواند فعالیت‌های پیامبر اسلام (ص) را جهت مکتوب شدن قرآن بیان کند.		*			*					

عنوان درس (محتوا)	اهداف کلی	اهداف جزئی	سطوح شناختی									بارم‌بندی
			دانشی			فرایندی						
			اولیه	مفهومی	روندی	یادآوردن	فهمیدن	کاربستن	تجزیه و تحلیل	ارزیابی	تولید کردن	
درس هفتم: زبان قرآن	آشنایی با فلسفه نزول قرآن به زبان عربی و همگانی بودن آیات قرآن با وجود نزول به زبان خاص	۱ـ دانش‌آموز بتواند دلایل عقلی و نقلی همگانی بودن قرآن را تبیین نماید.		*			*					۱/۵ نمره
		۲ـ دانش‌آموز بتواند دربارهٔ فلسفه نزول قرآن را به زبان عربی بحث کند.		*			*					
درس هشتم: قابل فهم بودن قرآن	آشنایی با ادله قابل فهم بودن قرآن	۱ـ دانش‌آموز بتواند دلایل قابل فهم بودن قرآن را بیان کند و از آن دفاع کند.		*			*					۲ نمره
		۲ـ دانش‌آموز بتواند قادر بودن بشر به درک معانی بلند آیات قرآن را تفسیر کند.		*			*					
درس نهم: انس با قرآن کریم	آشنایی با مراحل انس با قرآن و درک ضرورت آن	۱ـ دانش‌آموز بتواند مراحل انس با قرآن را نام ببرد.	*			*						۲ نمره
		۲ـ دانش‌آموز بتواند فوائد انس با قرآن را بیان کند.		*			*					

عنوان درس (محتوا)	اهداف کلی	اهداف جزئی	سطوح شناختی: دانشی: اولیه	دانشی: مفهومی	دانشی: روندی	فرایندی: یادآوردن	فرایندی: فهمیدن	فرایندی: کاربستن	فرایندی: تجزیه و تحلیل	فرایندی: ارزیابی	فرایندی: تولید کردن	بارم‌بندی
درس دهم: تمثیل	آشنایی با تمثیل در قرآن و فواید آن در انتقال مفاهیم	۱ـ دانش‌آموز بتواند فایده استفاده از تمثیل در آیات قرآن را بیان کند.		*			*					۲ نمره
		۲ـ دانش‌آموز بتواند تمثیل موجود در برخی از آیات را در زندگی به کار ببرد.			*			*				
		۳ـ دانش‌آموز بتواند با توجه به آیه « انَّ مثل عیسی عندالله کمثل آدم » چگونگی استفاده از تمثیل را در این آیه بیان کند.		*			*					
درس یازدهم: الگوسازی	آشنایی با الگوسازی در قرآن و فواید آن و آشنایی با برخی از الگوهای معرفی شده در قرآن	۱ـ دانش‌آموز بتواند دلیل معرفی الگوهای مثبت و منفی را در قرآن تبیین کند.		*			*					۲ نمره
		۲ـ دانش‌آموز بتواند نمونه‌هایی از الگوهای مثبت و منفی را با توجه به آیات قرآن نام ببرد.	*			*						
درس دوازدهم: تفسیر قرآن	آشنایی با معنای لغوی و اصطلاحی تفسیر و شرایط مفسر و انواع تفسیر	۱ـ آشنایی با تعریف اصطلاح «تفسیر»	*			*						۲/۵ نمره
		۲ـ آشنایی با شرایط مفسر	*			*						
		۳ـ آشنایی با انواع تفسیر (ترتیبی و موضوعی) و تعریف.	*			*						
		۴ـ آشنایی با تفاوت‌های تفاسیر ترتیبی و موضوعی.		*			*					